

Centrum rozvoje Česká Skalice

PROJEKT „HARMONIE KULTURNÍ KRAJINY NA ÚZEMÍ NPP A NKP BABIČČINO ÚDOLÍ“

STUDIE ROZVOJE ŠETRNÉHO CESTOVNÍHO RUCHU

V NPP a NKP BABIČČINO ÚDOLÍ

**norway
grants**

**eea
grants**
Iceland Liechtenstein Norway

nadace rozvoje
občanské společnosti

**CENTRUM
ROZVOJE**
Česká Skalice

PODPOŘENO GRANTEM Z ISLANDU, LICHTENŠTEJNSKA A NORSKA V RÁMCI FINANČNÍHO MECHANISMU EHP
A NORSKÉHO FINANČNÍHO MECHANISMU PROSTŘEDNICTVÍM NADACE ROZVOJE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI.

STUDIE ROZVOJE ŠETRNÉHO CESTOVNÍHO RUCHU V NPP a NKP BABIČČINO ÚDOLÍ

vydavatel:

občanské sdružení Centrum rozvoje Česká Skalice

2008 – 2010

nadace rozvoje
občanské společnosti

PODPOŘENO GRANTEM Z ISLANDU, LICHTENŠTEJNSKA A NORSKA V RÁMCI FINANČNÍHO MECHANISMU EHP
A NORSKÉHO FINANČNÍHO MECHANISMU PROSTŘEDNICTVÍM NADACE ROZVOJE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI.

Seznam použitých zkratk

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
AP	Akční plán
BG	Blokový grant pr. „Harmonie kulturní krajiny na území NPP a NKP BÚ“
BN	Božena Němcová
BÚ	Babiččino údolí
CR	Cestovní ruch
CRČS	Centrum rozvoje Česká Skalice
ČCCR	Česká centrála cestovního ruchu
Čj, Nj, Aj, Pj	Český, německý, anglický a polský jazyk
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČS	Česká Skalice
ČSOP	Český svaz ochránců přírody
DM	Destinační management
EVVO	Environment. výchova, vzděl. a osvěta
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IC	Informační centrum
KČT	Klub českých turistů
KHK	Královéhradecký kraj
LS	Lesní správa
NKP	Národní kulturní památka
NNO	Nestátní nezisková organizace
NPP	Národní přírodní památka
NPÚ	Národní památkový ústav
NS	Naučná stezka
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OCR	Organizace cestovního ruchu
ORP	Obec s rozšířenou působností
OTIC	Oficiální turistická informační centra
POB	Problémová oblast
POK	Problémový okruh
RIC	Regionální informační centrum
s. p.	Státní podnik
SCHKO	Správa chráněné krajinné oblasti
SPZBÚ	Společnost pro záchranu BÚ
SWOT	Analýza silných, slabých stránek, příležitostí a hrozeb dané situace
SZ	Správa zámku
ŠCR	Šetrný cestovní ruch
TVÚ	Turisticky významné území
UNESCO	Org. OSN pro výchovu, vědu a kulturu
UPM	Umělecké průmyslové muzeum
ÚSES	Územní systémy ekologické stability
ZD	Zemědělské družstvo

OBSAH

A) Úvodní část

str.

Kapitola 1 PREZENTACE NOSITELE STUDIE

1.1	Základní identifikace	9
1.2	Historie a důvody vzniku projektu	10
1.3	Definice zájmového území	10

Kapitola 2 METODICKÁ STRÁNKA PŘÍPRAVY STUDIE

11

B) Analytická část

str.

Kapitola 3 VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

3.1	Vymezení řešeného území a širších územních vztahů	13
3.2	Krajina a příroda v daném území	13
3.3	Vodstvo	14
3.3.1	Ratibořický zavlažovací systém	14
3.4	Kvalita, význam a zranitelnost místní přírody	15
3.5	Historie řešeného území	15
3.6	Administrativně správní vymezení území	17
3.7	Demografická charakteristika Ratibořic	17
3.8	Filozofické pojetí a genius loci	18

Kapitola 4 PŘEHLED JIŽ ZPRACOVANÝCH DOKUMENTŮ SVAZBOU NA BÚ

4.1	Urbanistická studie (rok 1990)	19
4.2	Studie Utváření místa v srdci Babiččina údolí (rok 2008)	19
4.3.	Hospodaření v Národní přírodní památce Babiččino údolí (2007)	19
4.4.	Územní plán města Česká Skalice	19
4.5.	Plán péče a odborné dokumenty vztahující se k NPP Babiččino údolí	20
4.6.	Ostatní odborné dokumenty vztahující se k NPP BÚ	20
4.7.	Projekt Modrý pás Úpy (2006)	21

Kapitola 5 ANALÝZA NABÍDKY CESTOVNÍHO RUCHU

5.1	Cíle a atraktivita cestovního ruchu (přírodní a historické)	22
5.1.1	Řešené území NPP a NKP Babiččino údolí (Ratibořice)	22

5.1.2	Turistické zajímavosti v okolí řešeného území	25
5.2	Analýza turistické infrastruktury	29
5.2.1	Ubytovací služby v České Skalici a blízkém okolí	29
5.2.2	Restaurace, pohostinství a občerstvení na katastru města Česká Skalice	30
5.2.3	Doprovodná turistická infrastruktura	31
5.2.4	Cyklotrasy	33
5.2.5	Pěší výlety a naučné stezky v Babiččině údolí	34
5.2.6	Naučné stezky a městské trasy v České Skalici	35
5.3	Analýza dopravních možností	36
5.4	Marketing cestovního ruchu	37
5.4.1	Marketingová komunikace v Kladském pomezí	37
5.4.2	Regionální informační centrum v České Skalici	38
5.4.3.	Nabídka propagačních materiálů a suvenýrů o NPP a NKP BÚ	39
5.4.4	Internetová prezentace	40
5.4.5	Veletrhy a výstavy	41
5.4.6	Organizování kulturních akcí v BÚ	41
Kapitola 6	ANALÝZA POPTÁVKY NA TRHU CESTOVNÍHO RUCHU	
6.1	Typologie návštěvníků Babiččina údolí	43
6.2	Obecné a konkrétní potřeby návštěvníků Babiččina údolí	43
6.2.1	Obecné potřeby	43
6.2.2	Konkrétní potřeby pro jednotlivé cílové skupiny	43
6.3	Vyhodnocení místního šetření	44
Kapitola 7	SOUČASNÝ SYSTÉM ORGANIZACE, KOORDINACE A MARKETINGU CR V BÚ	
7.1.	Analýza systému správy NKP Babiččino údolí	47
7.1.1	Národní památkový ústav (NPÚ)	47
7.1.2	Správa Národního památkového ústavu, územní pracoviště Josefov	47
7.1.3	Správa státního zámku Ratibořice	47
7.2.	Systém organizace pro rozvoj cestovního ruchu na území NPP a NKP BÚ	48
7.2.1	Odbor cestovního ruchu - Krajský úřad Královéhradeckého kraje	48
7.2.2	Branka, obecně prospěšná společnost	49
7.3.	Další instituce a organizace jejichž činnost má vliv na rozvoj daného území	50
7.3.1	Samospráva a svazky obcí	50
7.3.2	Neziskové a ostatní organizace	51
Kapitola 8	SWOT ANALÝZA	
8.1	Rozbor výchozího stavu	54
8.2	Problémové okruhy (POK) a Problémové oblasti (POB)	59

Kapitola 9	VIZE A GLOBÁLNÍ CÍL ROZVOJE ŠETRNÉHO CRV BÚ	61
Kapitola 10	PRIORITY A OPATŘENÍ K ROZVOJI ŠETRNÉHO CRV BÚ	
10.1	PRIORITA A - Údržba, modernizace a budování infrastruktury cestovního ruchu	62
10.2	PRIORITA B - Posilovat a rozvíjet stávající environmentální, kulturní, sociální a ekonomické hodnoty BÚ	70
10.3	PRIORITA C - Podporovat rozvoj vhodných marketingových aktivit pro lokalitu NPP a NKP BÚ	74
10.4	PRIORITA D - Podporovat koordinaci a spolupráci všech klíčových aktérů působících v BÚ	81
Kapitola 11	ZÁVĚR STUDIE	86

PŘÍLOHY

str.

Příloha č. 1	Mapa vymezující oblast řešeného území	88
Příloha č. 2	Výstup z místního šetření Infostánek rok 2008 + dotazník	89
Příloha č. 3	Výstup z místního šetření Infostánek rok 2009 + dotazník	92
Příloha č. 4	Vyhodnocení z dotazníkového šetření na Žernově 15. 4. 2010 + dotazník	95
Příloha č. 5	Přílohy ke SWOT ANALÝZE (Příloha A, B)	99
Příloha č. 6	Zámecký park	103
Příloha č. 7	Otevírací doba a ceník vstupného v Ratibořicích	105
Příloha č. 8	Návrh marketingu z Programu rozvoje CR KHK pro období 2007–2013	106
Příloha č. 9	Jízdní řád Česká Skalice - Ratibořice	108
Příloha č. 10	Utváření místa v srdci BÚ - Text od MgA. Viktora Vlacha	109
Příloha č. 11	Vnímání image místa - Příspěvek od MgA. Viktora Vlacha	110
Příloha č. 12	Pět pater Babiččina údolí - Příspěvek Prof. PhDr. Františka Černého	111
Příloha č. 13	Výčet tradičních kulturních akcí v BÚ a České Skalici v roce 2010	112
Příloha č. 14	Prezentace Blokového grantu - na CD	

POUŽITÉ PRAMENY

115

A) ÚVODNÍ ČÁST

I. kapitola - PREZENTACE NOSITELE STUDIE

I.1 Základní identifikace

Název studie: Studie rozvoje šetrného cestovního ruchu v Babiččině údolí

Nositel: občanské sdružení Centrum rozvoje Česká Skalice
Křenkova 477, 552 03 Česká Skalice

Profil sdružení:

Centrum rozvoje Česká Skalice je občanským sdružením, jehož posláním je podpora místní vzdělanosti, kultury, posílení zdravého rozvoje regionů Královéhradeckého kraje, přeshraniční spolupráce, environmentální výchova a vzdělávání s prosazováním principů trvale udržitelného života. Sdružení sídlí ve Vile Čerych, která se stala od roku 2003 regionálním vzdělávacím střediskem.

Činnost sdružení je rozdělena do několika poslání a cílů:

I. Rozvoj občanské společnosti, vzdělávání a osvěta

- a) podpora občanské angažovanosti, rozvoj dárcovství a dobrovolnictví
- b) posílení kapacity neziskového sektoru, vzdělávání a profesionalizace pracovníků neziskových organizací, osvětové a informační aktivity v souvislosti s rozvojem evropské spolupráce
- c) práce s dětmi a mládeží, především podpora dobrovolnictví.

II. Místní rozvoj

- a) rozvoj místní vzdělanosti a kultury, pořádání kulturních a společenských akcí, ochrana historických, kulturních a přírodních hodnot města Česká Skalice a blízkého okolí, podpora zapojení místních obyvatel do života města a blízkého okolí, posílení kladného vztahu obyvatel k místu, kde žijí.

III. Regionální rozvoj a přeshraniční spolupráce

- a) posílení kapacity Královéhradeckého kraje pro zdravý rozvoj regionů, obcí a komunit a pro obnovu venkova
- b) prosazování principů trvale udržitelného života, hledání příznivé rovnováhy mezi ochranou tradičních kulturních, historických a přírodních hodnot místa a jeho využití člověkem
- c) podpora a rozvoj místních/regionálních partnerství mezi sektory (veřejná správa, podnikatelské subjekty, neziskový sektor), rozvoj přeshraniční spolupráce a vzájemné výměny zkušeností.

IV. Záchrana památkově chráněného objektu Vila Čerych v České Skalici

- a) obnova a rekonstrukce interiéru vily a zahrady v souladu s ochranou památek
- b) rozvíjení aktivit, které přispějí ke zlepšení celkového stavu objektu se zapojením místních aktérů
- c) aktivní vyhledávání finančních zdrojů pro rekonstrukci objektu.

1.2 Historie a důvody vzniku projektu:

Hlavním důvodem pro zpracování Studie rozvoje šetrného cestovního ruchu v Babiččině údolí (studie) je, že v současnosti neexistuje jiný druh dokumentu, který by byl dostatečně adekvátní pro celou oblast Babiččina údolí. Zpracovaná studie vychází z Programu rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje a navazuje na plán „Utváření místa v srdci Babiččina údolí“ (rok 2008), který zpracovala koordinátorka EVVO jako pilotní projekt v rámci vzdělávacího projektu ČSOP - Sít' vzdělávacích a informačních center v CHKO ČR. Studie využívá rovněž poznatků z Urbanistické studie (rok 1990) a mnohých dalších titulů (viz Seznam použité literatury).

Zpracování studie rozvoje šetrného cestovního ruchu proběhlo v rámci projektu Blokového grantu „Harmonie kulturní krajiny na území NPP a NKP Babiččino údolí“ (2008-2010). K zachování harmonie kulturní krajiny docházelo prostřednictvím vzniku této studie za účasti veřejnosti a místních partnerů. Zpětná vazba ke zpracovávané studii byla získávána průběžně – veřejnost byla zapojována do plánování a připomínkování této studie již od samého začátku (3x plánování s veřejností, 3x místní dotazníkové šetření v Ratibořicích a na Žernově) – došlo tak k zapojení celkem 423 osob. Schůzek s partnery projektu k plánování studie se zúčastnilo 47 osob, celkově se na přípravě podílelo 470 lidí.

Studie je zpracována v souladu s ochranou životního prostředí chráněného území. Zaměřuje se na vhodné služby cestovního ruchu, turistické zážitkové produkty, pěší trasy a cyklotrasy, naučné stezky a stezky za poznáním, navrhuje využití stávajících objektů, všímá si i dostupnosti území z dopravního hlediska apod.

Jedná se o analýzu současného stavu, situace a podmínek v oblasti cestovního ruchu, zasazené do širšího územního i organizačního kontextu realizace. Analytická část této studie je východiskem pro vytvoření návrhu programové části, jejíž věcná, organizační, materiální i ekonomická specifikace je základem pro nalezení konkrétních podob řešení identifikovaných problémů a koordinace procesů i aktivit v oblasti.

1.3 Definice zájmového území

Hranice zájmového území byly stanoveny tak, aby bylo možné Studii rozvoje šetrného cestovního ruchu řešit. Jedná se o území krajinářsky cenné, jehož hodnota je umocňována významnými kulturními památkami. Zahrnuje území NKP a NPP Babiččino údolí, které se rozkládá na katastrálních územích obcí Červená Hora, Česká Skalice, Slatina nad Úpou, Zlích a Žernov. Administrativně spadají Ratibořice pod Městský úřad v České Skalici, která je nejvýznamnějším centrem osídlení v daném území a spolu s Rozkoší pak i významným centrem cestovního ruchu.

Viz Příloha č. I - vyobrazení oblasti v mapě.

Zpracovaná studie je rozdělena na dvě hlavní části – **analytickou a návrhovou**.

Analytická část shrnuje základní informace, které mají významný vliv na rozvoj cestovního ruchu v daném území. Pro získání těchto poznatků byla provedena SWOT analýza, vycházející z podkladů od široké veřejnosti a zapojených organizací. V rámci prací na přípravě analytické části této studie byl proveden průzkum názorů nejvýznamnějších aktérů regionu na situaci v oblasti cestovního ruchu. Podařilo se nalézt významné bariéry rozvoje cestovního ruchu na daném území a vyhodnocené poznatky byly využity pro formulaci příslušných kapitol studie.

Návrhová část obsahuje samotný nástin celkové vize rozvoje cestovního ruchu v Babiččině údolí. Dále pak návrh priorit, specifických cílů a opatření. Do budoucna bychom rádi touto studií přispěli k tvorbě **Akčního plánu**, který bude z jejích poznatků vycházet. Akční plán by měl v objektivních měrných jednotkách a v časovém termínu vymezovat hlavní zdroje pro finanční zajištění realizace.

Pro přípravu této studie byl použit postup spočívající v těchto následujících krocích:

- stanovení úvodní problémové analýzy území
- podrobná analýza výchozích možností pro cestovní ruch zpracována ve spolupráci s Regionálním informačním centrem v České Skalici
- SWOT analýza zpracovávaného území
- určení rozvojového potencionálu území
- stanovení rozvojové vize území a s tím souvisejících strategických cílů na období následujících 10 let
- určení hlavních rozvojových priorit
- specifikace priorit v podobě podrobnějšího rozpisu opatření

Dále byla důležitou okolností přípravy studie **přímá účast občanů** České Skalice a návštěvníků Babiččina údolí. Práce na Studii rozvoje šetrného cestovního ruchu v Babiččině údolí byla zahájena v červenci roku 2008 (analytická část) a dále se vytvářela při pravidelných setkáních s partnery i občany. Na těchto schůzkách docházelo ke sběru dat, námětů, impulzů a někdy i kritických připomínek.

Jednalo se především o **plánování s veřejností** uskutečněných 6. 11. 2008, 21. 5. 2009 a 17. 10. 2009, kterých se zúčastnilo celkem 69 lidí. Veřejnosti i ostatním aktérům byl dán prostor k připomínkám právě na těchto plánováních.

Jako další zdroj posloužilo také **místní dotazníkové šetření při aktivitě** z Infostánku v Ratibořicích (červenec – srpen 2008 a 2009) a na Žernově 15. 4. 2010. V roce 2008 se do něj podařilo zapojit 100 dotázaných návštěvníků (výstup uveden v příloze č. 2). Během letních prázdnin roku 2009 se zapojilo dalších 200 dotázaných návštěvníků (výstup uveden v příloze č. 3) a 54 respondentů odpovědělo na dotazníkové šetření na Žernově 15. 4. 2010 (Příloha č. 4).

Studie byla zpracována ve spolupráci se zástupci obecních samospráv, podnikatelů a místních NNO (Město Česká Skalice, NPÚ Josefov, SZ Ratibořice, SPZBÚ, Academia Mercurii – soukromá střední škola Náchod, Klub českých turistů, Společnost Boženy Němcové, AOPK – SCHKO Broumovsko, Lesy ČR LS Rychnov n. Kn.). Studie neřeší vlastnické vztahy a **bude sloužit jako zdroj námětů, případně i jako podklad pro podrobnější zpracování jednotlivých projektů.**

B) ANALYTICKÁ ČÁST

3. kapitola - VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

3.1 Vymezení řešeného území a širších územních vztahů

LOKALIZAČNÍ PŘEDPOKLADY ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU V BÚ

Babiččino údolí představuje údolí řeky Úpy mezi obcemi Česká Skalice a Slatina nad Úpou. Řešené území se rozkládá na katastrálním území: Červená Hora, Česká Skalice, Malá Skalice, Ratibořice, Slatina nad Úpou, Zlích a Žernov. Výměra NPP činí 333,14 ha. Nadmořská výška odpovídá 280 – 360 m n. m. Předmětem ochrany je vedle přirozených biotopů i člověkem citlivě utvářená část krajiny spojená s českou kulturní historií, jako je dějiště knihy Boženy Němcové „Babička“.

Řešené území se nachází v blízkosti pěti turisticky významných měst: České Skalice (3 km), Náchoda (15 km), Nového Města nad Metují (15 km), Jaroměř (16 km) a Červeného Kostelce (10 km). Výhodou je i blízkost dalších přírodních zajímavostí: přírodní rezervace Dubno, vodní dílo Rozkoš (zvané „Východočeské moře“), nedaleko se nachází CHKO Broumovsko, Adršpašsko-Teplické skály, Orlické hory a Krkonoše. Příznivou situaci umocňuje i blízkost hranic s Polskem.

3.2 Krajina a příroda v daném území

Babiččino údolí, jímž protéká řeka Úpa, má pestré geologické poměry a mírně vlhké klima přispívá k tomu, že druhová rozmanitost je bohatá. Lehce zvlněná krajina s prudce spadajícími opukovými stráněmi do údolí řeky, stejně jako široké pánve, otevřené k jihozápadu, umožnily značnou variabilitu životních podmínek, jak rostlinným, tak i živočišným společenstvům.

Území náleží do oblasti mírně teplé, okrsku mírně teplého a vlhkého, s mírnou zimou, pahorkatinového. Průměrné roční srážky dosahují 640 – 710 mm, za vegetační období 390 mm. Průměrná roční teplota odpovídá 7,6°C, ve vegetačním období 13,3°C. Nejteplejší a současně nejbohatší na srážky je měsíc červenec. Průměrná nadmořská výška nivy Úpy je 280 m.n.m., hrany údolí dosahují okolo 300 m.n.m.

Rostlinná společenstva údolí řeky Úpy je možno podle přírodních podmínek rozdělit na tři rozdílné skupiny. Niva řeky Úpy byla porostlá společenstvem buků a olšin, na pravém svahu údolí s jižní expozicí bylo společenstvo dubohabrových hájů a ostatní území osídlila společenstva acidofilních (kyselých) doubrav. V již tak od přírody pestré krajině se pokusila v letech 1810 – 1839 Kateřina Zaháňská vytvořit anglický park typu „okrasného statku, tzv. ferme ornée“. Vlastní park pokryl plochu 5,58 ha, ale celkovými velkorysími krajinnými úpravami byla dotčena plocha daleko větší. Přilehlé úpské nivy kněžna nechala zpřístupnit sítí stezek a podél cest byly vysázeny stromové aleje. Louky, sevřené do lesnatých svahů, zkrášlila výsadba soliterních dřevin. Hospodářské budovy se přestěhovaly dál od zámku, na blízké louce byl založen rybník, vyrostl tu skleník a objevily se stromy, keře a ostrůvky květinových záhonů. Okrasné plochy ideálně navázaly na užitkové, takže louky a lesy s měnicemi se průhledy na zámek se staly kompozičně působivým prvkem, ale současně byly hospodářsky využívány.

„Krajinářské zušlechtění“ okolí zámku nelze chápat jen jako touhu po příjemném pobytu na venkově, ale jako **projev nových vztahů člověka k přírodě**. Se zámeckým parkem je spjato jméno, které by nemělo být zapomenuto, a to Gottlieb Bosse, který byl vrchním zahradníkem v době krátce po založení parku. Je to právě on, který vtiskl tomuto místu charakter přírodně krajinářského parku. Volně komponovaný zámecký park tvaru elipsy s osou, probíhající od jihozápadu k severovýchodu, na severním a jižním okraji plynule přechází do krajiny ratibořického údolí. Podle původní koncepce jej tvořily převážně severoamerické dřeviny a rostliny dovážené ze zámoří, které odpovídaly dobovému romantismu. Dnes je více než polovina parkových dřevin cizokrajného původu. Jedním ze znaků takovýchto přírodních parků, takzvaných anglických, byly krásné obrazy, uměle vytvořené seskupením stromů i jejich shluků a opírající se o přirozený ráz okolní krajiny.

V Babiččině údolí, které takto poprvé pojmenoval v roce 1878 smiřický lékař Otakar Jedlička, bylo vhodně využito toku řeky Úpy i obou srázů do údolí, zdvihajících se nad parkem jakožto přirozené kulisy.

Listnaté lesní porosty v Babiččině údolí mají bohatou skladbu dřevin i bylinného podrostu. Hodnotné jsou i dorůstající břehové porosty olší a vrb. Naopak nevhodné jsou nejen lesní monokultury smrku, ale i aleje topolů a ořešáků, nahrazující břehové porosty. Likvidací přirozených porostů se výrazně snižuje autoregulační schopnost ve vztahu k výkyvům přírodních podmínek.

Vzhledem k posílené ekologické stabilitě území a dalších mimoprodukčních funkcí krajiny je třeba podporovat snahu ponechávat v co největším rozsahu přirozené louky. Přirozený luční porost má obdobně důležitou funkci v rámci ekologické stability krajiny, právě tak jako hodnotný les. Krajinářské zásahy jsou nejen obohacujícími prvky, ale i přímou příčinou zachování kontinuity vývoje tohoto přírodního prostředí.

3.3 Vodstvo

Osou Babiččina údolí je řeka Úpa, která měří 73 km, ale je po Labi největší řekou náhodského okresu. Pramení v Krkonoších, je řekou dravou, silnou, romantickou i poetickou. U hájovny v Havlovicích vtéká Úpa do Babiččina údolí, nejpůvabnější části svého toku. Protéká pod Boušínem, Mstětínem, Slatinou nad Úpou, Červenou Horou, klikatí se v lukách pod Rýzmburským altánem a za Červeným mostem směřuje k Pohodlí, Bílému mostu a Viktorčinu splavu. Malebnou architekturu údolí dotvářejí okolní zalesněné stráně i staleté modříny, douglasky, jedle, duby, lípy, smrky a habry.

U Vilémova mostu pod zámek usměrňuje proud Úpy mohutné zdymadlo a část toku odvádí do přehradního jezera Rozkoš u České Skalice. Zbývající část řeky Úpy protéká Českou Skalicí, až do Jaroměře, kde se vlévá do Labe. Povodí Úpy měří 517,6 km² a odvodňuje většinu území Východních Krkonoš.

3.3.1 Ratibořický zavlažovací systém

Ratibořický zavlažovací systém patřil ke špičkovým zemědělským stavbám své doby a přinesl hned po dokončení zvýšení sklizně na dvojnásobek. Nedostatečná údržba závlahového zařízení vedla však k tomu, že dnes již neplní svou funkci.

První odvodnění málo výnosných kyselých luk provedl na žádost Viléma Schaumburg-Lippe v letech 1842-1848 luční mistr Müller z Hannoveru. Po počátečních úspěšných sklizních docházelo na nově meliorovaných pozemcích opět k zamokřování, neboť drenážní trubky byly uloženy příliš hluboko. Proto majitel panství pozval roku 1874 do Ratibořic prof. Dunkelberga a lučního mistra Ernsta z Nassau, aby louky meliorovali účinnějším, švýcarským přerónovým způsobem. Ten umožňoval vlhkost půdy podle potřeby libovolně měnit. Řečiště Úpy bylo v úseku od Viktorčina splavu k České Skalici regulováno, slepá ramena uprostřed nivy zasypána a mezi dvěma souběžnými přívodními kanály byl na ploše 66,5 ha vybudován **důmyslný systém přerónových polí, propustí, přivaděčů a sběrných struh**. Závlahovou vodu z řeky Úpy přiváděl od Viktorčina splavu ke mlýnu původní mlýnský náhon.

3.4 Kvalita, význam a zranitelnost místní přírody

Oblast Babiččina údolí patří do sítě **Natura 2000 – Evropsky významná lokalita** v České republice. Jedná se o oblast úseku Babiččina údolí od zříceniny Rýzmburk až po Staré bělidlo, cca 1 km západně od obce Žernov (uváděno pod číslem CZ0520028).

Nejvhodnějším biotopem jsou zde suťové lesy, které jsou vázány na strmé svahy s občasnými výchozy skal. Významné je poměrně časté zastoupení pěnovcových pramenišť s charakteristicky vyvinutým mechovým patrem a s inkrustacemi vápence. Na jediném místě se vyskytuje fragment lučního pěnovcového prameniště, kde pěnovce vytváří soustavu terásek s miniaturními jezírky. Méně svažité lesní partie včetně nivních poloh byly pozměněny výsadbami stanovištně a geograficky nepůvodních dřevin (zejména smrk, modřín, borovice lesní, méně jedle obrovská, douglaska tisolistá, borovice vejmutovka); v některých místech převládají čisté monokultury jehličnanů. Luční porosty v nivě Úpy jsou většinou zkulturněné a botanicky velmi chudé. Nejvhodnější jsou svahové ovsíkové louky na tzv. Bílém kopci, které místy mají charakter suchých trávníků.

Ze zoologického hlediska je významný výskyt druhů: ledňáček říční (*Alcedo atthis*), konipas horský (*Motacilla cinerea*), skorec vodní (*Cinclus cinclus*) a cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*). V lesích se vyskytují

např. krahujec obecný (*Accipiter nisus*), jestřáb lesní (*A. gentilis*), holub doupňák (*Columba oenas*), výr velký (*Bubo bubo*), datel černý (*Dryocopus martius*), žluna šedá (*Picus canus*), strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*), s. malý (*D. minor*), linduška lesní (*Anthus trivialis*), lejsek černohlavý (*Ficedula hypoleuca*), l. bělokrký (*F. albicollis*), sýkora parukářka (*Parus cristatus*), křivka obecná (*Loxia curvirostra*) a další druhy. Babiččino údolí patří k druhově bohatým malakozoologickým lokalitám. Většinou jde o druhy lesní a lužní, na opukových skalách i druhy skalní a teplomilné. Zoogeograficky je významný výskyt vláhovky karpatské (*Monachoides vicina*).

Lesní porosty na prudkých svazích nad Úpou, jsou poměrně málo ovlivněny nevhodnými lesnickými zásahy (výsadba smrku, holoseče) z důvodu menší přístupnosti a nevhodnosti pro produkční lesní hospodaření (omezení lesního hospodaření v těchto porostech na výběrný způsob). Méně svažité lesní partie včetně nivních poloh jsou ohroženy pasečným způsobem hospodaření a obnovou nevhodné dřevinné skladby (smrk, modřín, borovice lesní, méně jedle obrovská, douglaska tisolistá, borovice vejmutovka). Skalní výchozy a prudší svahy jsou ohroženy erozí (říčení a sesouvání horniny, půdotok).

Převážná část luk v nivě byla pozměněna dosemem jetelotravních směsek, silným hnojením a nadměrným kosením. Méně přístupné a zamokřené louky nejsou často obhospodařovány, což se projevuje degradací porostů (expanze konkurenčně zdatnějších rostlin, zarůstání náletem dřevin apod.). Břehové a kontaktní porosty včetně říčních náplavů jsou ohroženy invazí křídlatky japonské (*Reynoutria japonica*) a netýkavky žláznaté (*Impatiens glandulifera*), méně pak také štětinatcem laločnatým (*Echinocystis lobata*), které místy vytváří rozsáhlé porosty.

3.5 Historie řešeného území

Ratibořice se poprvé připomínají v r. 1388 v šlechtickém predikátu. V r. 1583 se v Ratibořicích nachází poplužní dvůr, středověká tvrz jakožto samostatné sídlo zaniká a Ratibořice jsou natrvalo začleněny do náchodského panství Jaroslava Smiřického. Roku 1615 je evidován velký hospodářský dvůr s kapacitou cca 55 koní, 71 krav, 500 ovcí a množstvím drůbeže, vybavený stodolami, sýpkou, bytem šafáře a čelední ratejnou, dále se eviduje mlýn o 4 kolech.

Po bitvě na Bílé hoře se z obrovského smiřického konfiskátu dostalo náchodské panství s Ratibořicemi do rukou Valdštejnova generála Adama Erdmana Trčky. Po jeho pádu r. 1634 do držení císařského generála Františka Oktaviána Piccolominiho. V letech 1702-1707 si nechal v Ratibořicích vnuk generálova bratra, Laurentio – kníže Piccolomini postavit zámek jako letní sídlo (označováno jako nové panské

pokoje při Ratibořickém dvoře). Zdá se, že původní dvůr stával v těsnější blízkosti zámku, což je patrné i z opravených sekcí josefského vojenského mapování z 80. let 18. stol.

R. 1709 byla pod zámek založena nová zahrada, která byla ohrazena vysokou zdí, při které byl postaven zahradní domek. Po r. 1785 zdědil panství Josef Adalbert Des Fours a od jeho věřitelů je z r. 1792 koupil Petr Kuronský. Po úmrtí vévody Kuronského zdědila panství r. 1800 jeho dcera Kateřina Zaháňská, „paní kněžna“ z „Babičky“ B. Němcové. Vévodkyně se rozhodla přestavět stavby ratibořického údolí podle nového vkusu. Do r. 1811 byla provedena hrubá stavba nového dvora, odsunutého z blízkosti zámku. Dále došlo k založení zámeckého parku i s jeho drobnými stavbami. Roku 1843 koupila Ratibořice knížecí rodina Schaumburg-Lippe, která následně opravovala jednotlivé stavby.

Město Česká Skalice již v roce 1924 požádalo pozemkový úřad o znárodnění Ratibořic. To se nepodařilo. Daleko důležitější bylo, že v témže roce se majitel nemovitosti kníže Schaumburg-Lippe zavázal, že tu nebude nic měnit, a tento slib dodržel. To v podstatě zajistilo ochranu údolí až do konce druhé světové války. V roce 1945 bylo na movité a nemovité předměty majitele náchodského velkostatku Friedricha Schaumburg-Lippe byla uvalena na základě Benešových dekretů národní správa a po konfiskaci měl přejít jeho majetek do vlastnictví státu. V roce 1947 se zámek s celým okolím dostal do operativní správy Národní kulturní komise.

V roce 1964 byly kulturní památky zapsány do státního seznamu nemovitých kulturních památek. Usnesením vlády ČSR ze dne 24. 2. 1978 bylo jako celek prohlášeno národní kulturní památkou Babiččino údolí v Ratibořicích.

V roce 1957 Státní památková správa v Praze (správce státního zámku v Ratibořicích) uzavřela s Jednotou, Lidovým spotřebním družstvem v Hronově II, smlouvu o „odevzdání“ Panského hostince a přilehlých budov na stavební parcele 104. Jednota přijala tento státní kulturní majetek do trvalého užívání bezplatně a měla jen povinnost provozovat zde restaurační činnost a trvale svěřený majetek udržívat. V roce 1990 úplatným převodem získal Agropodnik Česká Skalice, s.p. od československého státu 6 nemovitostí v areálu Babiččina údolí (Kavalierhaus a hospodářský dvůr, Panský hostinec a letní restauraci, hospodářskou budovu u zámku, budovu „Monaco“ č.p.12, domek č.p.13 a „Ratejnu“ (byt pod ratejnou je autentické místo, kde žila rodina Panklových).

V roce 1991 představitelé Agropodniku Česká Skalice založili Ratis s.r.o., která od Agropodniku, koupila všech 6 nemovitostí. V roce 1995 do Ratisu, s.r.o. vstoupil František Wolf a založil společnost Podzámčí, s.r.o., na kterou původní majetek Ratisu převedl.

Roku 2004 bylo zapsáno do obchodního rejstříku, že společnost Podzámčí s.r.o. byla zrušena s likvidací. V létě roku 2004 stát prostřednictvím Ministerstva kultury ČR uplatnil své právo na přednostní koupi nemovitostí

z majetku firmy Podzámčí s.r.o. v likvidaci, prohlášených za národní kulturní památky. Těmito nemovitostmi byly budovy č.p. 2 (Hospodářský dvůr), č.p. 5 (Panský hostinec), č.p. 10 (obytná budova v předzámčí) a č.p. 14 (hospodářská budova „Ratejna“ s bytem Panklových v suterénu).

Od 1.1.2008 spadá oblast NKP Babiččino údolí pod správu Národního památkového ústavu – územní odborné pracoviště v Josefově. Ochrana kulturního dědictví má v tomto území významnou a zároveň i delší působnost. V roce 1952 se pak Ratibořice staly krajinnou a národní rezervací. Od roku 2005 je chráněné území NPP Babiččino údolí ve správě CHKO Broumovsko.

3.6 Administrativně správní vymezení území

Místní část:	Ratibořice
Území obce:	Česká Skalice
Správní obvod 2:	Česká Skalice
Správní obvod 3:	Náchod
Území NUTS 4:	Okres Náchod
Území NUTS 3:	Královéhradecký kraj
Území NUTS 2:	Severovýchod
Turistická oblast:	Kladské pomezí
Turistický region:	Východní Čechy

Ratibořice jsou místní částí města Česká Skalice. Celkem se Česká Skalice skládá ze 6 částí: Česká Skalice, Malá Skalice, Ratibořice, Spyta, Zájezd a Zlích. Město Česká Skalice je obec s pověřeným obecním úřadem.

Území NPP a NKP Babiččino údolí zasahuje do těchto katastrálních území: Červená Hora, Česká Skalice, Malá Skalice, Ratibořice, Slatina nad Úpou, Zlích a Žernov. Výměra činí 333,14 ha.

Vymezené území turisticky spadá do **Kladského pomezí** a leží v Královéhradeckém kraji v blízkosti hranic s Polskem, na zájmovém území Euroregionu Glacensis. Kladské pomezí se rozkládá mezi Krkonošemi a Orlickými horami a spadá do turistického regionu Východní Čechy. Na tomto území leží několik chráněných přírodních oblastí. Mezi nejvyhledávanější patří Broumovsko, Adršpašsko-Teplické skály, Ratibořice s Babiččíným údolím, přírodní rezervace Peklo u Nového Města nad Metují a středisko vodních sportů a rekreace – vodní dílo Rozkoš. Půvabná zvlněná krajina, skalní města, kulturní památky a historie kraje inspirovaly celou řadu umělců, patřili k nim především spisovatelé Božena Němcová, Alois Jirásek, bratři Čapkovi a Josef Škvorecký, dále pak hudební skladatel Bedřich Smetana, architekt Kilián Ignác Dienzenhofer, sochař Matyáš Bernard Braun a řada dalších umělců.

Kladské pomezí, malebná kopcovitá krajina se zajímavými údolími poskytuje ideální podmínky pro odpočinek, poznávání i aktivní dovolenou. Krásu místní krajiny je možné pozorovat z rozhleden, vrcholů skal nebo při vyhlídkových letech. Turistická oblast Kladské pomezí oplývá spoustou historických památek, přírodních krás, literárních stop i kulturních souvislostí.

3.7 Demografická charakteristika Ratibořic

Stav k 31.12.2008	Stav na počátku roku / obyvatelé	Přírůstek obyvatel	Úbytek obyvatel	Stav na konci roku / obyvatelé
2000	21	0	3	18
2001	18	0	1	17
2002	17	1 narozen + 1 přistěh.	0	19
2003	19	2	0	21
2004	21	0	0	21
2005	21	0	0	21
2006	21	0	0	21
2007	21	0	1	20
2008	20	0	0	20

Věkové složení obyvatel k 31. 12. 2008

	DOSPĚLÍ	Počet	Průměrný věk	DĚTI	Počet	Průměrný věk
	Muž	8	48,5	Muž	1	6
	Žena	11	44,2	Žena	0	0
Celkem 20 osob		19	46,3		1	6

3.8 Filozofické pojetí a genius loci území

Vyhlášení ochrany území NKP a NPP Babiččino údolí, vč. ochranných pásem, nemá jen prvořadou důležitost kulturně-historickou, ale především urbanistickou. Hodnota krajinných souborů, dosud nedotčených, se neustále zvyšuje, zvláště v těch případech, kde mimořádná působivost přírodního prostředí je nedílně spjata s kulturními hodnotami v nejširším slova smyslu. Proto je zapotřebí postupně prosazovat ryze čistotu chráněného prostředí se stejnou intenzitou, s jakou se často projevuje technická civilizace. Praktická i ekonomická hlediska ovšem brání uplatnění těchto hledisek naráz, ale přesto se snažíme již v současné době stanovit komplexní program funkčního využití území včetně jeho rozvoje, který by zajistil dlouhodobý harmonický vývoj této krajiny.

V současné době tak často hledaný a zdůrazňovaný "genius loci" zde vychází z nejzákladnějších hodnot, přírodních, z architektury zrestaurovaných objektů, z čistoty a upravenosti všech ploch. Kladný výsledek realizace úprav v Ratibořicích bude záviset na toleranci všech, kdo se jich zúčastní. Naděje na postupnou ochranu a rozvoj je podmíněna vzájemnou spoluprací všech zainteresovaných partnerů, kteří budou muset pochopit vážnost a obtížnost úkolu, spočívajícího v oživení daných hodnot areálu.

4.1 Urbanistická studie (1990)

Urbanistická studie je zaměřena především na určení striktní regenerační památkové ochrany, směřující k plnohodnotnému funkčnímu využití jednotlivých objektů i přilehlých prostorů, vč. zachování, obnovy a údržby zeleně. Jejím hlavním cílem je zachování a plné uplatnění dochovaných hodnot, v tak jedinečném prostředí jako je Babiččino údolí, ať již jde o hodnoty stavebně historické, architektonické, krajinářské nebo územně urbanistické.

Zpracováno: Státním ústavem pro rekonstrukce památkových měst a objektů s. p. Hradec Králové.

4.2 Studie Utváření místa v srdci Babiččina údolí (2008)

Prioritními návrhy tohoto projektu jsou posílení genia loci Babiččina údolí, zamezení vpádu nevhodných komerčních aktivit do kulturně-historické a přírodně-rekreační zóny, vyřešení nekolizního provozu chodců, cyklistů i automobilů a v neposlední řadě i rekonstrukce stávajících historických budov. Studie utváření místa v srdci Babiččina údolí navrhuje ideální stav, ke kterému by se mělo další dění v Babiččině údolí ubírat a zároveň slouží jako podklad pro další projekty.

Zpracováno: pilotní projekt Centra rozvoje Česká Skalice v rámci Sítě vzdělávacích a informačních center v CHKO ČR.

4.3 Hospodaření v Národní přírodní památce Babiččino údolí (2007)

Cílem projektu bylo podpořit zavádění staronového způsobu údržby pozemků tj. zajišťování údržby pastvou ovcí na pozemcích v Babiččině údolí. Tento způsob hospodaření po roce 1866 do Ratibořic zavedl majitel panství, Vilém Schaumburg-Lippe. V rámci projektu se v měsíci říjnu uskutečnila tematická exkurze na farmu Waldmann v Pasekách nad Jizerou. Zúčastnili se jí zemědělci, starostové, zástupci organizací ale i jednotlivci se zájmem o šetrný způsob hospodaření. Exkurze byla příkladem dobré praxe a předáváním zkušeností, poznatků, ale i problémů souvisejících s pastvou ovcí.

V prosinci proběhla diskuse u kulatého stolu se zástupci CHKO, AOPK ČR a Společnosti pro záchranu Babiččina údolí, zaměřená na způsob obhospodařování pozemků v Babiččině údolí. Výstupem projektu je návrh Plánu péče, údržby luk a pozemků včetně soliterních stromů, který byl zpracován ve spolupráci se Společností pro záchranu Babiččina údolí.

Zpracováno: pilotní projekt Centra rozvoje Česká Skalice v rámci Sítě vzdělávacích a informačních center v CHKO ČR.

4.4 Územní plán města Česká Skalice

Územní plán města Česká Skalice byl schválen usnesením Zastupitelstva města Česká Skalice dne 25. 11. 1999, jehož závazná část byla vydána Obecně závaznou vyhláškou města Česká Skalice č. 1/99. Pozměněn Změnou č. 1 tohoto územního plánu, schválenou usnesením Zastupitelstva města Česká Skalice č. 1/4.b) dne 18. 12. 2006, jejíž závazná část byla vydána Obecně závaznou vyhláškou města Česká Skalice č. 10/2006.

Dokument územního plánu města Česká Skalice je obsáhlý, graficky i textově. Je k dispozici na odboru výstavby městského úřadu, kde je možné do něho nahlédnout.

4.5 Plán péče a odborné dokumenty vztahující se k NPP Babiččino údolí

Národní přírodní památka Babiččino údolí se nachází v Královéhradeckém kraji v katastrálních územích Červená Hora, Česká Skalice, Malá Skalice, Ratibořice u České Skalice, Slatina nad Úpou, Zlích a Žernov u České Skalice. Celková výměra zvláště chráněného území činí přibližně 333,14 ha. Ochranné pásmo není vyhlášeno a tvoří ho území do vzdálenosti 50 m od hranic NPP (§ 37 odst. I zákona č. 114/1992 Sb.).

Předmětem ochrany je zde harmonická kulturní krajina se zbytky přirozených porostů v části údolí Úpy přiléhající městu Česká Skalice. Součástí je i část zámeckého areálu, dějiště „Babičky“ Boženy Němcové.

NPP Babiččino údolí byla zřízena vyhláškou Ministerstva školství, věd a umění 35.789/52-V-VII/5, ze dne 9.6.1952 a po té dodatečně registrována výnosem Ministerstva kultury ČSR č. 14.200/88, ze dne 30.12.1988.

Území je součástí Evropsky významné lokality s názvem Babiččino údolí - Rýzmburk (CZ0520028).

V Ústředním seznamu ochrany přírody (§ 42 zákona 114/1992 Sb.) je území evidováno pod číslem 2404. Bližší informace o území jsou obsaženy v těchto dokumentech:

- vyhlášovací předpis
- plán péče
- územní vymezení rezervace aj.

Plán péče NPP BÚ – platný na období 1. 1. 2006 – 31. 12. 2015, Autor František Vaněk a kol., schváleno Ministerstvem životního prostředí dne 1. 6. 2006.

NPÚ Josefov – zpracovává projekt (květen 2010) s názvem „**Regenerace zeleně v parku státního zámku Ratibořice včetně přilehlých ploch**“. Autorem projektu je firma SAFE TREES, s.r.o. Žádost o finanční prostředky na realizaci bude podána do Operačního programu životního prostředí, oblast podpory 6.5 – Podpora regenerace urbanizované krajiny, do podzimní výzvy roku 2010. Výše nákladů není zatím známa. Projekt je nyní ve fázi projednávání a připomínkování.

4.6 Ostatní odborné dokumenty vztahující se k NPP BÚ

Miroslav Mikát	Entomologický průzkum zaměřený na arborikolní druhy řádu <i>Coleoptera</i>	2005	Inventarizační průzkum
Jana Lobová	Floristická inventarizace a inventarizace biotopů v lučních ekosystémech	2005	Inventarizační průzkum
Miroslav Mikeska	Floristická inventarizace lesních ekosystémů - průběžná zpráva	2004	Inventarizační průzkum
Miroslav Mikeska	Floristická inventarizace lesních ekosystémů a inventarizace lesních biotopů - závěrečná zpráva	2005	Inventarizační průzkum
Jana Lobová	Floristický průzkum lučních porostů	2004	Inventarizační průzkum
Jaromír Nehyba, Jiří Vaněk	Inventarizace jedle bělokvěté na příkladech kontrolních ploch č. 7 a 17	2000	Inventarizační průzkum
Alice Janečková, David Číp	Inventarizace ornitofauny	2005	Inventarizační průzkum
JARO Jaroměř, ZO ČSOP	Inventarizace ornitofauny NPP Babiččino údolí	2004	Inventarizační průzkum
Vladimír Faltys	Inventarizační průzkum vegetačního krytu	1988	Inventarizační průzkum

Oldřich Čížek	Inventarizační průzkum z oboru zoologie - denní motýli (<i>Lepidoptera</i>)	2004	Inventarizační průzkum
Neuveden	Lesnická inventarizace SPR Babiččino údolí	1991	Inventarizační průzkum
Jaroslav Brabenec	Měkkýši Babiččina údolí	1972	Inventarizační průzkum
Blanka Mikátová	Měkkýši NPP Babiččino údolí	2005	Inventarizační průzkum
Antonín Hemerka	Mykologická inventarizace NPP Babiččino údolí	1996	Inventarizační průzkum
Antonín Hemerka	Mykologický inventarizační průzkum NPP Babiččino údolí	1995	Inventarizační průzkum
Jaromír Nehyba, Jiří Vaněk	Návrh estetických průhledů Babiččiným údolím	2001	Jiné
Jaroslav Kratochvíl a kol.	Obnova květnatých luk v areálu NPP Babiččino údolí	1995	Jiné
Ladislav Vlk	Ochrana celospolečensky významných biologických funkcí dřevin ve SPR Babiččino údolí	1972	Přírodní poměry - výzkum
Jaromír Nehyba, Jiří Vaněk	Pěstební-těžební návrhy na kontrolních plochách č. 1-9 a 17-20	1999	Jiné
Josef Křížek	Průzkum ichtyocenózy řek Úpy a Olešnice v NPP Babiččino údolí	2005	Inventarizační průzkum
Jaroslav Simon	Stanovení limitů a posouzení rizik využívání produkční funkce lesů ve zvláště chráněných územích	2001	Přírodní poměry - výzkum
Ladislav Vlk	Studie biologické úpravy Úpy v SPR Babiččino údolí se zřetelem k ochrannému režimu rezervace	1967	Přírodní poměry - výzkum
Ladislav Vlk	Svahové strže v SPR Babiččino údolí a jejich zpevnění ve shodě s režimem rezervace	1974	Přírodní poměry - výzkum
Jakoubek	VD Rozkoš, zvýšení ochranné funkce nádrže - přítok, odtok - technická zpráva	2004	Jiné
Jaromír Nehyba, Jiří Vaněk	Vývoj lesních porostů a přírůstková dynamika dřevin	1997	Přírodní poměry - výzkum
Ladislav Vlk	Závěrečná zpráva o provedení výzkumných a odborných prací v SPR Babiččino údolí	1968	Přírodní poměry - výzkum
P. Válek	Zdůvodnění ochrany hřbetinového přeronu (hřbetin) v údolí Úpy u Ratibořic	1980	Přírodní poměry - výzkum
Stanislav Böhm	Zpráva o průzkumu čeledi <i>Geometridae</i> a <i>Noctuidae</i> za rok 1990	1990	Inventarizační průzkum

4.7 Projekt Modrý pás Úpy (2006)

Záměrem této studie je vyhledat a navrhnout možné projekty podporující rozvoj vodáckého sportu na řece Úpě a rozvoj turistického ruchu v přilehlých obcích. Studie byla zpracována ve spolupráci se zástupci obecní samosprávy a sportovních klubů. Neřeší vlastnické vztahy a slouží jako zdroj námětů, případně podklad pro podrobnější zpracování jednotlivých projektů.

Objednavatel: Svazek obcí Úpa

Zhotovitelé: STUDIO A 91, Vilímovská 13, Praha 6

Ing.arch. Vladimír Kosík, Ing.arch. Petr Neřold, Ing.arch. Kateřina Postupová

5. Kapitola - ANALÝZA NABÍDKY CESTOVNÍHO RUCHU

5.1 Cíle a atraktivita cestovního ruchu (přírodní a historické)

5.1.1 Řešené území NPP a NKP Babiččino údolí (Ratibořice)

Řešené území je vyhledávanou turistickou lokalitou, ve které se nachází mnoho kulturních a přírodních zajímavostí. Malebné území v širším okolí řeky je přímo ideálním místem k rekreaci a odpočinku.

Babiččino údolí

Název památky	Přístupnost	Dostupnost	Vstupné
Státní zámek Ratibořice	duben - říjen	pěšky či autobusem z ČS	60,- / 30,-
Zámecký park	celoročně	pěšky či autobusem z ČS	-
Rudrův mlýn	duben - říjen	pěšky od zámku	20,- / 15,- *
Staré bělidlo	duben - říjen	pěšky od zámku	20,- / 15,- *
vodní mandl	duben - říjen	pěšky od zámku	5,-
sousoší Babičky s vnoučaty	celoročně	pěšky od zámku	-
Viktorčin splav	celoročně	pěšky od zámku	-
Rýzmburský altán a zbytky zříceniny hradu Rýzmburk	nepřístupné	pěšky od zámku, autobusem	-
Lovecký pavilon	nepřístupné	pěšky z ČS bažantnicí	-

* společná vstupenka pro mlýn i bělidlo

Otevírací dobu a ceník vstupného do objektů naleznete v příloze č. 7.

STÁTNÍ ZÁMEK RATIBOŘICE

- původně barokní letohrádek byl v letech 1825 - 1826 přestavěn v duchu pozdního středoevropského klasicismu
- salony z období klasicismu, empíru a biedermeieru připomínají dobu největší slávy Ratibořic, kdy zde sídlila Kateřina Vilemína, vévodkyně Zaháňská
- kvalitní malířské práce od 16. do 19. století, kolekce evropského porcelánu a skla
- interiéry v přízemí jsou zařízeny nábytkem z druhé poloviny 19. století, který doplňují rodové podobizny Schaumburgů a dánských králů, kolekce dánského porcelánu, anglické kameniny, grafických listů a soubor osobních předmětů příslušníků rodiny
- Prohlídka zámku s průvodcem trvá cca 45 minut. Pro zahraniční návštěvníky jsou k dispozici cizojazyčné texty. Expozice v přízemí zámku je bezbariérová.

ZÁMECKÝ PARK

- ovlivněn předromantickým obdobím (souznění s přírodou) - ve stylu anglických parků
- založen na počátku 19. století Kateřinou Zaháňskou (podrobnosti naleznete v příloze č. 6)

TURISTICKÉ ATRAKTIVITY V BABIČČINĚ ÚDOLÍ

Po návštěvě zámku je možno projít zámeckým parkem okolo jezírka ke skleníku z roku 1830. Pěšina, zvaná **Bathildina stezka**, spojuje zámecký areál s Babiččiným údolím, ve kterém nalezneme:

Rudrův mlýn

- mlýn postavil r. 1773 děd Mančinky, mlynář Antonín Ruder. Do dnešní podoby byl přestavěn v 18. století
- mlýnice, pekárna, dvě klenuté komory, vlastní byt mlynářův o dvou místnostech a šalda, kde sedávali "mleči"
- historické technické vybavení a obydlí mlynáře a jeho rodiny
- pod lipami před mlýnem byla nákladem mlynáře A. Rudra postavena 30. července 1796 pozdně barokní pískovcová socha Panny Marie.

Vodní mandl

- významná technická památka
- původní objekt plátenické valchy a mandlu byl zde vybudován již v 18. století
- do současné podoby byl přestavěn tehdejší vrchností kolem roku 1825
- budova mandlu prošla poslední rekonstrukcí v letech 1994 - 1998
- zrekonstruované mandlovací zařízení s expozicí věnovanou plátenictví
- ratibořický vodní mandl je jediný, který dosud v Česku funguje.

Sousoší Babička s dětmi

- autorem pískovcového sousoší je akademický sochař Oto Gutfreund, autorem architektonického řešení arch. prof. Pavel Janák
- základní kámen pomníku byl slavnostně položen 25. 7. 1920, odhalení se konalo 9. 7. 1922.

Staré bělidlo

- dřevěná roubená chalupa krytá šindelem, do které umístila B. Němcová děj knihy Babička
- podle nápisu na kabřinci ji dostavěl 17. července 1797 mlynář Antonín Ruder
- vedle chalupy bylo stavení o dvou místnostech
- ve čtyřicátých letech minulého století byla u bělidla postavena jednopatrová kamenná panská prádelna
- po r. 1945 vybaveno lidovým dobovým nábytkem a další úpravy budovy i jejího okolí byly provedeny při natáčení barevného televizního filmu Babička r. 1970.

Viktorčin splav

- na řece Úpě. Podoba starého dřevěného splavu byla již několikrát změněna. Nejprve při stavbě rozsáhlého zavodňovacího systému pro ratibořickou luka koncem 19. století a později při regulacích řeky ve dvacátých a padesátých letech 20. století.

Prohlídka parku a Babiččina údolí trvá cca 90 - 120 minut, vzdálenost zámek - Viktorčin splav činí cca 2 km. V objektech Rudrova Mlýna, Mandlu a Starého bělidla je zajišťován výklad průvodce. Všechny objekty v Babiččině údolí umožňují bezbariérový přístup.

Rýzmburský altán a zbytky zříceniny hradu Rýzmburk

- Rýzmburský hrad vznikl pravděpodobně ve druhé polovině 13. století, aby chránil důležitou obchodní stezku podél řeky Úpy do Slezska a Polska

- roku 1634 byl hrad vyplněn císařskými vojsky a r. 1641 dovršili jeho zkázu Švédové. Roku 1790 byl již Rýzmburk zříceninou. Vévoda Petr Kuronský postavil r. 1798 ze zdiva jeho rozvalin altán s plochým stropem a šindelovou střechou.
- nyní má altán plochý dřevěný strop s valbovou šindelovou střechou. Do tří stran, vždy pod třemi polokruhovými oblouky, se otvírá výhled do Babiččina údolí s Červeným mostem. Za jasného počasí se výhled rozšiřuje směrem k Turyni, na Boušín a směrem k Červenému Kostelci, Jestřebím horám a k Malým Svatoňovicím.
- Božena Němcová umístila do rýzmburského altánu setkání babičky a dětí s paní kněžnou

Lovecký pavilon

- se nachází při lesní cestě z Ratibořic do České Skalice v tzv. bažantnici
- vznikl kolem roku 1800 jako empírová stavba. Průčelí budovy tvoří portál se dvěma dórskými sloupy, dvě okna se žaluziemi a široký trojúhelníkový štít. Původně samostatný čtvercový empírový pavilon byl později rozšířen přístavbou bočních křídel, dotvářejících půdorys pravoúhlého "U"
- pavilon náleží k původní historické zástavbě ratibořického údolí z doby jeho koncipování jako romantického přírodního parku

Mosty a lávky v Babiččině údolí

- kamenný Vilémův most (silnice ze Zlíče do Ratibořic)
- dřevěný Bílý most (silnice směřující z Ratibořic přes údolí k Žernovu)
- Červený most (pod Rýzmburským altánem)
- za mlýnem pod žernovskou strání a u splavu na Pohodlí jsou dřevěné lávky

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKA BABIČČINO ÚDOLÍ

Chráněná území, Územní systémy ekologické stability

Krajinářské a přírodní hodnoty se dělí na chráněná území (Národní přírodní památka) - zde se nachází Babiččino údolí a okrajově CHKO Broumovsko, dále přírodní rezervace - Dubno u České Skalice, přírodní památky a památné stromy.

Územní systém ekologické stability (ÚSES) lze rozdělit na

- a) prvky nadregionálního významu
- b) prvky regionálního významu
- c) prvky místního významu

Podél Úpy prochází biokoridor regionálního významu RK 771. V Babiččině údolí je stejnojmenné biocentrum RC 526. Biocentrem místního významu je Vodní nádrž Rozkoš. Další biokoridory se nacházejí v okolí Červeného Kostelce (RC Špinka, části biokoridorů nadregionálního významu NK 36 a 37) a v okolí některých potoků (biokoridory místního významu, např. Rozkošského potoka).

Národní přírodní památku Babiččino údolí tvoří mozaika lučních a lesních společenstev. Louky a pastviny situované na dně údolí jsou z větší části zkulturněné, botanicky chudé, bez výskytu zvláště chráněných druhů rostlin. Hodnotnější luční společenstva představují okrajové vlhké pcháčkové louky a vlhká tužebníková lada, mimo nížní polohy pak ovsíkové louky v extenzivních sadech na Bílém kopci.

Nejhodnotnějším biotopem jsou pozůstatky suťových lesů s převahou javoru klenu, lípy srdčité a buku lesního, s vtroušeným dubem, habrem obecným a jedlí bělokorou a s bohatým výskytem měsíčnice vytrvalé. V méně svažitém terénu byly lesní porosty pozměněny výsadbami stanovištně a geograficky nepůvodních dřevin (zejména smrk ztepilý, modřín opadavý, borovice lesní, méně jedle obrovská, douglaska tisolistá, borovice vejmutovka). V některých částech údolí jsou vytvořena svahová pěnecová prameniště s rozsáhlými porosty mechorostů. Území je významné i po stránce zoologické

(početně zastoupenou skupinou jsou ptáci - např. ledňáček říční, konipas horský, skorec vodní, cvrčilka říční, krahulec obecný, ještěbek lesní, výr velký, datel černý, žluna šedá, strakapoud prostřední, strakapoud malý, linduška lesní, lejsek černohlavý, lejsek bělokrký, sýkora parukářka, krivka obecná; měkkýši).

V Babiččině údolí není dovoleno měnit stávající luční kultury v jiné, stavět jakékoliv stavby, zakládat lomy a pískoviště. Při těžbě dřeva nesmí docházet k holosečím ani k porušení keřového a bylinného patra lesa. Monokulturní smrkové porosty mají být převáděny na smíšené a stav zvěře udržován v přiměřené výši. Nárazové břehy Úpy mohou být zpevňovány jediné přirozeným způsobem. Národní přírodní památka navazuje na areál ratibořického zámku a dalších k němu náležejících hospodářských objektů (mlýn, Staré bělidlo, kuchyňská zahrada a pod). Na loukách situovaných jižně od zámku jsou zachovány části původního závlahového systému - tzv. hrbetinové závlahy.

5.1.2 Turistické zajímavosti v okolí řešeného území

ČESKÁ SKALICE

Název památky	Přístupnost	Vstupné
Muzeum Boženy Němcové a UPM – Muzeum textilu	Celoročně	40,- / 30,-
Areál Barunčiny školy	Květen – září	25,- / 20,-
kostel Nanebevzetí Panny Marie	Celoročně	-
Malá fara	Nepřístupné	-
Stará radnice na Husově náměstí	Nepřístupné	-
Městský hřbitov v Malé Skalici	Celoročně	-
Vodní nádrž Rozkoš	Celoročně	o prázdninách 15,- / 10,-
Přírodní rezervace Dubno	Celoročně	-
Památníky války 1866	Celoročně	-

Památky v katastru města Česká Skalice jsou převážně spjaté s životem Boženy Němcové nebo přímo s její literární tvorbou. Dále se v České Skalici poblíž řeky nachází zbytky gotické tvrže Skalička a areál bývalého kláštera se Steidlerovým hostincem, dnes Muzeum Boženy Němcové a UPM – muzeum textilu. V sousedství stojí barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie. Poblíž náměstí jsou roubené budovy staré školy, dnes sloužící jako muzeum (Barunčina škola). Neméně zajímavá je i pozoruhodná Čerychova vila z 30. let 20. století, dnes sloužící jako vzdělávací středisko.

Maloskalický muzejní areál

MUZEUM Boženy Němcové

- bohatá obrazová a fotografická dokumentace, s rozsáhlým sortimentem knih, s množstvím originálních dokumentů a osobních věcí nejvýznamnější české spisovatelky Boženy Němcové.
- historický Jiřinkový sál.

UPM - Muzeum textilu

- má velmi rozsáhlou, do pěti částí rozčleněnou expozici, věnovanou textilním surovinám, přehledu vývoje výroby, druhům textilního tisku a spolupráci výtvarných umělců s textilním tiskem
- expozice starých šicích strojů, výstavní síň a galerie.

Bronzový pomník sedmnáctileté Barunky Panklové

- byl odhalen v jiřinkovém parku 13. září 1970
- autorkou pomníku je akademická sochařka Marie Uchytlová-Kučová, autorem architektonického řešení parku a umístění pomníku akademický architekt Václav Dvořák.

Areál Barunčiny školy

- stará roubená škola, kterou navštěvovala Barunka Panklová v letech 1824-1830
- můžete zde vidět ukázkou školní třídy včetně bytu pana učitele, expozici věnovanou prusko-rakouské bitvě u České Skalice z roku 1866 a rovněž expozice stručných dějin města.
- farní škola se v České Skalici připomíná již kolem roku 1300. Původní školní budovu vypálili r. 1639 Švédové. Nová dřevěná škola byla postavena r. 1643. Letopočet 1789 zachovaný na jedné zdi uvnitř školy připomíná pravděpodobně rok opravy školy.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

- barokní přestavba proběhla roku 1725
- 12. září 1837 zde byla provdána za Josefa Němce mladičká Barunka Panklová
- u kostela býval hřbitov, na který se přestalo pohřbívat r. 1863, do dnešních dnů se z něho zachovala hřbitovní zeď a umrlčí kaple z roku 1725
- hlavní oltář zdobí pozoruhodné řezbářské dílo Severina Stolaře z roku 1732
- vzácnou kulturní památkou je také cínová křtitelnice z r. 1490, s víkem z roku 1635
- na jižní zdi kostela je kamenná deska se jmény občanů České Skalice a okolí, kteří padli v první světové válce
- u kostela vznikla postupem času malá galerie starých pískovcových plastik.

Malá fara

- jednopatrová zděná barokní budova s šindelovou valbovou střechou a vnějším dvouramenným schodištěm, postavená r. 1731
- v první polovině 19. století zde bydleli dva významní buditelé, František Hurdálek, pěstitel jiřin a zakladatel českoskalických Jiřinkových slavností, a Josef Myslimír Ludvík, proslulý kronikář Náchodska.

Stará radnice na Husově náměstí

- první budova radnice pochází z konce 16. století, v roce 1863 byla přestavěna do současné podoby v novogotickém slohu
- v roce 1931 zde vzniklo první české literární muzeum – Muzeum Boženy Němcové, které zde sídlilo až do roku 1962, kdy se přestěhovalo do nově zrekonstruovaného Steidlerova hostince.

Husovo náměstí

- barokní mariánský sloup z počátku 18. století
- kašna postavená v novogotickém slohu
- pomník Boženy Němcové z r. 1888.

Ulice Boženy Němcové

- z domu, který stojí částečně na náměstí a částečně v ulici Boženy Němcové (bývalý hotel Zlatá Hvězda), si otec Bedřicha Smetany, František Smetana, odvedl svou první ženu Annu Bartoníčkovou. Jeho pobyt v České Skalici připomíná pamětní deska na domě č.p. 8
- na bývalé brance do masných krámů se na rohu Husova náměstí a ulice Boženy Němcové zachoval barokní řeznický znak.

Městský hřbitov v Malé Skalici

- památné hroby: rodina Steidlerova, Josef Arnošt Kolisko, rodiče spisovatele Václava Řezníčka, Josef Husman (učitel a hudební skladatel), Antonín Blahník (vynálezce obloukové lampy), na hřbitově jsou také pochovány oběti květnového povstání r. 1945 Zdeněk Střihavka, Josef Holý a rudoarmejec Timofej Konstantinovič Levčuk.

OKOLÍ MĚSTA ČESKÁ SKALICE

U města se rozkládá přehradní nádrž Rozkoš, zejména v létě oblíbené centrum rekreace. Je zde areál autokempinku se sportovním zázemím, koupalištěm, hotelem a letním kinem. Na druhé straně přehrady u Nového Města nad Metují se nachází sportovní letiště, nabízející možnost uskutečnit vyhlídkové lety. Další sportovní letiště je u nedaleké Starkoče. Mezi Českou Skalicí a Zlíčím leží starý vojenský hřbitov z války 1866, který je s okolními pomníky propojen naučnou stezkou. Řada památníků je i v prostoru přírodní rezervace Dubno.

Vodní nádrž Rozkoš

- označována jako „Východočeské moře“
- údolní vodní nádrž, největší ve východních Čechách, byla budována v letech 1956-73
- má rozlohu 1000 ha, průměrnou hloubku 10 m a stálý objem 12 000 000 m³
- slouží jako závlahový rezervoár a k zadržení přívalových vod z řeky Úpy
- hnízdí zde vzácné vodní ptactvo
- poblíž hlavní silniční trasy mezi Českou Skalicí a Náchodem se nalézá autokempink s celoročním provozem, přístupová místa k vodě jsou také v obcích Kleny, Šeřeč a Lhota u Nahořan

- nádrž Rozkoš je vhodná pro rybaření, windsurfing, jachting, je možné si zde zapůjčit lodky a vodní šlapadla.

Přírodní rezervace Dubno

- zbytek lužního lesa s bohatým bylinným podrostem je významným ptačím hnízdištěm a nejvýznamnější východočeskou lokalitou s cca 70 druhy měkkýšů
- součástí rezervace jsou kromě lesa přilehlé louky a vodní plocha Zlíčského rybníka
- ve středu přírodní rezervace se nachází bojiště z prusko-rakouské války z roku 1866
- tato oblast byla vyhlášena přírodní rezervací v roce 1956 a zaujímá rozlohu 86,2 hektarů.

Památníky války 1866

- při silnici z České Skalice do Zlíče se nachází památník války 1866. Je zde hromadný hrob 480 vojáků a velitele brigády generálmajora Gustava Fragnera. V posledních letech sem byly přemístěny další hroby a náhrobky z bývalých bojišť.

Červený Kostelec

- Domek Boženy Němcové s expozicí připomínající půlroční pobyt spisovatelky v Červeném Kostelci v letech 1837 – 1838
- symbolický hrob Viktorky, postavy z Babičky Boženy Němcové
- ve Smetanových sadech je socha B. Němcové od akademického malíře Ladislava Faltejska
- Kemp Brodský s možností koupání v rybníku Brodský.

Úpice

- vyhlášená hvězdárna
- raně barokní radnice z r. 1678, ve které je dnes městské muzeum a galerie

Okolí Úpice:

- nad řekou mezi Ratibořicemi a Havlovicemi se nachází zříceniny třech gotických hradů: Rýzmburku, Červené Hory a Vízmburku
- hornické naučné stezky a stezky připomínající důlní činnost v regionu
- nad Bohuslavicemi nad Úpou je přírodní zajímavostí skalnatý útvar Čížkovy kameny se známou jeskyní, která sloužila jako úkryt ve válce 1866
- **Malé Svatoňovice** – klenutá barokní kaple z roku 1732, empírový kostel, Mariánský sad se sedmi kapličkami, Muzeum bratří Čapků a jejich socha na náměstí
- **Suchovršice** - zastřešené dřevěné lávky, dřevěná zvonice, bývalý mlýn ze 17. století a socha sv. Jana Nepomuckého, začíná zde naučná stezka ke „Zlaté jámě“
- **Rtyně v Podkrkonoší** – Muzeum se stálou expozicí o důlní činnosti
- **Žaltman** - nejvyšší vrchol Jestřebích hor, rozhledna
- **osada Paseka** - Jestřebí bouda, na hřebenech hor řada hraničních betonových pevností budovaných těsně před druhou světovou válkou.

Náchod

- renesanční zámek s medvědy v zámeckém příkopu
- Galerie výtvarného umění
- vojenský hřbitov, který ukrývá ostatky vojáků padlých v prusko-rakouské válce roku 1866
- Regionální muzeum s expozicí Dějiny Náchoda a Náchodska od pravěku do roku 1989
- Kostel sv. Vavřince
- pivovar Primátor.

Okolí Náchoda:

- **Dobrošov** - rozhledna Jiráskovy turistické chaty, dělostřelecká tvrz Dobrošov, která je součástí čs. pohraničního opevnění z let 1936 – 1938, naučná stezka věnovaná pevnostnímu systému druhé poloviny 30. let, pěchotní srub N-S 82 Březinka.

Nové Město nad Metují

- renesanční náměstí
- zámek se zámeckou zahradou, věží Máselnicí a krytým dřevěným mostem, který spojuje terasovitou zahradu s okrasnou od architekta Dušana Jurkoviče
- věž Zázvorka, jejíž součástí je galerie
- Městské muzeum s expozicí přírody
- letiště na okraji města s možností tandemových seskoků a vyhlídkových letů

Okolí Nového Města nad Metují:

- **Přírodní rezervace Peklo** – turistické trasy a cyklostezky, mlýn přestavěný na výletní restauraci architektem Dušanem Jurkovičem, soutok Metuje s Olešenkou
- **Slavoňov** - celodřevěný kostelík
- **Olešnice v Orlických horách** - Utzův mechanický betlém.

Dvůr Králové nad Labem

- tradiční ruční výroba skleněných vánočních ozdob
- zoologická zahrada se safari
- kostel sv. Jana Křtitele s přístupnou věží
- Šindelářova věž, která je šikmá, ale veřejnosti bohužel nepřístupná.

Okolí Dvora Králové nad Labem

- **Les Království** - nejkrásnější údolní vodní přehrada v Čechách

- **hospital Kuks** – barokní sochy ctností a neřestí od M. B. Brauna, barokní lékárna a farmaceutické muzeum
- **Betlém** - galerie přírodních soch vytesaných přímo do kamene M. B. Braunem a jeho žáky. Nachází se v lese mezi Kuksem a obcí Žíreč, je na seznamu sta nejohroženějších památek UNESCO.

Jaroměř

- Městské muzeum – Wenkeův dům, který byl postaven dle projektu J. Gočára. Je zde umístěna galerie předních českých i jaroměřských malířů
- První vojensko-historické muzeum M. Frosta
- Železniční muzeum Výtopna Jaroměř
- Muzeum magie
- Josefov – podzemní chodby.

5.2. ANALÝZA TURISTICKÉ INFRASTRUKTURY

Turistická infrastruktura představuje soubor organizačně-technických předpokladů pro uspokojování předpokladů účastníků cestovního ruchu. Nezbytnou podmínkou pro rozvoj cestovního ruchu je tzv. základní turistická infrastruktura, tj. ubytovací a stravovací zařízení a dopravní infrastruktura.

5.2.1. Ubytovací služby v České Skalici a blízkém okolí

Druh	Adresa	Počet lůžek	Popis	Jiné
Hotely				
MOTEL EDISON	Kleny 46, 552 03 Česká Skalice	10	nekuřácká restaurace	parkoviště, nádrž Rozkoš
HOLZBECHER	Zlích 42, 552 03 Česká Skalice	90	WC, sprcha, TV, restaurace., terasa, vinárna	česká kuchyně
VALENTÝNA	TGM 120, 552 03 Česká Skalice	63	restaurace, sál, bar, terasa, bazén, kulečnick	nádrž Rozkoš
Pensiony				
AREÁL PAULI	Jiráskova 521, Česká Skalice	70	pokoje a chatky s TV, lednicí, SZ a kuchyňkou	bazén, gril, terasa, hřiště, půjčovna kol
HOSTINEC VE STATKU	Šonov 32, Šonov u N. M. n. M.	16	WC, koupelna, restaurace	dětské hřiště
KON – TIKI Ladislav Havrda	Jiráskova 392, Česká Skalice	10 + přístýlky	pokoje typ STUDIO s vlast. přís. a kuchyň, koutem, zahrada, ohniště, spol. místn.	rodinné prostředí stolní tenis, šipky
NA STATKU	Zlích 8, Česká Skalice	26	plně vybavené apartmány s kuchyňkou + SZ, TV+sat.	bazén, ohniště, gril, parkoviště, v blízkosti Babiččina údolí
„R“	Provodov 30, Šonov u N. M. n. M.	14	apartmány, TV-satelit, terasa, zahrada, gril	parkoviště, bazén, nádrž Rozkoš
ROGALLO	Hoříčky 9, Hoříčky	35	apartmány s kuchyňkou, SZ, krb, kamna, ohniště	tenis. kurt, bazén, sauna, fitness, půjč. kol, zahrada, vinotéka, klub
POHODA – U HANUŠŮ	Šeřeč 26, Česká Skalice	12	spol. místnost s kuchyňkou, zahradní občerstvení	bazén, ohniště, půjčovna kol, nádrž Rozkoš
TENIS CLUB	Kleny 35, Česká Skalice	25	apartmán s kuchyňkou, klubovna	bazén, tenis, půjčovna kol, hřiště, sauna, krb
VILA ČERYCH	Křenkova 477, Česká Skalice	26	pokoje se SZ, spol. místnost s minikuchyňkou	zahrada, kult. památka
WOLF	Kleny 13, Česká Skalice	20	SZ, TV + sat., kuchyňka, parkoviště	diskrétní ubytování
ČAPKŮV STATEK	Chlístov 20, Hoříčky	22	pokoje vybaveny TV, lednicí a vařičem, apart.	krytý bazén, gril, rožnění
U KAMENNÉ RYBY	Kleny 19, Česká Skalice	14 + 2	4 pokoje se SZ, spol. kuchyňka	u přehrady Rozkoš, zahrada, grilování

TENCAR	Doubravice u N. Města n. M. 19	11	SZ, společná kuchyň, spol. místnost s TV, 2 apartmány s vybaveným kuch. koutem	gril, místnost na úpravu ryb
U JEHLANU	Lhota u Nahořan 51	18	6 pokojů se SZ, kuchyňka, spol. místnost s TV	bezbariérový vstup, za popl. tenisové kurty a volejbalové hřiště
RONOX	Palackého 316, Česká Skalice	24	6 pokojů se SZ, restaurace v objektu, TV, možnost stravování	příjemné prostředí, letní terasa
IVANA	Havlíčková 144, Česká Skalice	16	ubytování v I. poschodí, možno objednat snídaně, Fitness centrum	v klidné části města
BARUNKA	Zlích 46, Česká Skalice	10	restaurace v objektu	
CHVALKOVICE	Chvalkovice 103, Chvalkovice	9	apartmány 2+1 s kuchyňkou a soc. zařízením	zahradka s posezením, altán, bazén, parkoviště
Privát do 10 osob				
HOSTINEC NA KRÁLÍKU	Zbloz 19, Česká Skalice	4	pokoj s vlastním soc. zařízením	stravování v restauraci
U ČERNÝCH	Klicperova 116, Česká Skalice	10	pokoje v I. a II. poschodí soc. zařízení a kuchyňka	terasa s posezením, gril, zahrada
LAJSKÁ	Smetanova 614, Česká Skalice	5	pokoje v I. poschodí, 1 x 3, 1 x 2, vlastní stravování	v blízkosti lesa a řeky, zahrada, ohniště
U SYROVÁTKŮ	Kleny 4, Česká Skalice	10	pokoje v I. poschodí se SZ, samostatný vchod, kuchyň	parkování v objektu, gril, zahrada, snídaně á 65,-Kč
Rekr. chalupa U FUTERU	Zájezd 15, Česká Skalice	6 + 3	3 ložnice, koupelna, WC, obývací kuchyň	zahradka, klidné prostředí, venkovní krb
Chalupa PUSTINA	Mezilečí u Hoříček, Hoříčky	6	ložnice se 6 lůžky, spol. místnost, krbová kamna, TV, soc. zařízení, vyb. kuchyň	parkování u objektu, venk. ohniště, posezení, bazén

5.2.2. Restaurace, pohostinství a občerstvení na katastru města Česká Skalice

Název	Adresa	Kapacita míst	Popis
Čajový klub	Husovo náměstí 3	-	pouze nápoje
Hospůdka U Vavřenů	Hurdálkovo náměstí 9	-	restaurace
Murphy's bar	T. G. Masaryka 55	-	pouze nápoje
Prima bar	T. G. Masaryka 34	-	pouze nápoje
Pivnice Formanka	Husovo náměstí 19	65	pivnice
Restaurace na Bojišti	T. G. Masaryka 260	60	restaurace
Restaurace U Slunce	Nerudova 319	-	pouze nápoje
Restaurace Sokolovna	Tyršova 555	40	restaurace
Restaurace Tropical	T.G. Masaryka 37	155	restaurace
Pivnice U Konvalinků	Husovo náměstí 14	30	pivnice
Školní restaurace EUREST	Na Kamenci 223	240	restaurace
Tipsport herna bar	E. Beneše 184	-	pouze nápoje
Hotel Holzbecher	Zlích 42	70	restaurace
Restaurace Ronox	Palackého 316	50	restaurace
Hospůdka Ruchadlo	Zájezd	-	restaurace
Restaurace Na hřišti	fotbalové hřiště	40	občerstvení
Hotel Valentýna	TGM	90	restaurace
Restaurace Barunka	Zlích 46	120	restaurace
Občerstvení na parkovišti	Ratibořice	-	kiosky s občerstvením
Mlýnářova zahrádka	Ratibořice 694	20	kiosky s občerstvením
Tropický bufet	Husovo náměstí	25	restaurace

5.2.3 Doprovodná turistická infrastruktura

Doprovodná turistická infrastruktura nabízí vybavenost území pro aktivity jeho návštěvníků. Nejjednodušší členění je na letní a zimní turistickou infrastrukturu, přičemž existuje skupina zařízení s celoroční využitelností (informační centra, muzea, sportovní haly apod.).

Pojem rekreační infrastruktura České Skalice nabízí vybavenost území pro volnočasové aktivity návštěvníků či jeho obyvatel a člení se na sportovní, kulturní, zábavní, vzdělávací či jinou rekreační infrastrukturu. Česká Skalice má k dispozici pestrrou škálu doprovodné turistické infrastruktury, především však v letním období. Tato činnost je závislá na daných územních podmínkách a aktivitě místních aktérů.

Vybavení pro sportovní aktivity:

Sportovní haly, tělocvičny, fitcentra		
Název a adresa sportoviště	Využití	Poznámka
Fit centrum STAVIS Havlíčková 222, Česká Skalice	posilovna	Platí se vstupné
Sokolovna Tyršova 444, Česká Skalice	Sálové sporty, volejbal, gymnastika, florbal, stolní tenis, posilovna ...	Přístupné po dohodě s TJ Sokol
Sportovní hala Sportovní ul. 381, Česká Skalice	Sálové sporty, fotbal, tenis, basketbal, volejbal, florbal, gymnastika ...	Hala je přístupná po dohodě se správcem
Tělocvična ZŠ Zelená ulice, Česká Skalice	Sálové sporty, basketbal, volejbal, gymnastika, florbal, stolní tenis ...	Tělocvična je přístupná po dohodě se školníkem
Sauna Autokempink Rozkoš, Č.Skalice	Klasická sauna s venkovním bazénem	V sauně se platí vstupné

Kopaná a venkovní míčové sporty		
Název a adresa sportoviště	Využití	Poznámka
Fotbalový stadion Sportovní ulice Česká Skalice	Travnaté fotbalové hřiště s kabinami, restaurací Na hřišti a dětským hřištěm	Fotbalové (horní) hřiště je přístupné pouze pro trénink a mistrovské zápasy zdejších fotbalistů. Dětské hřiště je otevřeno nonstop
Hřiště FC Ležák Maloskalická, Česká Skalice (tzv. Mervartovo pole mezi Malou Skalicí a Zájezdem)	Travnaté hřiště na malou kopanou s dětským koutkem	Areál je přístupný po dohodě se správcem
Hřiště ve Zlíči Česká Skalice (poblíž zlíčského jezu)	Travnaté hřiště na malou kopanou	Areál je volně přístupný
Hřiště pod hřbitovem roh Máchovy a Raisovy ulice, Č. Skalice (mezi řadovkami)	Asfaltové hřiště na pozemní hokej, malou kopanou a basketbal	Hřiště je volně přístupné

Dětská hřiště		
Název a adresa sportoviště	Využití	Poznámka
Dětské hřiště na fotbalovém stadionu Sportovní ul., Česká Skalice	Dětské hřiště s prolézačkami, kolotočem, houpačkami, lavičkami a pískovištěm	Dětské hřiště je otevřeno nonstop
Dětské hřiště „Američák“ Nerudova, Česká Skalice (mezi „paneláky“)	Dřevěné prolézačky, pískoviště, antukové hřiště na malou kopanou, pozemní hokej aj.	Hřiště je volně přístupné

Dětský koutek v Ratibořicích Ratibořice-Č.Skalice (za parkovištěm u zámku)	Dřevěné dětské hřiště s prolézačkami a lavičkami k odpočinku návštěvníků Ratibořic	Areál je volně přístupný
Dětské hřiště Na Škvárově Česká Skalice (v Bezručově ulici)	Dřevěné dětské hřiště s prolézačkami a lavičkami k odpočinku	Areál je volně přístupný
Dětské hřiště FC Ležák Maloskalická, Č.Skalice (tzv. Mervartovo pole mezi Malou Skalicí a Zájездem)	Dětský koutek v areálu FC Ležák	Areál je přístupný po dohodě se správcem
Dvoreček v DDM Bájo Husovo náměstí 3 Česká Skalice	Dřevěné prolézačky, pískoviště, posezení u ohniště	Areál je přístupný denně od 15 do 21 hodin, někdy také dopoledne
Dětské hřiště u Vily Čerych Křenkova ulice, Česká Skalice	Dřevěné prolézačky, houpačka	
Dětské hřiště v areálu Ruchadlo Zájезд Č.Skalice-Zájезд (sportovní areál před restaurací Ruchadlo Zájезд)	Prolézačky, kolotoč, houpačky, pískoviště	Areál je volně přístupný

Kurty na tenis, nohejbal, volejbal		
Název a adresa sportoviště	Využití	Poznámka
Tenisové kurty Týršova 444, Česká Skalice (u sokolovny)	Pět antukových kurtů na tenis, jeden kurt na volejbal nebo nohejbal. Odrazová zeď na tenis.	Kurty jsou přístupné po dohodě se správcem.
Nohejbalové a volejbalové kurty Sportovní ulice, Česká Skalice	Dva kurty na nohejbal nebo volejbal před sportovní halou.	Kurty jsou přístupné po dohodě se správcem.
Hřiště na Vinici Pod lesem, Česká Skalice (mezi řadovkami)	Antukový kurt vhodný pro rekreační nohejbal, volejbal a další sporty.	Kurt je volně přístupný.
Ruchadlo Zájезд Zájезд Česká Skalice (sportovní areál před restaurací Ruchadlo Zájезд)	Dva antukové kurty s umělým osvětlením na tenis, volejbal, nohejbal. Travnaté hřiště na malou kopanou. Odrazová zeď na tenis. Dětský koutek.	Kurty a zeď jsou přístupné po dohodě s SK Ruchadlo Zájезд. Zbývající část areálu je volně přístupná.

Další sporty pod širým nebem		
Název a adresa sportoviště	Využití	Poznámka
Atletický stadion Žižkův kopec, Česká Skalice (pod fotbalovým stadionem)	Atletický ovál s rovinkou na sprinty, travnaté hřiště na kopanou, doskočiště ...	Hřiště využívá místní základní škola a fotbalové oddíly TJ Jiskra a RSCM Rozkoš, jinak je volně přístupné.
Hřiště na minigolf T. G. Masaryka, Česká Skalice (v Autokempinku Rozkoš)	Minigolfové hřiště s 18 jamkami.	Za vstup do areálu se platí vstupné.
Jachtklub u hlavní hráze na Rozkoši	Jachtklub.	Areál je přístupný v době konání závodů.
Kynologické cvičiště Česká Skalice - Spyta	Kynologický areál s jedním kurtem pro míčové sporty.	Areál je přístupný po dohodě se správcem.
Skautské středisko Podhradní ul., Česká Skalice (areál klubovny Junáka)	Šotolinový kurt vhodný jako skautské cvičiště, nebo kurt na míčové hry.	Areál je přístupný po dohodě se správcem.

Půjčovny jízdních kol

České dráhy

České dráhy zavedly v turisticky atraktivních regionech novou službu - půjčovnu jízdních kol. V České Skalici je tato služba zavedena. Turisté mohou přijet vlakem do České Skalice a přímo na nádraží si vypůjčit kolo. To je možné bezplatně přepravovat vlakem po vybraných železničních tratích. České dráhy též nabízejí možnost zdarma si kolo uschovat ve všech stanicích na vybraných tratích.

Po celodenním výletu za poznáním krás naší přírody a kulturních památek nemusí turisté kolo vracet na místo, kde si ho vypůjčili. Lze ho jednoduše vrátit i v jiných vyjmenovaných stanicích, kam opět můžete dojet vlakem.

Kontakt: ul. Nádražní, 552 03 Česká Skalice, 972 343 063, vojtechovsky@kcod.cd.cz; www.cd.cz

Půjčovna lodí a ostatního vybavení pro vodní sporty

Název půjčovny	Kontakt	Poznámka
Loděnice Autocamping Rozkoš	www.atcrozkos.cz tel.: 491 451 112	Půjčovna lodí, motorových lodí a člunů, vodních šlapadel a surfů.
Surfcentrum „U Milana“	tel.: 491 475 450	Půjčovna windsurfingů, lodí, šlapadel, výuka vodních sportů.

Jezdeckví

Donarova samota – Jízdárna Litoboř

jízdy na koni, hipoterapie, dětské prázdninové tábory

Jízdárna Litoboř, Litoboř 6, Hoříčky, 552 05

tel. 776 172 900, e-mail: jizdarna.litobor@seznam.cz

5.2.4 Cyklotrasy

Současný stav

Území v okolí NPP a NKP Babiččino údolí, díky svému terénu, uspokojí nároky takřka všech cyklistů, kteří využívají kolo jako dopravní prostředek při cestě do zaměstnání, za zábavou, při rekreaci, sportu nebo volnočasových aktivitách. Území nedosahující větších nadmořských výšek nabízí tak možnost ze sedla kola pozorovat a navštívit množství nejenom přírodních krás, ale rovněž historických a památkově cenných lokalit a objektů. Síť cyklotras je v současnosti dostačující, horší je to s kvalitou jejich povrchů. Naprosto chybí samostatné cyklostezky (bez dalších dopravních prostředků).

Projekt Cyklisté vítáni

„Cyklisté vítáni“ je celonárodní certifikační systém, který z pohledu cyklistů prověřuje nabídku a vybavenost stravovacích a ubytovacích služeb, kempů a turistických cílů. Turistická zařízení, která projdou certifikací, jsou označena zelenobílou známkou s usmívajícím se kolem. Certifikace obsahuje standardy srovnatelné se systémy jiných evropských zemí.

Přehled v daném území: Restaurace a penzion Tropical, autokemp Brodský (Červený Kostelec) + restaurace autokempu Brodský, Restaurace Truck bar (Nahořany), Hotel Holzbecher.

Cyklotrasy procházející územím Babiččina údolí, nebo v jeho blízkém okolí:

Trasa 4018 – Cyklookruh Č. Skalice – Ratibořice - Devět křížů - Č. Kostelec - Č. Skalice
Trasa 4055 – Bojiště 1866 – Zlích – Dubno – Kleny – Provodov - Václavice
Trasa 4056 – Červená Hora – Bakov - Řešetova Lhota - Branka
Trasa 4057 – Pohodlí – Rýzmburk – Žernov - Studnice
Trasa 4090 – Slatinský mlýn – Boušín – Křižanov – Úpice – Suchovršice - Radvanice
Trasa 4091 – Poříčí - hřeben Jestřebích hor - Končiny u Č. Kotelce
Trasa 4092 – Úpice - M. Svatoňovice - Markoušovice
Trasa 4094 – Úpice – Havlovice – Vizmburk – Rtně – Odolov - Jívka
Trasa 4098 – Ratibořice – Chvalkovice - Vlčkovice

Cyklotrasa KČT č. 4018 „Okruh Boženy Němcové“

- středně obtížná trasa vedoucí po silnicích III. třídy a po zpevněných cestách
- profil je mírně zvlněný

Trasa: Česká Skalice – Ratibořice - Slatinský mlýn – Boušín - Havlovický mlýn – Vizmburk – Devět křížů – Červený Kostelec - rybníky Brodský a Špinka - Třtice - Studnice - Zlích – Česká Skalice.

Délka trasy: 35 km.

Cyklotrasa KČT č. 4055, 4056 „Po stopách bojů války 1866“

- středně obtížná trasa, většinou po silnicích III. třídy, částečně po polních cestách
- profil s mírným převýšením

Trasa: Ratibořice – Rýzmburk - Červená Hora - Vysokov – Branka – Václavice – Provodov – Šonov – Kleny - Dubno - Zlích – Ratibořice – Česká Skalice.

Délka trasy: 35 km.

5.2.5 Pěší výlety a naučné stezky v Babiččině údolí

pěší turistika – mapa - Turistické trasy - příloha č. I

Turistické značení KČT - obecně

Značení turistických tras a jejich pravidelná údržba patří k jedné z nejdůležitějších aktivit členů Klubu českých turistů. Ti se již od roku 1889 věnují značení pěších tras a od roku 1997 také značení pro lyžaře a cyklisty. Vytvořená síť pěších značených tras je přitom svoji hustotou, kvalitou a také tím, že pokrývá beze zbytku celé území republiky, hodnocena jako nejlepší v Evropě.

Trasy KČT procházející Babiččiným údolím

A) Červená turistická trasa (dálková trasa) - Cesta Boženy Němcové

- červená turistická trasa přichází od Kuksu, Chvalkovic, přes Větrník, Malou Skalici, Českou Skalici, prochází Babiččiným údolím přes Červený most, kolem Slatinského mlýna, až po Havlovice, Červený Kostelec

B) Modrá turistická trasa – Jaroměř – Chvalkovice – Hoříčky – Litoboř – Červený most Rýzmburk - Žernov – Studnice – rybník Špinka

C) Zelená turistická trasa – Větrník – Babiččino údolí – kolem řeky Úpy do Zlích – Starkoč – Václavice – Přibyslav – Peklo

Naučné stezky

V rámci dotazníkového šetření, které se konalo v rámci aktivity infostánek 2009, příloha č. 3, vyšel najevo překvapivý celkový počet kladných odpovědí na otázku, zda-li turisté čtou informace na panelech naučné stezky. Pouze 13 % dotázaných tyto informace nevyhledává, nezastavuje se u nich. Oprava desek naučné stezky má význam a upoutá tak ještě více návštěvníků údolí.

Naučná stezka Babiččino údolí - v roce 1981 otevřelo Muzeum B. Němcové v České Skalici rozsáhlou naučnou stezku Babiččino údolí (NS). Stezka vede územím NPP a NKP Babiččino údolí a první naučná tabule je umístěna v areálu Barunčiny školy v České Skalici, dále vede do Ratibořic přes Bažantnici a pokračuje až k Rýzmburskému altánu. Její trasa je dlouhá sedm a půl kilometrů a má 18 informačních tabulí a 7 literárních a přírodovědných zastavení. Stezka je v provozu od 1. května do 15. října.

Stezka je ve volné přírodě a vstup na ni je bezplatný. V rámci projektu Blokoveho grantu došlo k zaktualizování původních textů, a bylo opraveno 18 dřevěných tabulí, včetně písmomalířských prací a namalování obrázků a map. Oprava NS proběhla ve spolupráci s Muzeem B. Němcové, CHKO Broumovsko a Správou zámku v Ratibořicích.

Barevnou mapu Babiččina údolí s geologickými charakteristikami a podrobnou mapu zámekého parku lze zakoupit v pokladnách Muzea Boženy Němcové, na pokladně SZ Ratibořice nebo v Regionálním informačním centru v České Skalici.

Naučná stezka Jakuba Míly - je pěší okruh v délce šesti kilometrů, vede po značených turistických trasách. Začátek okruhu je v Babiččině údolí u Žernovské lávky. Z Babiččina údolí vede stezka přes Žernovskou lávku, kolem bývalé Panklovny, do obce Žernov. Dále pak přes Rýzmburk, podle pramene Jakuba Míly, samoty Na Pohodlí, přes Bílý most a pokračuje kolem Starého bělidla zpět do Ratibořic.

Na trase jsou rozmístěny tři informační tabule, které popisují třináct zajímavých zastavení, které upozorňují na přírodní, kulturní a místní zajímavosti. Ke stezce Jakuba Míly byl vydán tištěný průvodce, který lze zakoupit v Regionálním informačním centru v České Skalici.

Justynčina stezka - jedná se o pěší okruh v délce sedmi kilometrů, který vede po značených turistických stezkách. Nástup na trasu doporučujeme u Slatinského mlýna, kde se nabízí možnost zaparkování automobilu. Od Slatinského mlýna vede stezka přes Boušín, Slatinské Končiny, Bathildin stoleček k Boušínské lávce, dále pak přes osadu Mstětín, kolem Žebrácké rokly do obce Červená Hora. Pokračuje kolem zříceniny hradu Červená Hora zpět k Slatinskému mostu.

Na trase pěší stezky jsou rozmístěny tři informační tabule, které popisují dvanáct zajímavých zastavení a upozorňují na přírodní, kulturní i místní zajímavosti. K Justynčině stezce byl vydán tištěný průvodce, který lze zakoupit v Regionálním informačním centru v České Skalici.

5.2.6 Naučné stezky a městské trasy v České Skalici

Po stopách války 1866

Stezka provází návštěvníka po nejvýznamnějších místech, na kterých byly ve dnech 28. a 29. června 1866 svedeny bitvy u České Skalice a Svinišťan. Dále má návštěvník možnost seznámit se s unikátním fortifikačním systémem bastionové pevnosti Josefov. Naučná stezka obsahuje celkem 22 zastávek s informačními tabulemi a délka její trasy měří 30 km. Začíná v obci Kleny a končí na vojenském hřbitově v pevnosti Josefov. Trasa je označena turistickou značkou pro naučnou stezku a vede po turisticky značených cestách a cyklostezkách.

Návštěvník může shlédnout všechny nejvýznamnější pomníky na obou bojištích a má možnost seznámit se s okolnostmi jejich vzniku a s péčí o vojenské památky v severovýchodních Čechách v uplynulých desetiletích. Na jednotlivých zastávkách je popsán vlastní průběh bitev, který je doplněn

situačními mapami. Návštěvník se má dále možnost v krátkých exkurzích seznámit s jednotlivými druhy vojsk obou znepřátelených armád, s jejich výstrojí a výzbrojí, dozví se další informace o průběhu celé sedmítýdenní války mezi Rakouskem a Pruskem v roce 1866 a seznámí se také se stručnou historií měst a obcí tohoto regionu.

Městské trasy v České Skalici - City walk – městské trasy vznikly v rámci přeshraničního projektu a mají dva okruhy. První vede centrem města a měří 2,5 km. Druhý okruh zavede turisty až do Babiččina údolí a měří celkem 12 km. Na trase, která je označena pásovým značením, se nachází 22 zastavení. Pro orientaci, informovanost a pohodlí návštěvníků města jsou na trase umístěny informační kiosky, tabule a městský mobiliář. Audiotechniku si můžete vypůjčit v Regionálním informačním centru, je zde možnost využít i technologii bluetooth.

Výklad je v jazykových mutacích – čeština, polština, němčina a angličtina. K trasám je vyhotovena mapka, která je zdarma k dispozici v Regionálním informačním centru, Autocampingu Rozkoš, Muzeu Boženy Němcové, Hotelu Holzbecher, na zámku v Ratibořicích a Městském úřadě v České Skalici.

5.3. ANALÝZA DOPRAVNÍCH MOŽNOSTÍ

Z dotazníkového šetření konaného v Ratibořicích (infostánek rok 2008, příloha č. 2) v rámci projektu „Harmonie kulturní krajiny na území NPP a NKP BÚ“ vychází následující zjištění vztahující se k dopravní infrastruktuře v Babiččině údolí. Nejčastěji návštěvníci využívají automobilu (55 %), 25 % dotázaných přijela na kolech a 10 % místních obyvatel (především z České Skalice a okolí) i část turistů (ale velmi zřídka) přišli pěšky. Stejná část (10 %) využila k návštěvě hromadného dopravního prostředku (vlak, autobus).

Výchozím bodem do Babiččina údolí nejčastěji bývá město Česká Skalice. Do Ratibořic se návštěvníci dostanou **autem** po silnici č. I/33 ve směru Hradec Králové – Náchod (hlavní tah na Polsko), v obci Česká Skalice (u čerpací stanice Benzina) je třeba odbočit směrem na Červený Kostelec, v obci Zlích odbočit směr Babiččino údolí. Nejlépe je možné se do Babiččina údolí dostat (z České Skalice přes tzv. „Bažantnici“ po naučné stezce) pěšky či na kole.

Do České Skalice je také možné přijet **autobusem** (na trase Náchod – Hradec Králové, autobusová zastávka Česká Skalice, Zlích, odbočka Ratibořice – 1 km od zámku). Autobus do samotných Ratibořic z České Skalice jezdí jen velmi omezeně (1x denně). V turistické sezoně je v sobotu a v neděli provozována 2x denně autobusová linka Česká Skalice, žel. stanice – Ratibořice, zámek.

Ostatní cesty, které návštěvníky přivádí do Babiččina údolí, jsou ve směru od Žernova (Červeného Kostelce) a z druhé strany od Hoříček (Úpice - silnice č. 304).

Vlakem - železniční stanice Česká Skalice (trati 032 Jaroměř – Trutnov) je vzdálena 3 km od ratibořického zámku. Železniční doprava je napojena na významné koridory, umožňuje spojení s velkými městy jako Hradec Králové, Trutnov. Po příjezdu do České Skalice na vlakové nádraží mohou návštěvníci do Babiččina údolí dojít pěšky, využít možnosti zapůjčení kol na vlakovém nádraží nebo odjet autobusem (Česká Skalice – Zlích). Tyto spoje však jezdí velmi málo.

Jízdní řád z České Skalice do Ratibořic naleznete v příloze č. 9.

Vodní cesta – řeka Úpa

Babiččino údolí leží na středním toku řeky Úpy, který je vodáky využíván hlavně brzy na jaře. V některých úsecích je řeka Úpa sjízdná celoročně. Pro přístup k vodě a nasazování lodí v jarním období se využívá zejména prostor pod mostem v Bohuslavicích, celoročně pak nejčastěji pod mostem v Havlovicích. Většina jezů se přenáší a potřebuje drobné úpravy pro snadnější manipulaci s loděmi. Na trase mezi Havlovicemi a Ratibořicemi chybí nabídka občerstvení i místa pro přiražení lodí.

Cesta většiny lodí končí u jezu před Zlící, kde začíná náhon přehrady Rozkoš. Průjezd lodí náhonem není povolen. V České Skalici odebírá vodu turbína a hladina vody bývá nízká, mezi Českou Skalici a Jaroměří je na řece několik jezů, které je nutné přenášet.

5.4 MARKETING CESTOVNÍHO RUCHU

Propagační aktivity jsou nejvíce viditelnou a svým způsobem nejsnadnější složkou marketingového mixu. V současné době na území NPP a NKP Babiččino údolí převládá prezentace nejvýznamnějších přírodních a kulturních atraktivit. Pozornost je také věnována propagaci ubytovacích kapacit, cyklostezek i naučných stezek. Je zapotřebí posilovat tematický přístup k prezentaci jednotlivých území, který vyzvedne jeho jedinečnost a charakteristiku pro rozvoj jednotlivých forem turistiky.

Krajský úřad Královéhradeckého kraje i organizace vykonávající destinační management v TVÚ se zaměřují na vydávání propagačních materiálů, prezentaci obhospodařovaného území na veletrzích a propagačních akcích. Vydávají vlastní turistické noviny (letní i zimní), propagaci se snaží umísťovat v tradičních médiích (noviny, časopisy, rozhlasové a televizní relace), moderním propagačním nástrojem je provozování internetových informačních systémů.

Významnou komunikační složkou pro cestovní ruch jsou oficiální turistická informační centra (dále jen „OTIC“), která jsou podporována agenturou CzechTourism. Jejich seznam a kontakty uvádí agentura na svých internetových stránkách www.czechtourism.cz. OTIC jsou zapojená do projektu jednotného značení, kvalita jejich služeb je každoročně kontrolována. OTIC jsou označena certifikátem agentury CzechTourism.

Základní územní jednotkou pro organizaci cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji jsou zastupitelstvem schválená „turisticky významná území“ (TVÚ), která se částečně kryjí s turistickými oblastmi, které byly vymezeny ČCCR. Oddělení cestovního ruchu KÚ KHK rozlišuje pět TVÚ, mezi něž patří Krkonoše a Podkrkonoší, Český Ráj, Hradecko, Kladské pomezí, Orlické hory a Podorlicko.

Návrh marketingu z Programu rozvoje CR KHK pro období 2007-2013 naleznete v příloze č. 8.

5.4.1 Marketingová komunikace v Kladském pomezí

Destinační management na území TVÚ Kladské pomezí vykonává od roku 2001 Branka, obecně prospěšná společnost. Branka, o.p.s. je organizací s dlouhodobou zkušeností. Byla založena jako Branka - nadace pro rozvoj cestovního ruchu východočeského pomezí již v roce 1997. Na organizaci Branka, o.p.s. se transformovala v roce 2000. Od samého počátku se organizace zabývá obecně prospěšnými službami v zájmu rozvoje cestovního ruchu. Působí na území okresu Náchod, později pro rozšířené území s názvem TVÚ Kladské pomezí (zahrnuje i část okresu Trutnov). V současnosti má dva pracovníky, od jara 2009 vyvíjí svou činnost i odborný tým, složený ze členů Branky o.p.s. a pracovníků informačních center.

V roce 2009 působilo na území TVÚ Kladské pomezí celkem dvanáct informačních center, která s Brankou, o.p.s. dlouhodobě úzce spolupracují. Jedná se o spolupráci především na poli propagace TVÚ Kladské pomezí, přípravě nových propagačních materiálů, shromažďování a aktualizaci potřebných údajů, spolupráci na tvorbě webových stránek, zajišťování kvalitních a profesionálních služeb pro návštěvníky Kladského pomezí.

Pravidelně, minimálně třikrát do roka, se uskutečňují pracovní setkání pracovníků IC Kladského pomezí a vedení Branky, o.p.s. Pracovní setkání přispívají k vzájemné informovanosti, výměně zkušeností, profesionalitě pracovníků a v neposlední řadě podporují spolupráci na území Kladského pomezí.

Seznam a kontakty na turistická informační centra v Kladském pomezí

Název	Adresa	Telefon	E-mail	www
Informační centrum Broumovska	Mírové nám. 56 550 01 Broumov	491 524 168	info@broumov.net	www.broumov.net
Infocentrum Adršpach	Dolní Adršpach 26 549 57 Adršpach	491 586 012	info@skalyadrspach.cz	www.skalyadrspach.cz
Regionální informační centrum Česká Skalice	Legionářská 33 552 03 Česká Skalice	491 453 870	infocentrum@ceskaskalice.cz	www.ceskaskalice.cz
Informační centrum Červený Kostelec	ul. B. Němcové 127 549 41 Č.Kostelec	491 461 776 (V. - IX.)	mksck@mksck.cz	www.cervenykostelec.cz
Informační centrum Teplice nad Metují	Horní 13 549 57 Teplice n.M.	491 581 197	info@teplickeskaly.com	www.teplickeskaly.com
Informační a cestovní centrum Náchod	Kamenice 144 547 01 Náchod	491 420 420	info@icnachod.cz	www.mestonachod.cz
Informační centrum a galerie Nové Město nad Metují	U Zázvorky 1210 549 01 Nové Město n. Met.	491 470 331	info@muzeum-nmm.cz	www.novemestonm.cz
Informační centrum a muzeum Nové Město nad Metují	Na Zadomí 1225 549 01 Nové Město n. Met.	491 472 119	info@muzeum-nmm.cz	www.novemestonm.cz
Informační centrum Police nad Metují	Masarykovo nám. 75 549 54 Police n.Met.	491 421 501	infocentrum@policko.cz	www.policko.cz
Informační centrum Jaroměř	nám. ČSA 16 551 01 Jaroměř	491 847 220	info@jaromer-josefov.cz	www.jaromer-josefov.cz
Informační centrum Úpice	Dr.A. Hejny 133 542 32 Úpice	773 739 824	straka@upice.cz	www.upice.cz
Informační centrum Malé Svatoňovice	nám. K. Čapka 147 542 34 Malé Svatoňovice	499 886 295	muzeum@malesvatonovice.cz	www.malesvatonovice.cz
Infocentrum Hronov	nám. ČSA 500 549 31 Hronov	491 483 646	info@mestohronov.cz	www.mestohronov.cz

5.4.2 Regionální informační centrum v České Skalici

Informační centrum v České Skalici zahájilo svoji činnost v roce 1998. Dvanáct let bylo soukromou institucí, částečně podporovanou městem Česká Skalice. Na základě výsledků výběrového řízení, provozuje IC od roku 2008 občanské sdružení Centrum rozvoje Česká Skalice (CRČS). Tato nezisková organizace vznikla v roce 2003 a zaměřuje svoji činnost na podporu místní, regionální i přeshraniční vzdělanosti a kultury. Provozuje vzdělávací středisko Vilu Čerych a svými projekty přispívá k rozvoji zdravých venkovských regionů s prosazováním principů trvale udržitelného života.

Činnost informačních center má mít charakter veřejné služby. RIC v České Skalici se proto nezaměřuje jenom na poskytování komplexních informací o všech službách souvisejících s cestovním ruchem, ale svou činností rozvíjí nabídku informačních služeb i pro místní obyvatele.

V rámci rajonizace turistické oblasti Kladského pomezí, propaguje RIC i okolní region (šestnáct obcí). RIC sídlí ve středu města a jeho prostor je rozdělen na několik sekcí: turistické informační centrum, ekologickou poradnu se

specializovanou knihovnou, veřejný internet, cestovní agenturu a výstavní prostor. Pestrá nabídka služeb je pro provoz tohoto zařízení charakteristická. Zájemcům jsou poskytovány turistické informace nejen o České Skalici a nejbližším okolí, ale i o celé turistické oblasti Kladského pomezí. Dále pak informace o kulturních, společenských a sportovních akcích, ubytovacích a stravovacích zařízeních, autobusových a vlakových spojích, místních firmách, tipech na výlety a možnosti sportovního a relaxačního vyžití. V nabídce je také předprodej vstupenek. Součástí zařízení je vlastní cestovní agentura, veřejný internet a další služby, například barevný a černobílý tisk, kopírování, faxování i laminování. K prezentaci a propagaci jsou určeny výstavní panely a obrazovka LCD na propagační fotografie a spoty.

Technické vybavení RIC se skládá ze tří počítačů, které jsou trvale připojeny na rychlostní internet a mají síťové sdílení dat. Kapacita operační paměti je dostatečná pro připojení tiskárny, vypalovací techniky a scanneru. Dále je k dispozici kopírka, čtečka, pevný a mobilní telefon i fax.

RIC v České Skalici je certifikováno a zařazeno do sítě agentury CzechTourism. Činnost, kterou vykonává, je v souladu s koncepcí cestovního ruchu Královéhradeckého kraje (turistický region Východní Čechy) a Branky o. p. s. (turistické oblasti Kladské pomezí). Pracovníci RIC v České Skalici získávají od návštěvníků zpětnou vazbu - přehled o potřebách turistů i obyvatelů města. V sezóně se potřeby zjišťují také formou cílených dotazníků. Jejich výsledky se mohou uplatnit při plánování v rámci města i celého regionu. RIC v České Skalici je otevřeno celoročně.

Financování RIC je zabezpečováno z několika zdrojů. Veřejnou službu podporuje místní a krajská samospráva. Další příjem je z vlastní činnosti RIC (zprostředkování služeb, poradenství, drobný prodej, cestovní agentura, apod.). Důležitou složkou je i grantová strategie.

5.4.3 Nabídka propagačních materiálů a suvenýrů o NPP a NKP BÚ

Soupis propagačních materiálů o Babiččině údolí		
Název:	Cena:	Mutace:
Brožura Česká Skalice - Ratibořice	35,-	Čj, Nj, Aj
Naučná stezka Babiččino údolí (černobílé)	5,-	Čj
Leták Rýzmburk	5,-	Čj
Brožura Česká Skalice – Polanica-Zdrój	39,-	Čj, Pj, Nj, Aj
Po Barunčinyých cestíčkách	zdarma	Čj, Pj, Aj
Babiččino údolí – průvodce	48,-	Čj
Ratibořice – zámek	48,-	Čj
Mapa Státní přírodní rezervace BÚ	20,-	Čj
Brožura Naučná stezka BÚ	zdarma	Čj
Mapa BÚ 1:25 000	89,-	Čj, Pj, Nj, Aj
Mapa Podorlicko a okolí BÚ	95,-	Čj, Pj, Nj, Aj
Leták Naučná stezka BÚ	zdarma	Čj
Leták Babička a Ratibořice	zdarma	Čj
Leták Příroda BÚ	zdarma	Čj
Leták Národní přírodní památka BÚ	zdarma	Čj
Kniha o Skřítkovi z BÚ	85,-	Čj
Soupis suvenýrů z Babiččina údolí		
Dřevěná pohlednice – Pomník Babička s dětmi	30,-	
Dřevěné pohlednice – Zámek Ratibořice	30,-	
Pohlednice	4,-	

Knížečky Ratibořice	45,-	
Turistická vizitka – BÚ	12,-	
Turistická vizitka – Zámek Ratibořice	12,-	
Hrnek – Zámek Ratibořice	120,-	
Štítek na hůl – BÚ	30,-	
Záložka – Česká Skalice / Ratibořice / BÚ	18,-	
Magnetka – Staré bělidlo	49,-	
Magnetka – Zámek Ratibořice	49,-	
Magnetka – Pomník Babička s dětmi	49,-	
Buton – Zámek Ratibořice	30,-	
Klíčenka – Zámek Ratibořice	30,-	
Kniha Sen o ratibořickém dětství	170,-	
Kniha Kateřina Zaháňská	360,-	
Kniha Tajemství Barunky Panklové	310,-	
Lázeňské oplatky	36,-	Čj, Pj

5.4.4 Internetové prezentace a odkazy

A) Oficiální stránky Národního památkového ústavu

www.npu.cz

www.zamekratiborice.cz

Na oficiálních stránkách NKP SZ Ratibořice naleznete odkazy a podrobnosti týkající se historie objektů v NKP Babiččino údolí, prohlídek objektů, aktuální otevírací doby, ceníku vstupného, kontaktů, nabídky dalších služeb (např. možnost svatebních obřadů), fotogalerie, ale i kalendář zajímavých kulturních akcí pro dané období včetně aktuální pozvánky. Webové stránky jsou pouze v českém jazyce.

B) Webové prezentace v rámci struktury cestovního ruchu ČR

www.kladskepomezí.cz

Webové stránky poskytují návštěvníkům ucelené informace o celé turistické oblasti Kladského pomezí a jsou k dispozici ve čtyřech jazykových mutacích (Čj, Aj, Pj, Nj). Portál obsahuje zejména aktuality o kulturním, sportovním a společenském dění na území Kladského pomezí. Informace o turistických cílech, cyklotrasách, městech a obcích Kladského pomezí. Nedílnou součástí internetové prezentace jsou také kontakty na informační centra, aktuální informace o cyklobusech pro danou turistickou sezónu, tipy na výlety (vč. cyklotras a lyžařských výletů) apod.

www.centrumrozvoje.eu

Na webových stránkách o.s. Centra rozvoje Česká Skalice, provozovatele Regionálního informačního centra v České Skalici, naleznete turistické informace nejen o České Skalici a Babiččině údolí, ale i o nejbližším okolí. Dále jsou zde uvedeny informace o kulturních, společenských a sportovních akcích, ubytovacích a stravovacích zařízeních, autobusových a vlakových spojích, místních firmách, tipech na výlety i možnostech sportovního a relaxačního vyžití.

C) Příklady ostatních webových prezentací:

www.ceskaskalice.cz

www.muzeumbn.cz

www.hrady-zamky.cz

www.hrady.cz

www.pruvodce.com

www.turistik.cz

www.castles.cz

www.akce.cz

www.cestovnik.cz

www.kr-kralovehradecky.cz

www.czechtourism.cz

www.kudyznudy.cz

www.133premier.cz

5.4.5 Veletrhy a výstavy

Turisticky atraktivní lokalita NKP a NPP Babiččino je součástí TVÚ Kladské pomezí. Prostřednictvím destinačního managementu (Branky, o.p.s.) je propagována na výstavách a veletrzích v rámci České republiky i v zahraničí. Účast na veletrzích cestovního ruchu výrazně přispívá k zviditelňování území, k propagaci nabídky zajímavostí, tipů na výlety a kulturních programů.

V roce 2009 se Branka, o.p.s. účastnila těchto veletrhů:

Česká republika: Regiontour Brno a Infotour v Hradci Králové

zahraničí: Hamburk, Mnichov, Budapešť, Katovice a Varšava.

Území Kladského pomezí bylo prezentováno pracovníky Odboru cestovního ruchu Královéhradeckého kraje v těchto dalších městech: Utrecht, Drážďany, Brusel, Berlín, Moskva, Poznaň a Lipsko.

Výstava „Kladské pomezí bez hranic“

Od roku 2008 je průběžně instalována na území Kladského pomezí i polského příhraničí putovní výstava „Kladské pomezí bez hranic“. Prostřednictvím této výstavy jsou na velkoformátových fotografiích představeny nejvýznamnější turistické atraktivity Kladského pomezí. Do dnešního dne byla výstava instalována celkem v 15 městech.

5.4.6 Organizování kulturních akcí v Babiččině údolí

Hlavním pořadatelem kulturních akcí v BÚ je Správa NKP SZ Ratibořice. Kromě tohoto subjektu pořádají v Babiččině údolí kulturní, sportovní a společenské akce i jiné organizace. Dlouholetým výrazným organizátorem tradičních akcí je podnikatelský subjekt z České Skalice - Agentura Anny Řehákové (Oživé Ratibořice, Advent v Babiččině údolí, ...).

Dalšími organizátory jsou především neziskové organizace a spolky, například Ratibořice 2006, Společnost pro záchranu Babiččina údolí, Centrum rozvoje Česká Skalice, Svaz chovatelů ovčí a koz, Komitét pro udržování památek z války 1866, Klub českých turistů, SVČ BÁJO Česká Skalice, Academie Mercurii Náchod a další.

Z místního šetření, které se konalo v Ratibořicích v letech 2008 a 2009, vyplynulo následující zjištění. Pravidelně opakující se akce v Babiččině údolí navštěvují především místní obyvatelé a také lidé z blízkých regionů (zhruba 17 % dotázaných). Najdou se však i výjimky. Nejčastěji respondenti zmiňovali návštěvu těchto akcí: Oživé postavy (červen), hudební i divadelní představení, Advent v Ratibořicích – uvádí 200 dotázaných při místním šetření.

Přehled kulturních akcí v BÚ v roce 2010 - viz příloha č.13.

6.1 Typologie návštěvníků Babiččina údolí

Návštěvníci Babiččina údolí – cílové skupiny

- motoristé	- zájezdová turistika	- místní obyvatelé
- pěší turisté	- vodáci	- svatebčané
- ostatní sportovci	- senioři	- lidé zaměstnaní v Ratibořicích
- maminky s dětmi (i s kočárky)	- handicapovaní (vozičkáři)	- návštěvníci kulturních akcí
- školní zájezdy	- lidé se psy	- návštěvníci památek
- cyklisté	- běžkaři (lyžaři)	

6.2 Obecné a konkrétní potřeby návštěvníků Babiččina údolí

6.2.1 Obecné potřeby

- parkoviště	- odpadkové koše	- dopravní dostupnost
- kvalitní toalety	- informační středisko (internet)	- výlepové plochy
- občerstvení	- infosystém	- kanalizace
- kvalitní komunikace	- prodej suvenýrů	- přívod elektřiny
- pitná voda	- expozice	- ČOV
- užitková voda	- ubytování	- schůzky zástupců města a organizace
- lavičky	- restaurace	
- první pomoc	- kulturní programy	

6.2.2 Konkrétní potřeby pro jednotlivé cílové skupiny v BÚ

- a) **pěší turisté** (vyznačené trasy, propustnost krajiny, zastávka bus, přístřešky a odpočinková místa, veřejné WC, možnost občerstvení)
- b) **turisté za poznáním** (naučné stezky, průvodce s výkladem, expozice, ubytování)
- c) **cykloturisté** (vyznačené cyklotrasy a cyklostezky, stojany na kola, hlídané parkoviště kol, půjčovna kol, nářadí k opravě, samostatné cyklostezky, informace o ostatních službách CR, občerstvení, WC, odpočinková místa)
- d) **vodáci** (přenos lodí – splav, výstup u jezu, parkoviště)
- e) **senioři a handicapovaní** (bezbariérový přístup, speciální parkoviště – co nejbližší, bezbariérové WC, koutky na odpočinek)
- f) **maminky s kočárky** (hřiště s posezením, klidovou zónou)
- g) **lidé se psy** (koše se sáčky, zákaz vstupu – regulační tabule, dostupná voda)
- h) **turisté za kulturou** (přírodní amfiteátr, pódium, dostupné informace)
- i) **lidé zaměstnaní v Ratibořicích** (vyčleněné parkoviště, celoroční dopravní dostupnost, časový režim dodávek zboží)
- j) **místní obyvatelé** (vyčleněné parkoviště, zastávka bus, prodejna základních potravin, osadní výbor (zastupitel), kvalitní bydlení, prostor pro soukromí)
- k) **svatebčané** (důstojné prostředí)
- l) **školní zájezdy** (didaktické programy, kulturní programy)
- m) **lyžaři** (zimní provoz občerstvení, udržované stopy)
- n) **návštěvníci památek** (výlepové plochy, nabídka kulturních akcí)

Zdejší infrastruktura turistům postačuje. Někteří z dotázaných (15%) však v této oblasti spatřují určité rezervy. Uvítali by např. zlepšení služeb pro vodáky sjíždějící řeku Úpu (chybí jim molo, či odstavná místa pro lodě). Jako podstatný problém se z dotazníkového šetření jeví nedostatečné značení příjezdových cest a komunikací (zmíněno ve směru od Nového Města nad Metují). Negativně byla hodnocena také chybějící místní kyvadlová doprava, přepravující turisty z České Skalice do Ratibořic.

Dotázaní cyklisté nenalézají vhodná místa pro zaparkování či úschovu kol, byla zmíněna i potřeba rozšíření parkoviště či sítě cyklostezek. Pohled na „údolí“ kazí i dosud neobnovený Panský hostinec. Z odpovědí na dotazníkové šetření vyplývá potřeba rozmístit po údolí více odpadkových košů a v neposlední řadě toalet. Celkový dojem z místa některým turistům kazí rozpadající se lavičky a přístupové cesty zarůstající nálety a plevelem. Turisté by také rádi uvítali více dětských hřišť, koutků pro děti a zmíněn byl i např. vláček provázející turisty údolím.

Při možnosti doplnění nabídky zázemí a služeb Babiččina údolí by turisté v první řadě uvítali vyšší počet kvalitnějších toalet, dále spatřují velké mezery v nedostatku možnosti se stravovat v klasické restauraci (obnovení Panského hostince), chybí již zmiňované odpadkové koše a možnost posezení na lavičkách při vyšším počtu návštěvníků, především v letní sezoně - podrobněji v příloze č. 2.

6.3 Vyhodnocení místního šetření během provozu infostánku v Ratibořicích o letních prázdninách v letech 2008 a 2009

Místního šetření v Ratibořicích, které probíhalo v průběhu měsíců červenec a srpen 2008, 2009 se zúčastnilo celkem 300 dotázaných osob.

Nejčastějšími návštěvníky Babiččina údolí jsou rodiny s dětmi, které přijely z různých koutů České republiky, avšak 12 % dotázaných bylo přímo z České Skalice. Velmi důležitým faktem je, že 2/3 návštěvníků se sem opakovaně vrací a považují tento výlet za jakousi tradici. Nejčastěji sem přijíždí automobilem, další početnou skupinu tvoří cyklisté.

Důvodem návštěvy této lokality je bezesporu kniha Babička, ale také doporučení známých, kteří již toto místo navštívili. Více jak polovina dotázaných využívá ke zjišťování podrobnějších turistických informací internetových stránek. Zájem o internet je tedy značný a bylo by ho možné i lépe využívat v marketingu tohoto území.

Cestovní ruch do Babiččina údolí neodmyslitelně patří, toto si uvědomuje více jak 90 % všech dotázaných respondentů. Zbývající část dotázaných se nad tímto tématem podrobněji zamýšlí a obává se, aby při dalším nárůstu cestovního ruchu nedocházelo k poškozování neopakovatelné atmosféry místa, tzv. génia loci.

Pravidelně opakující se akce v Babiččině údolí navštěvují především místní obyvatelé a také lidé z blízkých regionů. Nejčastěji zmiňovanými byly Oživé postavy, hudební a divadelní představení, Advent v Ratibořicích.

Mezi hlavní problémy, které by bylo podle návštěvníků zapotřebí zlepšit, patří oddělení tras pro chodce a cyklisty, vylepšení značení pro turisty a využití Panského hostince - zde se jako schůdné jeví nabídnutí jeho dalších služeb pro turisty. Často zmiňovaný je taktéž současný stav hospodářských budov. Návštěvníci by také uvítali např. zlepšení služeb pro vodáky sjíždějící řeku Úpu - chybí jim molo, či odstavná místa pro lodě.

Téměř polovina dotázaných by doplnila nabídku místních služeb pro turisty o následující produkty: více odpadkových košů, toalet a stojanů na kola, včetně jejich úschovny. Dále pak celoroční podávání informací o ochraně přírody, lepší posezení, doplnění popisků u stromů v parku či více možností levnějšího stravování.

Celkový dojem z místa některým turistům kazí rozpadající se lavičky a přístupové cesty zarůstající nálety a plevelem. Jako podstatný problém se z dotazníkového šetření jeví nedostatečné značení příjezdových cest a komunikací (zmněno ve směru od Nového Města nad Metují). Negativně byla hodnocena i chybějící místní kyvadlová doprava, přepravující turisty z České Skalice do Ratibořic. Turisté by také rádi uvítali více dětských hřišť a koutků pro děti, zmíněna byla i vyhlídková místa (vyhlídky a rozhledna).

Lidé v dotazníkovém šetření ocenili dostatek nabízených informačních a propagačních materiálů, které je možné získat v Regionálním informačním centru v České Skalici. Výběr v samotném centru dění, tedy v Ratibořicích, některé z dotázaných (přibližně 8 %) zklamal. Dotázaní se domnívají, že nabídku suvenýrů je třeba rozšířit, aby nebyl tolik pocíťován zákaz fotografování a natáčení na kameru v prostorách této Národní kulturní památky.

Na Babiččině údolí si lidé naopak velmi cení místní přírody, čistoty, klidu, možnosti odpočinku a relaxace, pohledu na pestrobarevnou zeleň, měnící svou paletu barev. Dále pak řeky Úpy, starých stromů, rozkvetlých luk a pohledu na pasoucí se ovce, aleje, sady a skály. Na tato místa se lidé v Babiččině údolí rádi dívají a zastavují se na nich. Návštěvníky rovněž zajímají informace na panelech naučné stezky. Pouze 13 % všech dotázaných tyto informace nevyhledává a nezastavuje se u nich. Oprava desek naučné stezky v rámci projektu tedy má význam a upoutá tak ještě více návštěvníků údolí.

Lidé si přejí, aby Babiččino údolí zůstalo historickou, přírodní a kulturní památkou, vzpomínkou na knihu Babička a její autorku Boženu Němcovou, krásnou nedotčenou přírodou, zachovaným odkazem budoucím generacím, místem k odpočinku, relaxaci, krásným krajem, připomínkou mládí i školních výletů. Místem, kde se zapomíná na všední starosti i přetechizovaný svět, oázou klidu, místem, kde vidáme oživé postavy z knihy Babička, tradicí, balzámem na duši, atmosférou dovolené, neuvěřitelným spojením historie s krajinou, údolím literární tvorby - prostě nostalgií.

Téměř všichni návštěvníci hodnotili návštěvu BÚ kladně, dá se tedy předpokládat, že se budou do těchto míst i nadále rádi vracet a doporučovat ho svým známým.

85 % dotázaných by celkovou koncepcí rozvoje CR uskutečnilo tak, aby se co nejméně narušovalo místní přírodní prostředí, maximálně využila nabídka služeb stávajících objektů, zachoval přírodní prostor a okolní prostředí bylo minimálně narušováno službami.

Podrobnější informace naleznete v Příloze 2 a Příloze 3.

7.1 Analýza systému správy NKP Babiččino údolí

Předchůdci Národního památkového ústavu jsou kontinuálně od roku 1958 Státní ústav památkové péče a ochrany přírody, vzniklý ze zákona 22/1958 Sb. a Krajská střediska státní památkové péče a ochrany přírody. Po odluce oboru ochrany přírody a jeho přechodu z resortu kultury do působnosti ministerstva životního prostředí se v roce 1991 příslušně zkrátil název SÚPP a po zániku Krajských národních výborů přešly krajské organizace do působnosti Ministerstva kultury, a to pod názvy Památkový ústav, později, od roku 2001, Národní památkový ústav.

7.1.1 Národní památkový ústav (NPÚ)

Národní památkový ústav je státní příspěvkovou organizací, která má celostátní působnost a je odbornou organizací řízenou Ministerstvem kultury. NPÚ se člení na ústřední pracoviště a na územní odborná pracoviště. Tato pracoviště jsou tvořena odbornou sekcí památkové péče, sekcí provozně ekonomickou a sekcí správ památkových objektů.

Národní památkový ústav, který je odbornou organizací státní památkové péče podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, vznikl splynutím dosavadních odborných organizací státní památkové péče k 1.1.2003.

7.1.2 Správa Národního památkového ústavu, územní pracoviště Josefov

Z původních samostatných ústavů vznikla v roce 2003 síť odborných pracovišť, která byla postupně doplňována a v cílovém stavu odpovídá krajskému členění. Od 1.1.2008 působí na území Královéhradeckého kraje územní odborné pracoviště v Josefově.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Josefově spravuje následující památkové objekty: Hospital Kuks, zámek Hrádek u Nechanic, zámek Náchod, zámek Opočno a zámek Ratibořice.

7.1.3 Správa státního zámku Ratibořice

Správa státního zámku Ratibořice je subjekt, který v posledním období aktivně vstupuje na trh domácího cestovního ruchu. Ve spolupráci s partnery se jeho produktem stávají nejenom prohlídky objektů, ale i doprovodné akce a doplňkové komerční aktivity (viz kulturní kalendář akcí pro rok 2010 - příloha č. 16).

Produkt cestovního ruchu má být nabízen jako „balík“, z čehož plyne, že při propagaci je nutno uvádět nejen krásu a jedinečnost památky, ale i další služby (stravovací, ubytovací,...), atraktivitu okolí a možnosti dopravního spojení. Z tohoto důvodu je nezbytná spolupráce mezi nejrozličnějšími subjekty – památkami, hotely, stravovacími zařízeními, informačními centry. Tato spolupráce je v dnešní době pouze příležitostná.

Státní zámek Ratibořice, Ratibořice I, 552 03 Česká Skalice
tel./fax: 491 452 123, mail: info@zamekratiborice.cz, www.zamekratiborice.cz

7.2. Systém organizace pro rozvoj cestovního ruchu na území NPP a NKP BÚ

7.2.1 Odbor cestovního ruchu - Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Odbor cestovního ruchu v rámci krajské struktury Královéhradeckého kraje je začleněn do odboru regionálního rozvoje, kultury a cestovního ruchu. V roce 2009 pracovali na tomto oboru celkem 4 pracovníci.

Odpovědnost odboru cestovního ruchu :

- rozvoj cestovního ruchu na území kraje
- koordinační činnost
- činnost v oblasti propagace a prezentace
- aktivity v oblasti grantů, dotací a projektová činnost

Rajonizace území Královéhradeckého kraje z pohledu cestovního ruchu:

Území Královéhradeckého kraje bylo v rámci nové rajonizace z pohledu cestovního ruchu rozděleno do 5 turisticky významných území:

- turisticky významné území Český ráj
- turisticky významné území Hradecko
- turisticky významné území Kladské pomezí
- turisticky významné území Krkonoše a Podkrkonoší
- turisticky významné území Orlické hory a Podorlicko

Toto rozdělení bylo schváleno zastupitelstvem Královéhradeckého kraje usnesením č. ZK/22/1448/2007 ze dne 21. 6. 2007. V každém turisticky významném území (dále jen TVÚ) zajišťují činnost destinačního managementu (propagaci, stimulaci a koordinaci rozvoje cestovního ruchu v TVÚ) organizace cestovního ruchu (OCR). Královéhradecký kraj podporuje TVÚ a destinační management na území kraje metodicky, finančně (příspěvky, granty) i formou spolupráce.

V rámci kraje podporuje oblasti CR, jejichž úkolem je mj. zajišťovat:

- koordinaci marketingových aktivit podporujících zejména tvorbu a zajištění regionálních turistických programů, produktů a projektů (včetně podpory rozvoje a zkvalitnění infrastruktury cestovního ruchu)
- prezentaci a propagaci daného turisticky významného území včetně zajišťování turistického informačního systému a webových prezentací
- řízení a organizování analytické činnosti (statistická šetření, sledování zpětné vazby realizovaných opatření a dopadů projektů, postavení daného území v konkurenčním prostředí jak na úrovni tuzemské, tak mezinárodní apod.), zejména s cílem vytváření partnerského prostředí a navázání spolupráce mezi veřejnou, podnikatelskou a neziskovou sférou za účelem alokace finančních prostředků a efektivního využití potenciálu cestovního ruchu a vytváření předpokladů k jeho dalšímu rozvoji v daném území.
- spolupráci s Královéhradeckým krajem na jeho aktivitách a činnostech v oblasti cestovního ruchu a poskytování konkrétních informací o počtu realizovaných a zpracovaných turistických programů, produktů a projektů, o zajištění propagaci a prezentaci daného území, zpracování a provozu databází, údržbě a aktualizaci webových stránek, výsledcích řízení analytické činnosti (výsledky statistických šetření, sledování zpětné vazby realizovaných opatření a efektivnosti projektů apod.) a konkrétní vstupy a výstupy v oblasti spolupráce s podnikatelskou a neziskovou sférou.

V návaznosti na strategickou vizi kraje byla formulována vize rozvoje cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji: „Královéhradecký kraj – nabídka nejrozmantějších atraktivit a kvalitních služeb cestovního ruchu v ČR rozvíjená na bázi spolupráce a partnerství organizací cestovního ruchu jako autonomních subjektů fungujících v podmínkách vytvářených a koordinovaných krajem“.

Studie rozvoje šetrného cestovního ruchu je v souladu s Koncepcí státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007–2013 a je zastřešujícím dokumentem vytyčujícím základní směry pro oblast cestovního ruchu na území ČR.

7.2.2 Branka, obecně prospěšná společnost

Destinační management pro TVÚ Kladské pomezí:

Branka, o.p.s., Masarykovo náměstí I, 547 01 Náchod,

tel.: 491 405 325, 602 190 198, info@kladskepomezi.cz, www.kladskepomezi.cz

Branka, o.p.s. byla v roce 1997 založena jako Nadace Branka a měla 19 členů. Podnět k založení dal Okresní úřad Náchod, za účelem rozvoje cestovního ruchu v okrese Náchod. Finančně dotoval tuto činnost do konce roku 1999. Vzhledem k omezeným možnostem členství a formy činnosti byla v roce 2000 nadace transformována na Svaz cestovního ruchu Branka a Branka, obecně prospěšná společnost.

V současné době (rok 2009) má 39 členů, z toho 6 měst, 9 obcí, 4 svazky obcí, 4 nestátní neziskové organizace a 16 soukromých subjektů. Orgány společnosti Branka, o.p.s. jsou: správní rada, dozorčí rada a ředitel společnosti. Činnost se řídí vždy podle ročního plánu schváleného valnou hromadou Svazu cestovního ruchu Branka, která je nejvyšším orgánem, skládá se ze všech registrovaných členů. Hlavním zdrojem příjmů jsou členské příspěvky, realizované granty, prodej vlastních propagačních materiálů a map.

Poslání společnosti Branka o.p.s.

- rozvoj cestovního ruchu v turistické oblasti Kladské pomezí
- vydávání propagačních materiálů Kladského pomezí
- zprostředkování a propagace možností pro turistiku a volný čas
- shromažďování a šíření informací z oboru cestovního ruchu
- ediční činnost
- osvětová a vzdělávací činnost
- zprostředkování spolupráce mezi organizacemi, které jsou činné v cestovním ruchu, sportu a kultuře
- koordinace činnosti informačních center v turistické oblasti Kladské pomezí
- příprava a realizace projektů souvisejících s rozvojem turistiky a cykloturistiky v Kladském pomezí
- prezentace turistické oblasti Kladské pomezí na veletrzích cestovního ruchu apod.

Práce destinačního managementu Branky o.p.s.

Branka o.p.s. jako organizace cestovního ruchu zastává funkci destinačního managementu (DM) v rámci Královéhradeckého kraje pro turisticky významné území (TVÚ) Kladské pomezí. Za dodržování daných principů činnosti realizovala v uplynulých letech níže uvedené aktivity.

Principy činnosti DM:

- respektování a podpora principu partnerství, tedy vztahů, které jsou vzájemně výhodné pro zúčastněné strany (subjekty na území Kladského pomezí, členy a partnery Branky o.p.s.)
- respektování a podpora již fungujících, pozitivní výsledky přinášejících vztahů, struktur a dělby práce v sektoru cestovního ruchu v TVÚ
- diferencovaný přístup k jednotlivým oblastem, vycházející z potřeb, specifík a rozvojového potenciálu těchto oblastí
- maximální orientace na shodný přístup při řešení zásadních otázek rozvoje cestovního ruchu v TVÚ Kladské pomezí
- maximální orientace na ucelený (celoúzemní) pohled na sektor cestovního ruchu a jeho rozvojové potřeby

Projekty realizované Brankou o.p.s. jako DM v celém TVÚ Kladské pomezí:

1. Tvorba propagačních materiálů, map a tiskovin (od roku 1998 do současnosti)
2. Prezentace území na akcích, výstavách a veletrzích (od roku 1998 do současnosti)
3. Spolupráce s informačními centry, partnerství a vzdělávání (od roku 1999 do současnosti)
4. Projekt Cyklobusy Kladským pomezím (od roku 2005 do současnosti)
5. Projekt Lyžařské běžecké trati v Kladském pomezí (od roku 2006 do současnosti)
6. Přeshraniční spolupráce (od roku 2003), společné projekty (od roku 2006)
7. Spolupráce na projektech Královéhradeckého kraje „Cílená prezentace Královéhradeckého kraje jako celku“

7.3 Další instituce a organizace ovlivňující rozvoj BÚ

7.3.1 Samospráva a svazky obcí

a) Město Česká Skalice - obec s pověřeným obecním úřadem

Obecní části: Česká Skalice, Malá Skalice, Ratibořice, Spyta, Zájezd a Zlích.

Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem Česká Skalice: Brzice, Česká Skalice, Hoříčky, Lhota pod Hoříčkami, Litoboř, Mezilečí, Říkov, Velká Jesenice, Vestec, Žernov.

Kontakt:

Město Česká Skalice, třída T. G. Masaryka 80, 552 03 Česká Skalice

tel.: 491 490 011, fax: 491 490 068

e-mail, elektronická podatelna: urad@ceskaskalice.cz

b) Obec Žernov

Obec Žernov najdete na mapě v těsném sousedství Babiččina údolí, napůl cesty mezi Českou Skalicí a Červeným Kostelcem, v nadmořské výšce 400 m. Nedílnou součástí Žernova tvoří osady Rýzmburk a Pohodlí, do roku 1960 to byly i Ratibořice.

Kontakt:

Obec Žernov, Žernov 112, 552 03 Česká Skalice

tel.: 491 452 501, 602 223 918

e-mail, elektronická podatelna: zernov@zernov.cz

<http://www.zernov.cz>

c) Svazek obcí Úpa

Účelem svazku je především koordinování celkového rozvoje území mikroregionu na základě společné strategie a přímé provádění společných investičních akcí.

Předmětem činnosti svazku je ochrana společných zájmů a veškerých aktivit, které povedou k ekonomickému, kulturnímu a sociálnímu rozvoji mikroregionu, tvořeného katastrálními územími všech členů svazku. K realizaci výše uvedeného patří zejména: účast v národních a mezinárodních programech, příprava a realizace integrovaných projektů a rozvojových strategií, přeshraniční spolupráce bez potřeby vzniku nové právnické osoby, aktivity vedoucí k postupnému vyrovnávání rozvojového potenciálu všech členů svazku.

Členské Obce: Brzice, Červená Hora, Červený Kostelec, Česká Skalice, Horní Radechová, Hoříčky, Chvalkovice, Lhota pod Hoříčkami, Litoboř, Mezilečí, Rychnov, Říkov, Slatina nad Úpou, Velká Jesenice, Velký Třebešov, Vestec, Zábrodí, Žernov.

Předseda: Petr Mědílek

Datum založení: 4. 3. 2004

Dokumenty: Rozvojová strategie venkovského mikroregionu - zájmového územního svazku obcí Končiny (2003) - Svazek obcí Končiny vznikl v roce 2002, v roce 2004 se rozšířil a přejmenoval na Svazek obcí Úpa.

Kontakt:

nám. T. G. Masaryka 120, 549 01 Červený Kostelec

tel.: 491 467 548

e-mail: petr.medilek@mestock.cz

<http://www.mikroregionupa.cz>

d) Svazek obcí 1866

Účelem svazku je koordinování celkového rozvoje území mikroregionu na základě společné strategie, přímé provádění společných investičních akcí a společná propagace mikroregionu v cestovním ruchu.

Předmět činnosti Svazku 1866 je ochrana společných zájmů členských obcí, zmnožení sil a prostředků při prosazování záměrů přesahujících svým rozsahem a významem každou účastnickou obec a společná realizace dílčích akcí a aktivit, naplňujících základní poslání svazku – přispět k dalšímu příznivému rozvoji jeho zájmového území ve prospěch všech občanů členských obcí a návštěvníků

tohoto mikroregionu. Svazek se dále v předmětu své činnosti inspiroje zásadami Programu obnovy venkova, programů Evropské unie, programů přeshraniční spolupráce a dalších podobných národních a mezinárodních programů. Jednotlivými činnostmi svazku jsou zejména:

1. Všeobecná ochrana životního prostředí v zájmovém území.
2. Společný postup při dosahování ekologické stability zájmového území a jeho trvalé obydlenosti.
3. Koordinace významných investičních akcí v zájmovém území.
4. Koordinace obecních územních plánů a územní plánování v regionálním měřítku.
5. Sladování zájmů a činností místních samospráv.
6. Vytváření, zmnožování a správa společného majetku svazku.
7. Zastupování členů svazku při jednání o společných věcech s třetími osobami (orgány státní správy, obchodními partnery, kontrolními orgány apod.).
8. Zajišťování a vedení předepsané písemné, výkresové, technické a jiné agendy jednotlivých společných akcí.
9. Propagace svazku a jeho zájmového území.

Členské obce: Červená Hora, Provodov-Šonov, Slatina nad Úpou, Studnice, Vysokov, Žernov.

Předseda: Mgr. Libor Mojžíš

Datum založení: 15.9.1999

Dokumenty: Rozvojová strategie venkovského mikroregionu – zájmové území Svazku obcí 1866.

Kontakt:

Studnice I, 549 48 Studnice

tel.: 491 435 255

e-mail: zdenavysokov@seznam.cz

<http://www.svazekobci1866.cz>

7.3.2 Neziskové organizace

a) Občanské sdružení **Centrum rozvoje Česká Skalice**

Centrum rozvoje Česká Skalice je občanským sdružením, jehož posláním je podpora místní vzdělanosti, kultury, posílení zdravého rozvoje regionů Královéhradeckého kraje, přeshraniční spolupráce, environmentální výchova a vzdělávání s prosazováním principů trvale udržitelného života. Sdružení sídlí ve Vile Čerych, která je od roku 2003 regionálním vzdělávacím střediskem.

Dlouhodobě se věnuje aktivitám v Babiččině údolí. Podrobnosti k uskutečněným projektům naleznete v části **4.2 Studie Utváření místa v srdci Babiččina údolí** a **4.3 Hospodaření v Národní přírodní památce Babiččino údolí**.

V letech 2008 – 2010 bylo nositelem blokového grantu a realizovalo celou řadu aktivit na území NPP a NKP Babiččino údolí v rámci projektu **Harmonie kulturní krajina na území NPP a NKP BÚ**.

Kontakt:

Centrum rozvoje Česká Skalice, Křenkova 477, 552 03 Česká Skalice

tel: 491 453 870

e-mail: centrum@centrumrozvoje.eu

www.centrumrozvoje.eu

Více v příloze č. 11 – Powerpointové shrnutí projektu Blokového grantu (verze studie na CD).

b) **MAS Mezi Úpou a Metují**

Místní akční skupina vznikla na podzim roku 2005. Vsoučasné době má 28 členů. Rozkládá se na území dvaceti osmi obcí, které jsou členy třech svazků obcí, a to Svazku obcí Úpa, Svazku obcí Metuje a Svazku obcí 1866.

Jedná se o venkovský mikroregion, jehož území se nachází v blízkosti hranic s Polskem a je obklopeno třemi významnými městy - Náchodem, Novým Městem nad Metují a Jaroměř. Součástí mikroregionu jsou dvě města, na pomyslném středu Česká Skalice a na severovýchodní hranici pak Červený Kostelec.

Místní akční skupina Mezi Úpou a Metují je občanské sdružení s velmi ambiciózním cílem. Tím je dlouhodobá spolupráce podnikatelů, zemědělců, samosprávy a neziskových organizací k maximálnímu prospěchu všech zúčastněných i celého regionu.

Kontakt:

MAS Mezi Úpou a Metují, třída T. G. Masaryka 80, 552 03 Česká Skalice

tel: 606 636 640 (mobil), 491 490 038 (kancelář), 602 613 506

e-mail: zdenavysokov@seznam.cz

www.meziupouametuji.cz

c) občanské sdružení Společnost pro záchranu Babiččina údolí

SPZBÚ je nestátní neziskovou organizací, jejímž cílem je sdružovat přátele Babiččina údolí, kteří mají zájem na kulturní, ekologické i občanské obnově tohoto území. Sdružení dbá na ochranu kulturních památek, usiluje o znovuosídlení Ratibořic jako vesnice a rozvíjí aktivity, přispívající ke zlepšení celkového stavu Babiččina údolí. Společnost pro záchranu Babiččina údolí se podílí na organizaci řady kulturních a společenských akcí.

Kontakt:

Společnost pro záchranu Babiččina údolí, Maloskalická 47, 552 03 Česká Skalice

tel: 491 453 870

d) občanské sdružení Babiččino údolí 2006

Občanské sdružení Babiččino údolí 2006 vzniklo 22.1.2007. Sdružení se podílí na organizaci řady kulturních a společenských akcí v Ratibořicích.

Kontakt:

Babiččino údolí 2006, o.s., Ratibořice I, 552 03 Česká Skalice

tel.: 736 270 480

e) Společnost Boženy Němcové

Občanské sdružení Společnost Boženy Němcové byla založena v roce 2002. V současnosti má 98 členů. Posláním společnosti je péče o odkaz spisovatelky a jejího díla. Společnost organizuje řady tradičních kulturních a společenských akcí souvisejících se spisovatelkou Boženou Němcovou.

Kontakt:

Společnost Boženy Němcové, Lidická 361, 552 03 Česká Skalice

tel: 491 452 455, libuse.matejkova@seznam.cz

f) Komitét pro udržování památek z války roku 1866

Komitét pro udržování památek z války roku 1866 byl založen roku 1888, jeho činnost byla obnovena v roce 1990. V současné době má 128 členů. Komitét je spolek zaměřený na ochranu, údržbu a evidenci památek z prusko-rakouské války roku 1866 s působností na celém území ČR.

Spolek se zaměřuje na péči o památky z války roku 1866, publikační činnost, pořádání vzpomínkových setkání u příležitosti války 1866, účast na vzpomínkových setkáních 1866 doma i v zahraničí, podporu cestovního ruchu v oblasti bojišť, budování sítě naučných stezek, pořádání exkurzí a zájezdů po bojištích z roku 1866.

Kontakt:

Komitét pro udržování památek z války roku 1866, Eliščino nábřeží 465,

Muzeum východních Čech, 500 01 Hradec Králové

komitet@1866.cz

8.1 Rozbor výchozího stavu

Aktivita tvorby SWOT analýzy navázala na projekt z roku 2007 (*Utváření místa v srdci Babiččina údolí*), který zpracovala koordinátorka EVVO jako pilotní projekt v rámci vzdělávacího projektu ČSOP - Síť vzdělávacích a informačních center v CHKO ČR. Prvotní podklady SWOT analýzy v podobě brainstormingu vznikly v rámci předcházejícího jmenovaného projektu viz **Příloha č. 5 (část A, B)**.

Přítomní navazujících setkání (Plánování s veřejností – 6. 11. 2008 a 21. 5. 2009) byli vyzváni, aby ohodnotili jednotlivé body v navržené SWOT analýze BÚ a případně vznesli a dopsali další návrhy.

Celkové vyhodnocení je uvedeno níže.

Získávání dat:

- Červenec a srpen 2008 + 2009 místní šetření v Ratibořicích (100 + 200 osob)
- 6. 11. 2008 1. plánování s veřejností, Muzeum Boženy Němcové - Česká Skalice (26 osob)
- 21. 5. 2009 2. plánování s veřejností, Penzion Olga – Česká Skalice (31 osob)
- 17. 10. 2009 - plánování s veřejností, Ratibořice (12 osob)
- 15. 4. 2010, Žernov - místní šetření (54 osob)

Schůzky ke studii rozvoje šetrného cestovního ruchu:

21. 10. 2008 (penzion Olga), 15. 12. 2008 (Vila Čerych), 20. 3. 2009 (zámek Ratibořice), 21. 1. 2009 (Vila Čerych), 26. 1. 2009 (Náchod), 22. 7. 2009 (Vila Čerych), 21. 4. 2010 (Penzion Olga)

SWOT analýza je rozdělena do 4 oblastí:

1. Základní a doprovodné turistické infrastruktury - priorita A
2. Podpora environmentálního a společenského významu BÚ - priorita B
3. Podpora marketingových aktivit - priorita C
4. Podpora spolupráce a koordinace činností klíčových aktérů v BÚ - priorita D

I. základní a doprovodné turistické infrastruktury (Priorita A)

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• bohaté kulturní a historické dědictví • tradiční oblíbená destinace • nejatraktivnější objekty jsou zpřístupněné • genius loci • dostatek nevyužitých budov a pozemků • vhodný prostor pro rozvoj šetrného CR • existence NKP Babiččino údolí	• nevyužité rozpadající se budovy • nepěkný vzhled nemovitostí • chybějící ubytovací a stravovací kapacity • chybějící veřejné toalety a ostatní doprovodné služby • nekoncepční značení • chybějící cyklostezky • nedostatečné parkovací plochy • chybějící veřejná doprava • nevyužité volné plochy • nedobrý stav komunikací • špatná dostupnost objektů (Rýzmburk, Panklův byt) • nezavedený veřejný vodovod, kanalizace a plynofikace

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• vybudování sítě pro pěší turistiku, cykloturistiku a vodní turistiku • informačně navigační systém • zkvalitnění služeb provozovatelů ubytovacích a stravovacích zařízení • zrekonstruovat chátrající objekty a zajistit jejich využití • vybudovat byty pro místní obyvatele • nový mobiliář v údolí • využívání přírodních pramenů (studánky) • historických a místních řemesel • navrhnout využití volných ploch • zavést šetrnou místní dopravu	• narušení krajinného rázu nevhodnou výstavbou • nezájem obyvatel o bydlení • neřešená dopravní dostupnost území • nárůst silniční dopravy

2. Podpora environmentálního a společenského významu BÚ (Priorita B)

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• genius loci • chráněné území – NPP Babiččino údolí • čistota přírody, ovzduší • protékající řeka Úpa • krajinný ráz – vhodný pro šetrný CR • osobnost Boženy Němcové • historická a románová provázanost • lokálně zachované místní tradice • zdravý patriotismus obyvatel	• nízká informovanost návštěvníků o environmentálním významu území • nedostatečné a nekoordinované udržování zelených ploch • volně pobíhající psi • chybí environmentální vzdělávání přímo o NPP BÚ • neznalost českého historického odkazu starých řemesel, zvyků a způsobu života • konzumní způsoby života návštěvníků (orientace v turistických produktech)

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• BÚ jako krajinářský park • obnova chovu zvířat v BÚ • zmapování přírodně-kulturního bohatství • environmentální, výukové a osvětové programy • zviditelnění a propojení významných osobností • netradiční formy šetrné turistiky (hippostezky, ...)	• znehodnocování přírody a krajinného rázu (masová turistika) • nízké využívání přírodního potenciálu • nezájem o území • globalizace

3. Podpora marketingových aktivit (Priorita C)

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• udržování tradic • klidná lokalita i známé místo • místo vhodné i pro vícedenní dovolené • SCHKO a NPÚ jako záruka kvality krajiny a přírodně-kulturního prostředí • dostatečný potenciál zahraničních návštěvníků	• nedostatečná propagace • málo uskutečňovaná šetrná turistika • chybějící strategie pro rozvoj CR

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• vytvoření jednotného vizuálního stylu místa a nabídky kvalitních propagačních nástrojů • reagovat na růst poptávky po kvalitě, pohodlí a zážitcích • zavedení rozšíření provozní doby • podchytit růst zájmu o produkty zahrnující prvky kultury, historie – prezentace expozic • založit nové propagační aktivity na zažitých asociacích k místu • celoročně pořádat kulturní akce • využívat BÚ pro odpočinek a rekreaci • rozvoj agroturistiky a pobytů v přírodě • celoroční nabídka turistických produktů • využití příkladů dobré praxe • šetrný CR zaměřený na rodinnou turistiku • použít přírodní bohatství v ucelené koncepci	• převládnutí komerčního aspektu • podceňování významu internetu při výběru destinace a individuálního sestavování dovolené • špatná propagace akcí • krátká otevírací doba • nedostatek vstupenek (Vánoční koncert) • silná konkurenční nabídka okolních destinací • nezájem turistů • chybějící koncepce a stanovení priorit CR • negativní postoj a pasivita obyvatel

4. Podpora spolupráce a koordinace činností klíčových aktérů v BÚ (Priorita D)

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• fungující občanská sdružení (SPZBÚ, SBN, Ratibořice 2006) • výsledky a přínosy projektu BG • nově navázaná partnerství • vyjasněné majetkové vztahy • již vzniklé studie (Urbanistická, Utváření místa v srdci BÚ)	• slabá komunikace mezi působícími subjekty • zájmové střety • nízká spolupráce a zájem škol • město Česká Skalice uplatňuje malý vliv • nízká profesionalita pracovníků v CR

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• zkvalitňování spolupráce • zvyšování objemu finančních prostředků získaných z rozpočtu ČR na propagaci a rozvoj CR • rozvíjet další spolupráci se subjekty z veřejné a podnikatelské sféry • získávat národní i evropské dotace • spolupracovat se školami, NNO a spolky • přeshraniční spolupráce	• nedostatek finančních prostředků • byrokratické překážky • neochota spolupráce • nezájem ze strany dotčených organizací institucí a vlastníků • nepřipravenost k dosažení finančních prostředků • BÚ nebude pro kraj a ministerstva prioritou • nenastartování spolupráce

8.2. Problémové okruhy (POK) a problémové oblasti (POB)

PROBLÉMOVÉ OBLASTI

1. *Infrastruktura* **X**
2. *Společensko-environmentální význam* **X**
3. *Marketing* **X**
4. *Spolupráce* **X**

PROBLÉMOVÉ OKRUHY

1. Chybějící rozvojové dokumenty pro NKP a pro dané území celkově **XX**
2. Opuštěné a nevyužívané budovy **X**
3. Nedostatečná základní a doplňková infrastruktura pro cestovní ruch **X**
4. Využívání především centrální části BÚ, podstatně méně okolní části **XX**
5. Neřešená veřejná doprava a její napojení na okolní větší města **X**
6. Fikce literárního díla „Babička“ smazala hodnověrnost dětství Boženy Němcové (nedůstojně vyhlížející Panklův byt) **X**
7. Nízká informovanost veřejnosti o přírodním významu BÚ jakožto národní přírodní památky – chybí expozice a osvětové programy o tamní přírodě **X**
8. Aktivita zahrnuté do závazného plánu péče pro NPP BÚ se nestačí všechny zrealizovat (např. revitalizace sadu naproti Starému bělidlu) **XX**
9. Nejednotný pohled na krajinný ráz BÚ od zainteresovaných institucí **XX**
10. Majetková roztržštěnost budov, pozemků a komunikací ve spojení s jejich údržbou **X**
11. Při hospodaření na lesních pozemcích a hlavně při údržbě cest je málo zohledňován význam území pro cestovní ruch **X**
12. Výjimečnost území - ochrana přírody a ochrana kulturních památek - není dostatečně a v souladu vnímána všemi zainteresovanými institucemi i jednotlivci **X**
13. Absence pozice ochránce přírody a kulturních hodnot daného území **X**
14. Problémový marketing, chybějící návaznost na cestovní agentury i zahraniční klientelu **X**
15. Chybějící zastřešující organizace sídlící přímo v BÚ – spolupráce, flexibilita, ochrana **X**
16. Špatné zpřístupnění území mimo hlavní sezónu, nízká nabídka doprovodných aktivit **XX**
17. Nefunkčnost melioračního zařízení – ukázka technické památky **X**

(Návaznost mezi POK a POB je propojena pomocí barevně odlišených znaků - křížků)

C) NÁVRHOVÁ ČÁST

9. kapitola VIZE A GLOBÁLNÍ CÍL ROZVOJE ŠETRNÉHO CESTOVNÍHO RUCHU V BÚ

Vize:

Babiččino údolí – výjimečná turistická lokalita, spojující kulturně-historický rámec údolí spojený s literárním příběhem a zároveň osvětově působící v ochraně přírody.

Globální cíl:

Hlavním cílem strategie je nastartování politiky rozvoje šetrného cestovního ruchu v tradiční turistické lokalitě při respektování ochrany životního a kulturního prostředí daného místa.

10.1 PRIORITY - A

Údržba, modernizace a budování infrastruktury cestovního ruchu za účelem optimalizace a využití atraktivit BÚ

Problémové okruhy:

- a) opuštěné a nevyužívané budovy
- b) nedostatečná základní a doplňková infrastruktura pro cestovní ruch
- c) neřešená veřejná doprava a její napojení na okolní větší města
- d) majetková roztržitost vlastnictví budov, pozemků a komunikací ve spojení s jejich údržbou
- e) nefunkčnost melioračního zařízení – zapomenutá technická památka

Popis priority:

Území národní přírodní památky Babiččino údolí je krajinářsky cenné, zvláště díky citlivosti historických a krajinářských zásahů a vzniklého souladu s významnými kulturními památkami (národní kulturní památka). Lidé se podíleli na tvorbě prostředí stavební činností, formovali krajinu ovocnými sady, alejemi a stavbami, od vznešeného venkovského sídla šlechty, přes Gutfreundův pomník, až po skromné Staré bělidlo. Jedná se o území s bohatým kulturním a historickým odkazem, o tradičně oblíbenou lokalitu, s příznivými podmínkami pro rozvoj ekologicky orientovaného cestovního ruchu (ekoagroturismu), a to především v doposud nevyužívaných a chátrajících budovách i na pozemcích.

Chybí zde dostatečné ubytovací, stravovací a specifické služby cestovního ruchu, které by takto oblíbenému místu příslušely. Jednou z příčin zdevastovaného stavu některých objektů a chybějící základní infrastruktury jsou i komplikované majetkové vztahy v Babiččině údolí. Nedostatky lze spatřovat i v dopravní infrastruktuře, systému značení, chybějících parkovacích plochách, veřejné dopravě mezi Českou Skalicí a Ratibořicemi. Velmi příjemnému „místu k bydlení a žití“ v Ratibořicích chybí jednak byty, ale i základní infrastruktura (vodovod, kanalizace či plynofikace) a doplňková vybavenost (chodníky, osvětlení, mobiliář, parkovací místa apod.). Obrovskou příležitostí pro cestovní ruch je i zkvalitnění nabídky služeb a programů, včetně zprovoznění ojedinělé technické památky - místního melioračního systému.

Citlivou volbou programů pro návštěvníky můžeme zajistit uchování romantického příběhu a ducha místa a ochránit tak údolí před záplavou komerce a nekonceptních prvků rozvoje. Pivo, párky a pohlednice nesmí být to hlavní, proč údolí lidé navštěvují. Dnešní doba sebou přinesla množství nových možností v uspokojování potřeb, od laviček, odpadkových košů, stojanů na kola, po informační značky, naučné a propagační tabule. Je třeba tyto moderní prostředky kultivovat do takové podoby, která nebude narušovat představy návštěvníků o době, kdy zde pobíhala Barunka Panklová. Při rozhodování o budoucnosti Babiččina údolí je vždy nutno mít na zřeteli charakter tohoto výjimečného prostředí.

Opatření:

OPATŘENÍ A.1: Tvorba pravidel určujících režim obslužných zón v BÚ

OPATŘENÍ A.2: Rekonstrukce, modernizace a výstavba základní infrastruktury s optimálním využitím stávajících objektů, inženýrských sítí a komunikací

OPATŘENÍ A.3: Využití historických budov včetně pozemků pro rozvoj ŠCR a podporu kvalitních zážitkových programů

OPATŘENÍ A.1:

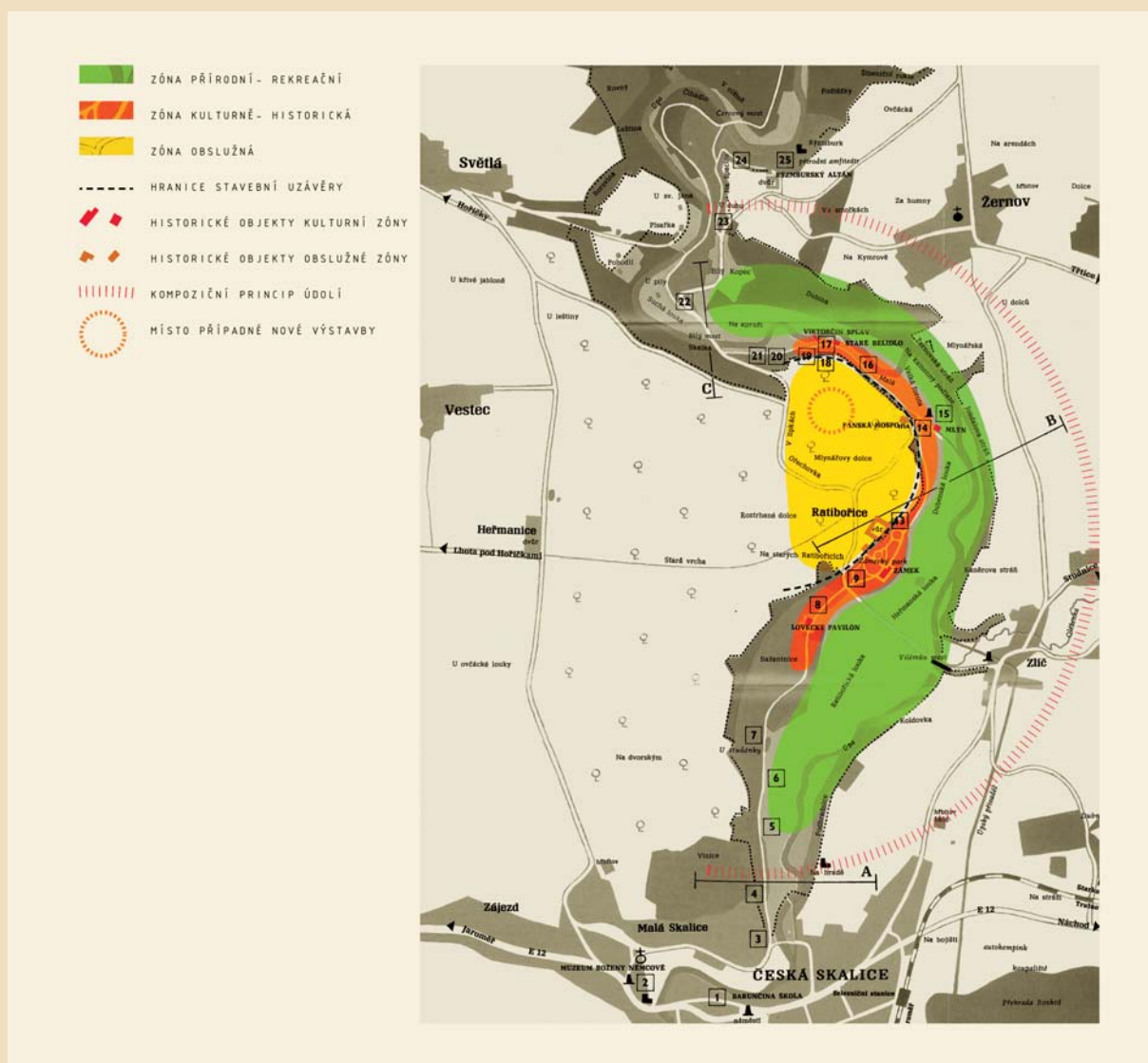
Tvorba pravidel určujících režim obslužných zón v BÚ

Východiska:

Babiččino údolí bylo v rámci předchozí vypracované studie (Utváření místa v srdci Babiččina údolí), teoreticky rozděleno na tři základní – funkční zóny: přírodně-rekreační, kulturně-historickou a zónu obslužnou. V popisu režimu těchto zón obecně platí, že funkce obsažené v obslužné zóně by neměly zasahovat do dvou zbývajících.

Hlavní páteří území je kulturně-historická zóna, a v ní stojící nejdůležitější historické objekty. Od jihu k severu sem postupně patří Lovecký pavilon, zámek s parkem, mlýn, mandl, pomník, Staré bělidlo a Viktorčin splav. Jedná se o trasu, kterou zpravidla absolvuje každý návštěvník Babiččina údolí. Na tuto část plynule navazuje zóna přírodně-rekreační, kterou představují louky s řekou na dně údolí a lesy na úpatí kopců. Obě tyto zóny by se měly obejít bez přebytných atrakcí a měly by být maximálně očištěny od rušivých elementů. Hlavním lákadlem zde má být nerušené vnímání genia loci tohoto prostředí.

Obslužná zóna v západní části je zbývajícím dvěma zónami obtočena. V této studii rozvoje šetrného cestovního ruchu předpokládáme rekonstrukci stávajících historických staveb. Ty by pak měly nabídnout alternativu k provizorním a dočasným stánkům s občerstvením, u kterých by mělo docházet k jejich postupnému odstranění. Mezi obslužnou zónou a zónou kulturně-historickou probíhá hranice stavební uzávěry, jakákoliv nová výstavba se musí odehrávat pouze v zóně obslužné.

Cíle opatření:

- navržení dlouhodobých shodných pravidel, určujících rozvoj na území BÚ
- přijetí a schválení závazného dokumentu všemi hlavními aktéry
- uvedení pravidel v platnost, jejich dodržování a kontrola

Aktivity naplňující opatření:

a) Podrobněji rozpracovat pravidla pro všechny navržené funkční zóny

Navrhnout závazný dokument - **malý územní plán pro NPP a NKP Babiččino údolí**. Opíráme se o projekt CRČS „Utváření místa v srdci Babiččina údolí“, který byl zpracován odborníky a za podpory veřejnosti v letech 2007 – 2008. V projektu jsou navrženy **tři základní funkční zóny (přírodně-rekreační, kulturně-historická a zóna obslužná)**. Kromě nich je v projektu navržena hranice stavební uzávěry a zároveň doporučena lokalita pro případnou novou výstavbu.

Malý územní plán BÚ by měl obsahovat zamezení vpádu nevhodných komerčních aktivit do kulturně-historické a přírodně-rekreační zóny. Dále by se měl zabývat plynulým provozem a minimalizací střetů pěších turistů, cyklistů a automobilistů (kritická místa se nacházejí na souběhu komunikací s různým provozem).

Mezi pomníkem Babičky a Viktorčíným splavem navrhujeme omezení pohybu cyklistů (pouze chůze vedle kola). Automobily budou do údolí zajíždět jen kvůli zásobování, nebo pro potřebu místních obyvatel (v rámci navrženého režimu). Na chodce pohybující se mezi areálem a parkovištěm musí brát automobilisté maximální ohled.

Součástí malého územního plánu bude navržení generelu parkovacích míst, zvýšení počtu parkovišť a stanovení jejich režimu (plánování systému, regulace pomocí tabulí s informacemi o parkování a obsazenosti parkovišť) u zámku, ve Zlíči a na Žernově.

b) Dopracovat a přijmout tento dokument jako závazný všemi partnery

Jednat se zástupci hlavních institucí i podnikatelů, kteří vlastní, nebo spravují movitý i nemovitý majetek v NPP a NKP Babiččino údolí. Zpracovat do návrhu dané připomínky a tento konečný dokument schválit a dlouhodobě respektovat.

c) Přijatý dokument zavést do praxe

Dbát na jeho dodržování, počítat s jeho pravidly v rozvojových dokumentech, při návrhu koncepcí i při realizaci projektů rozvoje ŠCR v BÚ. Stanovit kontrolní orgán pro dodržování navržených pravidel.

OPATŘENÍ A.2:

Rekonstrukce, modernizace a výstavba základní infrastruktury s optimálním využitím stávajících objektů, inženýrských sítí a komunikací

Východiska:

Nezbytnou podmínkou pro rozvoj ŠCR je existence tzv. základní infrastruktury (vodovod, kanalizace, čistírny odpadních vod, dostatečný výkon energetiky, volba vytápění) a dopravní infrastruktury, která bude odpovídat současným normám a předpisům. Stávající stav základní infrastruktury v Babiččině údolí je katastrofální. Chybí veřejný vodovod, kanalizace, čistírna odpadních vod i plynofikace. Nedostatečný je i energetický příkon v dané lokalitě. Důležitým aspektem udržitelného rozvoje daného území je obnovení bytového fondu - podpora a navrácení místních obyvatel. S tím souvisí i znovuzavedení veřejné dopravy, v sezonním období posílené pro potřeby návštěvníků Babiččina údolí.

Do základní infrastruktury turistické lokality také patří zajištění restauračních a ubytovacích služeb. Návrhová studie předpokládá zavedení těchto služeb v zrekonstruovaných objektech. Je třeba koncentrovat všechny funkce do stávajících historických objektů a tím přispět k jejich záchraně a maximálnímu využití. Cílem není hledání provizorních řešení, naopak je žádoucí nahrazovat stávající přechodné prvky objekty trvale udržitelnými.

Pokud se ukáže potřeba nové výstavby, měla by se odehrávat pouze v obslužné zóně. Jako přijatelná se jeví lokalita „Mlynářovy dolce“. Hlavní myšlenkou při stanovení funkčního využití území i jednotlivých objektů je nepřipustit příliš odlišné naplnění a úpravy staveb. Doporučujeme odstranění nevhodných provizorních objektů, které jsou zde nezdůvodnitelné a s daným prostředím neslučitelné. Je mnoho dalších míst, a ne vzdálených od Ratibořic, kde je možno použít prvky soudobé architektury v plné šíři a bude to i ku prospěchu věci (např. rekreační oblast Rozkoš).

V rámci infrastruktury dopravní je třeba dořešit kritická místa nacházející se na křížení komunikací s různým provozem (pěší, cyklisté, auta) i úseky jejich souběhu. Mezi pomníkem Babičky a Viktorčíným splavem navrhujeme omezení pohybu cyklistů (pouze chůze vedle kola). Automobily budou do údolí zajíždět jen kvůli zásobování, nebo pro potřebu místních obyvatel, pokud možno mimo turistickou špičku. Na chodce pohybující se mezi areálem a parkovištěm musí brát automobilisté maximální ohled.

Cíle opatření:

- existence základní infrastruktury pro udržitelný rozvoj daného území
- rekonstrukce stávajících objektů pro dosažení přijatelné úrovně zázemí pro aktivity spojené s životem v Ratibořicích
- vybudování doplňkové infrastruktury pro dosažení kvalitních služeb pro turisty

Aktivity naplňující opatření

a) Vybudovat a modernizovat základní infrastrukturu

- vybudování rozvodů pro pitnou vodu – přípojka na městský vodovod
- vybudování kanalizace a lokální čistírny odpadních vod
- modernizace energetických rozvodů
- využití přírodního vodního zdroje (studánky nad Loveckým pavilonem) – užitková voda
- rozhodnutí o druhu vytápění v dané lokalitě (plynifikace)
- důraz na ekologičnost, popřípadě až energetická pasivita objektů

b) Rekonstruovat stávající budovy

- stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace objektů v návaznosti na plánované aktivity v nich (viz opatření č. 3)

c) Vybudovat bytový fond

- budova mandlu (služební byty pro zaměstnance)
- Panský hostinec (služební byty pro zaměstnance)
- dům č.10, č.14 (bytový fond pro místní obyvatele)

- budova za mlýnem (přístavba) – služební popř. rekreační byt včetně garáže
- pro případnou novou bytovou výstavbu (v části Mlynářovy dolce) vypsat veřejnou anonymní soutěž, ne pouze výběrové řízení

d) Nově vybudovat a rekonstruovat vybrané komunikace, stezky a parkoviště

- modernizovat a zkvalitnit stav místních komunikací, zavést pravidelnou údržbu
- vyřešit majetkově vztahy týkající se komunikací a cest, včetně přilehlých pozemků
- generální oprava Bathildiny stezky, včetně zavlažovacího kanálu
- technicky zasíťovat zámecký park (rozvod vody, elektřiny)
- hlavní cesta pro pěší tzv. „Bažantnice“ - doporučit změnu majitele (převod na město Česká Skalice). Tuto hlavní spojnici pro pěší mezi Českou Skalici a Ratibořicemi modernizovat, včetně odpočinkových míst, zajistit pravidelnou údržbu a úklid.
- zřídit novou cyklostezku podél řeky Úpy (od ČS k Vilémovu mostu)
- povrch cesty od Vilémova mostu k mandlu v celé délce pokrýt vhodným asfaltovým povrchem (využití pro in-line brusle)
- obnovit historický vstup z Bažantnice směrem k zámeckému parku, přemostit silnici stylovou nadúrovňovou lávkou (vyřeší se tím situace u jednoho z nejrizikovějších míst střetů mezi automobily, cyklisty a pěšími chodci)
- vybudovat chodník nebo stezku pro pěší od Loveckého pavilonu k hlavnímu parkovišti podél silnice a od parkoviště u zámku k Panskému hostinci
- vybudovat více oddechových míst a klidovou zónu určenou pouze pro pěší (vstup do zámeckého parku, Bathildina stezka)
- zatraktivnit okolí u obnovených studánek (zastavení)

e) Zkvalitnit dopravní a turistická značení

- navrhnout systém parkování a veřejné dopravy
- přeznačit některá dopravní značení (silnice k Panskému hostinci - slepá ulice)
- změnit, popřípadě přeznačit trasu cyklostezky v úseku Staré bělidlo – pomník
- dopravním značením ochránit třecí plochy (automobilový provoz a pěší turistika)
- vybudovat kvalitní navigační systém v celém areálu BÚ
- iniciovat osazení tabulí pro turistické cíle (hnědé tabule)

f) Vyřešit systém parkování a veřejné dopravy

- vybudovat nová záchytná parkoviště (v obci Zlích a ze strany od Žernova)
- vymezit parkování u Panského hostince pouze pro handicapované, zásobování a výjimečné události (svatby), zavést parkovací automaty
- vytipovat vhodné parkovací plochy pro automobily místních občanů (volně stojící automobily ruší ráz), ne však centralizovaně, ale roztroušené v blízkosti objektů
- u hlídaných parkovišť vybudovat veřejná WC, popřípadě další vhodné služby (např. miniobčerstvení, půjčovna a úschovna kol), a to v rámci stávajících objektů
- zajistit pravidelnou veřejnou autobusovou dopravu do Babiččina údolí, zvláště spojení s nejbližší železniční stanicí (ČS) a Autocampingem Rozkoš
- jediný vjezd pro automobily bez omezení umožnit od Zlích, přes parkoviště k Hoříčkám

OPATŘENÍ A.3:

Využití historických budov včetně pozemků pro rozvoj ŠCR a podporu kvalitních zážitkových programů

Východiska:

Studie předpokládá obnovu a využití všech stávajících historických budov v Babiččině údolí. Dočasné stánky se suvenýry a občerstvením by měly být nahrazeny standartními provozy v „kamenných budovách“. Důležitým strategickým místem pro návštěvníky při hlavní údolní „křižovatce“ je objekt Panského hostince. Měl by zajišťovat samoobslužné stravovací služby, rychlé občerstvení i vnitřní restaurační zařízení, včetně možnosti pořádání vhodných společenských oslav (svatby, výročí) a navázat na sebe kulturní akce, konané pod širým nebem, včetně zajištění potřebných služeb (veřejné WC, pódium, zázemí...).

Největší potenciál vnímáme u dnes nevyužívaného objektu hospodářského dvora „Kavalierhausu“. Ten by se měl stát jakýmsi centrem služeb - shromažďovacím, kontaktním, informačním, kulturním a společenským místem s nabídkou služeb pro dané aktivity. Z dnes opuštěné a chátrající lokality by se měla stát „nejživější část údolí“. Území Babiččina údolí bude dostatečně propojeno s turistickými i cyklistickými trasami v blízkém okolí. Cílem je umožnit návštěvníkům dosažení této lokality mnoha způsoby, a to z co nejvíce možných směrů.

Cíle opatření:

- koncepční využití všech prostor ve stávajících zrekonstruovaných kamenných objektech
- systematická péče a využití přilehlých pozemků včetně zámeckého parku
- zkvalitnění nabídky stravovacích služeb
- opětovné zavedení ubytovacích služeb
- zkvalitnění nabídky doprovodných služeb pro cestovní ruch
- přitažení zájmu investorů
- tvorba pracovních míst a bydlení mimořádných kvalit
- změna ve skladbě místního obyvatelstva

Aktivity naplňující opatření:

a) Navrhnout dlouhodobou koncepci využití objektů a pozemků v BÚ

Poznatky a návrhy vzešlé z pracovních schůzek v rámci studie:

Objekt zámku a parku

Zachování expozic, zázemí pro administrativu, pro pracovníky zámku včetně bytu kastelána. Využití prostor pro: koncerty, jednání, ve vstupní hale komerční akce, rauty. Zámecký park využívat pro koncerty, divadla, společenské, osvětové a kulturní akce. Zázemí pro tyto aktivity vybudovat za kočárovnou.

Domek vrátného, vstup do zámku

Informační bod, pokladna pro návštěvníky, suvenýry, veřejné WC, sprchy. Hlavní vstup do zámeckého parku.

Kavalierhaus a hospodářský dvůr

Informační centrum s expozicí a školicím prostorem, cenově dostupné občerstvení, hrací koutek pro děti, promítací sál, výstavní prostory, prodejní galerie, veřejné WC, zázemí pro administrativu a personál, služební ubytování.

Ve dvoře shromažďovací prostory, místa srazu a odpočinku před a po prohlídce.

V přízemí Kavalierhausu restaurace vyšší kategorie (svatby, salony) celkem pro 100 osob, kanceláře pro správy expozic. V I. poschodí ubytování (cca 20x dvoulůžkový pokoj, 5x apartmá 2+2).

Ve 2. poschodí: multifunkční přednáškový sál.

Ovčín - expozice k válce 1866, videosál, přednáškový sál.
Kovárna, kolna - život hospodářského dvora (stroje, nářadí, koně).
Kravín - stroje, nářadí.
Stodola - přístup zezadu od parkoviště - ateliéry, restaurátorské dílny (kámen, nábytek).
Stodola od skleníku - zázemí pro SZ Ratibořice - dílny, sklady, kolny.

Ze strany od domu č.p.10 by měl být vstup do Kavalierhausu přírodně oddělen např. záhonem jiřin (zajišťující soukromí hostů). Vstup do parku pro hosty z Kavalierhausu doporučujeme přímo ze dvora. Za kočárovnu – parkoviště pro ubytované.

Panský hostinec - restaurace střední třídy pro cca 50 osob, salonky (svatby), celoroční provoz, služební byty. Z venku přístupná samoobslužná jídelna, rychlé občerstvení, veřejné WC, zahradní posezení pro 100 osob.

Kuželník: posezení pro 20 osob, zázemí pro hudbu + taneční parket.

Kiosek: informační bod a prodej místních produktů (med, medovina, sušené ovoce, ovčí sýr, výrobky z ovčí vlny, sušené bylinky ...).

Za objektem služební parkoviště, dále moštárna, palírna, sklípek, ...

Monako - soukromý penzion (pozemek nad Panskou hospodou).

U Starého bělidla

Staré bělidlo – expozice Babiččina světnička, před domkem bylinková zahrádka.

Prádelna – ukázka technického zařízení na praní a bělení prádla.

Uvnitř objektu kavárna, cukrárna pro cca 25 osob, propojená s venkovní předzahrádkou (směrem ke splavu) pro cca 25 osob, veřejné WC.

Ovocný sad – včelín, vypásání ovce.

Viktorčin splav – doplnit mobiliářem pro vodáky, odpočinkové místo.

Střihárna ovce

Znovu vybudovat prostor (miniexpozici) pro příležitostné ukázky střihání ovce, např. při Ovčáckých slavnostech

Mlýn se zahrádkou a přilehlými stavbami

Expozice: stávající stav

Zahradu využívat pro kulturní a společenské aktivity

Stodola, kolny: garáže pro ubytované, zázemí pro aktivity

Domeček: služební ubytování

Mandl

Expozice – stávající stav

V poschodí a část přízemí – služební byty

Kuchyňská zahrada „Květnice“

Část travnatého prostoru vyhradit pro piknik

Ukázková užitková zahrada – typická zelenina, okrasná zelenina

Ovocný sad – sušárna ovoce, skleníky, pařeniště, chřestovna

Mini zoo – ovce, kozy

Mini ukázka zavlažovacího systému (studna)

Občerstvení (zázemí pro piknik), grilování, ohniště

Kočárovna – garáže, půjčovna kol (koloběžek, sportovních potřeb), úschovna kol s vybavením (projekt Cyklisté vítáni)

Dům č.p. 14 - Byt Panklových

Suterén: pietní místo s možností nahlédnutí (např. vstup od skleníku)

Rekonstrukce schodů „Barunčino schodiště“

Prizemí: depozitáře, administrativa

I.poschodí: min. 4 byty pro zaměstnance

Skleník

Oranžerie – pěstování, ukázka a prodej květin, kavárnička – místo pro svatby

Zázemí pro zahradníky, 3 služební byty

Salet – pietní místo, pamětní desky

Lovecký pavilon

Objekt majetkově sjednotit, výstavní prostor (expozice o myslivosti) propojit s venkovním prostorem (živá zvířata), občerstvení, veřejné WC, bytový fond

b) Konceptně navrhnout a realizovat systém stravovacích a ubytovacích služeb

Restaurační služby střední a vyšší kategorie, samoobslužnou jídelnu, rychlé občerstvení, prostor pro netradiční stravování (piknik, grilování, ohniště). Ubytovací služby různého druhu - hotelové apartmány, turistická ubytovna ...)

c) Modernizovat doplňkovou infrastrukturu pro návštěvníky i obyvatele BÚ

- stojany na kola
- naučné a informační tabule
- zlepšení infrastruktury pro vodáky
- zajištění infrastruktury pro in-line brusle
- plošně rozmístit a posílit počet veřejných WC (rozsah, kvalita)
- vytvořit nová oddechová místa
- očistit prostranství od přebytečných a rušivých prvků (odstranit stavby dočasného rázu, stánky s občerstvením, WC, budky a cedule) a vše koncentrovat do stávajících nově opravených budov

Posilovat a rozvíjet stávající environmentální, kulturní, sociální a ekonomické hodnoty BÚ

Zážitkový projekt „ŽIVOT NA ZÁMKU A V PODZÁMČÍ“

Zážitkový projekt „BABIČČINO ÚDOLÍ VZDUŠNÉ LÁZNĚ“

Problémové okruhy:

- a) Využívají se především centrální části, podstatně méně okrajové části BÚ
- b) Fikce díla „Babička“ smazala hodnověrnost dětství Boženy Němcové (nedůstojně vyhlížející Panklův byt)
- c) Nízká informovanost veřejnosti o přírodním významu NPP BÚ - chybí expozice a osvětové programy o zvláštnostech místní přírody a materiály podávající vysvětlující informace ke specifickému charakteru krajinářských zásahů (např. práce s rozkládajícím se dřevem)
- d) Aktivita zahrnuté do závazného plánu péče pro NPP BÚ se nestačí všechny zrealizovat (např. revitalizace sadu naproti Starému bělidlu)
- e) Nejednotná představa o krajinném rázu BÚ od zainteresovaných institucí
- f) Při hospodaření na lesních pozemcích a hlavně při údržbě cest je málo zohledňován význam území pro cestovní ruch
- g) Výjimečnost území - ochrana přírody, ochrana kulturních památek, ráz krajiny, vzájemná provázanost - není vždy plně a komplexně v souladu vnímána zainteresovanými institucemi i jednotlivci
- h) Absence pozice ochránce přírody (Strážce přírody dle z. 114/1992 Sb.) a kulturních hodnot daného území

Popis priority:

Babiččino údolí je názorným příkladem souznění přírodních a kulturních složek krajiny. Místní vzácná příroda je utvářena spoluprací člověka na jejím vývoji a je citlivě dotvářena architekturou. Genius loci je zde vyzařován souzněním místní přírody, kulturních aspektů a historickými událostmi posílenými známým příběhem Boženy Němcové.

Strategickým cílem studie je, aby Babiččino údolí bylo i nadále výjimečnou turistickou lokalitou, upřednostňující kulturně-historický rámec údolí spojený s literárním příběhem a zároveň osvětově působící v ochraně přírody. Za klíčové považujeme zabránění živelnému růstu a komercializaci, čehož lze dosáhnout především systémovým managementem. Je třeba vyzdvihovat zdejší jedinečné specifikum (osobnosti, historii i vzácnou přírodu) a šetrnou formou jej zpracovat do zážitkových podnikatelských záměrů. Citlivě na něj upozorňovat pomocí expozic, návštěvnických center, lákavých kulturních a edukačních programů i nabídkou netradičně pojatých informací z nejrůznějších osvětových materiálů (letáky, www stránky, interaktivní části, filmy, knihy, zvukové nahrávky, hry...).

Ukazovat zachované místní tradice, způsob života lidí na venkově, nabídnout různé místní produkty, a to vše vystavět na zdravém zdejším patriotismu obyvatel (nejen z Ratibořic, České Skalice, ale i milovníků Babiččina údolí z celé ČR)!

Velkým nedostatkem je nízká informovanost návštěvníků o environmentálním významu území, který trochu „zaostává“ za informacemi kulturními. Je třeba se také více zaměřit na vyzdvižení historického odkazu, starých řemesel, zvyků, obyčejů a způsobů tradičního života. Konzumní charakter návštěv často brání procítění génia loci a pochopení myšlenek, které mají být předávány.

OPATŘENÍ B.1: Vznik kvalitních výchovných, osvětových a vzdělávacích programů a projektů

OPATŘENÍ B.2: Šetrné obhospodařování chráněného území, názorná péče o přírodu a údržbu pozemků, využití těchto silných témat jako nového marketingového nástroje

OPATŘENÍ B.3: Posílení společenského významu Babiččina údolí s ohledem na jedinečnost historicko-literárního propojení daného místa.

OPATŘENÍ B.1:

Vznik kvalitních výchovných, osvětových a vzdělávacích programů a projektů

Východiska:

Analýza poukazuje na nízkou informovanost návštěvníků o environmentálním významu území, absenci výchovných a osvětových aktivit, chybějící zázemí pro osvětu a vzdělávání, vzrůstající tendenci konzumního způsobu trávení volného času návštěvníků v Babiččině údolí, nízkou míru znalostí odkazu osobností, nízkou míru znalostí ochrany kulturního i přírodního dědictví. Předmětem opatření proto je aktivní práce na strukturách poskytujících tyto informace.

Cíle opatření:

- uvítání návštěvníků, informovanost, osvěta, zážitkové a kulturní programy, vše prostřednictvím působení **návštěvnického centra**
- rozšíření nabídky tematických programů, včetně pobytových, pro různé cílové skupiny
- obohacení nabídky pro návštěvníky vydáním nových knih, letáků, pohlednic, filmů s danou tematikou, suvenýrů, přírodních produktů a dárkových předmětů (netradičních suvenýrů, drobných uměleckých předmětů)
- podtrhnout jedinečnost území vybudováním venkovní a vnitřní vzájemně propojené expozice formou **živého skanzenu**
- zachování tradic a řemesel
- podpora regionálních odlišností

Aktivity naplňující opatření:

a) vybudovat návštěvnické a vzdělávací centrum (Dům přírody) s odpovídající náplní osvětových a vzdělávacích programů (ekologická výchova, šetrný cestovní ruch, dědictví předků, zajímavosti regionu). Poskytování dalších služeb (ubytování, stravování, semináře na klíč, průvodcovské služby, firemní a skupinové pobyty, turistické balíčky, vydavatelská činnost). Nastavit vztahy, finanční pokrytí a provoz tak, aby byl projekt dlouhodobě udržitelný (granty, dotace, destinační fond, vlastní služby). Spolupráce všech zainteresovaných – AOPK ČR, SCHKO, LESY ČR, NPÚ, kraj, obce, NNO ...

Vytipovaný prostor pro danou aktivitu:

areál hospodářského dvora na Rýzmburku (včetně Rýzmburského altánu)

b) vybudovat živý skanzen (ratibořický velkostatek)

- ukázka chovu domácích zvířat, přiblížení jejich života, chování, obhospodařování (otevřené maštale, stroje, nářadí) možnost tyto činnosti vidět v samotné praxi s případným vlastním přispěním
- údržba částí pozemků přirozeným způsobem (vypásání ovce)
- život venkovských obyvatel, programy dle čtvrti ročních období (vycházet z tradičních zvyků a obyčejů, inspirace v knize Babička)
- tradiční ruční dílny (stříhání ovce, výrobky z ovčí vlny, ovčí sýry, kovárna, expozice strojů a nářadí, prádelna, bělení prádla, mandl, výroba suvenýrů ...)
- skleník (oranžerie) – ukázky rostlin pěstovaných v době „paní kněžny“, prodej sazenic a květin
- využití výpěstků z polí, sadů a zahrad (sušárna ovoce, moštování, pálenice, suché květinové vazby, domácí výroba chleba...), reprezentativní využití produktů pocházejících přímo z lokality (nejdou konkurenceschopné na volném trhu, ale jejich původ a osobní předání jim jejich hodnotu zvyšuje).

Vytipované prostory pro dané aktivity:

Soubor historických budov v Babiččině údolí s přilehlými pozemky.

Vytipování příjemci podpory: NPÚ, AOPK, SCHKO, LESY ČR, samospráva, kraj, NNO, podnikatelé a další.

OPATŘENÍ B.2:

Šetrné obhospodařování chráněného území, názorná péče o přírodu a údržbu pozemků, využití těchto silných témat jako nového marketingového nástroje

Východiska:

V minulém období ukázala analýza nedostatečnou údržbu, kvalitu a koordinovanost v péči o pozemky. Dále pak poukázala na nízkou morálku návštěvníků, občasné nepochopení ze strany návštěvníků při zvláštních systémech hospodaření (ochrana vzácných druhů hmyzu), neznalost odkazu minulé doby, nedostatečná interpretace péče o údržbu pozemků, včetně hospodaření na nich i krajinářských zásahů.

Cílem projektu s názvem „Hospodaření v NPP Babiččino údolí“ (projekt z roku 2007) bylo podpořit zavádění staronového způsobu údržby pozemků tj. zajišťování údržby pastvou ovcí na pozemcích v Babiččině údolí. Tento způsob hospodaření po roce 1866 do Ratibořic zavedl majitel panství, Vilém Schaumburg-Lippe. Studie předkládá další navazující kroky směřující k šetrnému obhospodařování místních pozemků a zdejší přírody. Úpské údolí má hodnotu skanzenu, který však nevznikl sestěhováním objektů z různých míst, ale cestou zcela přirozenou. V tom je spatřována jeho obrovská hodnota. Téměř všechny budovy údolí, které by se souhrnně daly označit za panský velkostatek, se nejpozději v polovině předminulého století staly součástí panského letního sídla – ratibořického zámku.

Cíle opatření:

- ukázat návštěvníkům tradiční způsoby obhospodařování pozemků
- obnovit část zavlažovacího systému
- do plánu péče SCHKO zahrnovat i osvětové programy
- koordinovat údržbu zeleně
- vytipované pozemky dlouhodobě vypásat ovci
- porozumět požadavkům druhové rozmanitosti a podporovat ji
- obnovit a využívat zahrádky u objektů

Aktivity naplňující opatření:

a) celoročně, tradičním způsobem obhospodařovat pozemky

- názorné ukázky péče o zelené plochy (ruční kosení, sušení a svážení sena, orání, užití starých nástrojů a další)

b) revitalizace a využití ovocných sadů

- hospodaření v nich, osvěta veřejnosti – exkurze, přímý prodej výpěstků (celoroční péče o stromy, obnova starých ovocných odrůd, roubování, česání a přímý prodej ovoce)

c) obnovit část zavlažovacího systému se sběrnými studnami a stavidly (technická památka)

d) obnovit tradici včelařství (ukázky s výkladem, med - místní produkt)

e) obnovit chov ovcí (miniexpozice – stříhárna ovcí, ukázka práce ovčáckého psa)

f) zelené učebny

- obnova kuchyňské zahrady – tradiční zásobárna (vaření s užitím místních surovin) např. pro Panský hostinec (pařeniště, skleníky, chřestovna, okrasná a další zelenina, ovoce a květiny), zachování tradičních místních odrůd ovoce (ovocné sady)
- revitalizace zámeckého parku (kácení přestárých a ohrožených stromů, výsadba nových cizokrajných a domácích druhů stromů, druhová rozmanitost rostlin i živočichů (osvěta, vzdělávání)
- Babiččina bylinná zahrádka u Starého bělidla (herbář)

Vytipované prostory pro dané aktivity:

v centru území NPP a NKP Babiččino údolí - zámecký park, kuchyňská zahrada, ovocný sad na Bílém kopci, ovocný sad u Starého bělidla, rozšířit i do ochranného pásma NPP (Heřmanice, Česká Skalice)

Vytipovaní příjemci podpory: AOPK, CHKO, NPÚ, LESY ČR, ZD Dolany, samospráva, kraj NNO, školy, podnikatelé a další.

OPATŘENÍ B. 3:

Posílení společenského a sociálního významu Babiččina údolí s ohledem na jedinečnost historicko-literárního propojení daného místa

Východiska:

Přírodní a kulturně historický rámec Babiččina údolí je jeho ústřední hodnotou. Zaslouží si nemalou pozornost ze strany návštěvníků i odborníků. Duchovní charakter lokality je nutno mít stále na očích a brát na něho ohled při každém rozhodování k rozvoji Babiččina údolí. Právě proto je vyhledávanou turistickou lokalitou nadregionálního významu.

Mnozí návštěvníci přijíždějí do Babiččina údolí s touhou zahlédnout, nebo alespoň si představit „Babičku s vnoučaty“, chtějí být součástí příběhu, vysněného dětství největší české spisovatelky Boženy Němcové. Důležitou skutečností, se kterou je dobré přichodit seznamovat, je samotný méně idylický život, který zde spisovatelka opravdu prožila. Ač jsou pro mnohé tyto informace šokující, mají většinou zájem dozvědět se, kde spisovatelka opravdu bydlela, kudy a kam chodila do školy, kterými místy procházela. Dále je třeba zviditelnit i významné osobnosti, které se zasloužily o zachování společenského, kulturního a přírodního významu Babiččina údolí (Antonín Moskalyk, František Čáp, Adolf Kašpar, Jiří Vaněk, Jaromír Nehyba aj.).

Cíle opatření:

- vyzvednout odkaz Boženy Němcové, poukázat na jeho aktuálnost
- zrekonstruovat a zpřístupnit objekty spojené se životem BN
- vybudovat expozici věnovanou dalším významným osobnostem ve spojení s BÚ
- posilovat kulturně-společenské aktivity, osvětové a vzdělávací programy v BÚ
- vybudovat zázemí pro pořádání těchto aktivit
- historické souvislosti využívat k prohlubování mezinárodní spolupráce (Česká republika, Rakousko, Lotyšsko, Polsko)
- soustředit se na rozvoj šetrného cestovního ruchu

Aktivity naplňující opatření:

a) pro nevyužité objekty (po rekonstrukci) nalézt smysluplné využití

- Panklův byt i s venkovním prostorem (stálá expozice, Barunčino schodiště)
- salet – pietní místo, připomínka osobností, pamětní desky
- hospodářský dvůr (expozice, konferenční sály, zázemí pro pořádání kulturně-společenských akcí)
- prádelna u Starého bělidla (kavárna a cukrárna, veřejné WC)
- lovecký pavilon - expozice (myslivost) s propojením na zvířata ve volné přírodě
- rýzmburský vyhlídkový altán s atriem (expozice věnovaná báchorkám a pověstem), občerstvení

b) upravit a nabídnout návštěvníkům venkovní zahrádky

- zahrádku u prádelny využít k venkovnímu posezení (občerstvení)
- zahrádka u Starého bělidla (bylinky)
- zahradu u mlýna využívat k pořádání kulturně-společensko-osvětových akcí
- kuchyňská zahrada viz opatření A3

c) vybudovat zázemí k vodní turistice na řece Úpě

Podporovat rozvoj vhodných marketingových aktivit pro lokalitu NPP a NKP BÚ

Problémové okruhy:

- a) chybějící rozvojové dokumenty pro NKP a pro dané území
- b) současné využívání především centrální části BÚ, méně okolní části
- c) problémový marketing, chybějící návaznost na cestovní kanceláře, agentury i zahraniční klientelu
- d) špatné zpřístupnění území mimo hlavní sezonu a jeho významně snížená atraktivita mimo ni.

Popis priority:

Babiččino údolí je místem, které svým jedinečným a kvalitním přírodním prostředím, historickým odkazem a silným literárním příběhem, skýtá velký potenciál pro rozvoj šetrného cestovního ruchu. Tyto faktory mohou být dobrým základem pro budoucí pozitivní vývoj Babiččina údolí a kvalitu života v něm. Jedním ze základních předpokladů je stanovení vize rozvoje šetrného cestovního ruchu v daném území a volba vhodné marketingové strategie, která využije příležitosti a zároveň eliminuje hrozby, jež by mohly odkaz místa trvale poškodit.

Množství lidí, které lákají nabídky šetrného cestovního ruchu se každoročně celosvětově zvyšuje. Kvalitní a efektivní propagace v přívětivém a přitom osobitém vizuálním stylu, celoroční nabídka atraktivních projektů a programů, může silně napomoci rozložení návštěvnosti a posílit prožívání hodnot. Komplexní interpretace přírodního a kulturního dědictví, kvalitní prožitek z unikátní přírody, to je to silné téma dané lokality - harmonie kulturní krajiny v Babiččině údolí.

Opatření:

OPATŘENÍ C.1: Vize a tvorba marketingové strategie rozvoje ŠCR v BÚ

OPATŘENÍ C.2: Výrazné zefektivnění a zkvalitnění propagace, posílení image místa

OPATŘENÍ C.3: Vytvoření kvalitní nabídky turistických produktů a jejich vhodného umístění na trhu

OPATŘENÍ C.4: Užití marketingu jako nástroje návštěvnického managementu

OPATŘENÍ C.1:

Vize a tvorba marketingové strategie rozvoje ŠCR v BÚ

Východiska:

Vypracovaná marketingová strategie by měla sloužit jako obecně dlouhodobě akceptovaná koncepce rozvoje ŠCR na území NPP a NKP Babiččino údolí. Nutno zvolit takový způsob marketingové komunikace, který bude na jedné straně dostatečně komplexní a na druhé maximálně efektivní. Dokument se musí stát dlouhodobým nástrojem pro koordinaci aktivit, prezentaci potřeb dané lokality pro využívání potenciálu cestovního ruchu i inspirací pro jednotlivé spolupracující subjekty.

Cíle opatření:

- definování vize, plánů, cílů a volba aktivit dlouhodobé marketingové strategie a vzájemná shoda zúčastněných při plánování
- zpracování analýz pro zhodnocení stávající situace
- definování marketingové koncepce v komunikačních nástrojích a liniích
- navržení pravidel pro monitoring a hodnocení zpětných vazeb

Aktivity naplňující opatření:

- a) vytvořit definici cílů a volbu marketingových nástrojů (např. spolupráce s univerzitou)
- b) definovat cílové skupiny, zvolit formu průzkumu a časové rozvržení
- c) provést analýzu poptávky a nabídky služeb
- d) provést analýzu poptávky a nabídky programů a produktů pro návštěvníky
- e) zpracovat strategii, která bude v návaznosti na zpracovanou „Studii rozvoje šetrného cestovního ruchu v BÚ“ (rok 2009 – 2010).
- f) pravidelně provádět monitoring a vyhodnocovat zpětnou vazbu
- g) průběžně aktualizovat zvolenou marketingovou strategii rozvoje ŠCR
- h) pracovat s internetem, zvláště turistickými informačními servery a sociálními sítěmi
- i) v marketingu spolupracovat s vyššími strukturami CR

OPATŘENÍ C.2:

Výrazné zefektivnění a zkvalitnění propagace, posílení image místa

Východiska

Propagace dané lokality je základním typem marketingové aktivity. Má-li být úspěšná a efektivní, musí se dobře připravit, zodpovědně realizovat a následně vyhodnocovat. Aktivity musí být systematické, soustavné a dlouhodobé: pouze opakováním a opětovným připomínáním se reklama dlouhodobě udrží v povědomí návštěvníků.

Hlavním cílem propagace by neměl být pouze nárůst návštěvnosti Babiččina údolí, ale jeho rovnoměrné rozložení v časovém i geografickém rozměru. Dále pak vyhledávání a oslovení opomenutých cílových skupin (např. zahraničních klientů, skupinových návštěvníků). Důležitým aspektem bude celoroční kvalitní nabídka programů, a to jak z pohledu současných potřeb, tak z pohledu budoucích cílů, v rámci nových trendů v oblasti cestovního ruchu. Podle současného průzkumu si návštěvníci Babiččina údolí nejvíce cení místní přírody, čistoty, klidu, možnosti odpočinku a relaxace, pohledu na pestrobarevnou zeleň. Expozice je třeba zaměřit na příběh, využívat hracích prvků a zážitkových programů. Právě komplexní interpretace hodnot by měla podtrhovat jedinečnost a posilovat jméno dané lokality.

Je žádoucí, aby Babiččino údolí zůstalo historickou, přírodní a kulturní památkou, vzpomínkou na knihu Babička a její autorku Boženu Němcovou, krásnou nedotčenou přírodou, zachovaným odkazem budoucím generacím, místem k odpočinku, relaxaci, krásným krajem, připomínkou mládí i školních výletů. Místem, kde se zapomíná na všední starosti i přetechnizovaný svět, oázou klidu, místem, kde lze potkat oživé postavy z knihy Babička, tradicí, balzámem na duši, atmosférou dovolené, neuvěřitelným spojením historie s krajinou, údolím literární tvorby - prostě nostalgií.

Cíle opatření:

- vytyčené cíle zpracovávat do konkrétních úkolů a činností
- oslovení vhodných cílových skupin (návštěvníků, kooperujících subjektů)
- volba komunikačních kanálů a vhodných marketingových nástrojů
- vytvoření jednotného vizuálního stylu místa a značky, profesní kultury pracovníků cestovního ruchu
- zhotovení časového harmonogramu – načasování propagace
- průběžné zdůrazňování jedinečnosti daného místa (harmonie NPP a NKP BÚ)
- propagování kulturně-historického prostředí projektem „V zámku a v podzámčí“
- propagování ojedinělého krajinářsko-přírodního prostředí projektem „Vzdušné lázně“
(pozn. propagovat pojmání pobytu v údolí jako lázeňského, nicméně netvořit na to speciální projekt srovnatelný s projektem V zámku a v podzámčí)
- výběr vhodných kvalitních produktů a programů přizpůsobených cílovým skupinám
- zpětná vazba - hodnocení úspěšnosti opatření.

Aktivity naplňující opatření:

a) pojmenovat cíle – co chceme mířenou propagací dosáhnout (např. návštěvnost, časová i geografická rozloženost počtu návštěvníků, řízení a regulace toků návštěvníků, zdůraznění jedinečnosti místa ...)

b) vytvořit databázi komunikačních kanálů a propagačních nástrojů podle zvolených cílových skupin (např. časopisy pro rodiny, letáky pro školy, mapky pro cykloturisty, celoroční kalendáře pro návštěvníky programů, sociální sítě, dobrovolnictví, internetové stránky s touto tematikou)

c) používat co nejefektivnější, nej kvalitativnější a nejmodernější propagační nástroje

- osobní propagace: veletrhy, konference, prezentační akce, reklamní kampaně
- tištěná propagace: propagační materiály, tiskoviny, letáky, knihy, průvodce (včetně jazykových mutací)
- internetová propagace (www.babiccinaoudoli.cz), základní informace, přehled akcí, občasník pro cílové skupiny, interaktivní mapa, propagace naučných stezek, interaktivní prvky například historický kvíz, jazykové mutace

- zavádět nové internetové marketingové aktivity (internetové znalostní soutěže o reklamní dárky, suvenýry)
- mediální kampaně v odborných časopisech i v denním tisku, TV a rozhlasové spoty
- propagační CD, DVD
- používat moderní technologie (rozvoj 3D modelu, ortofotomapy, napojení na databázi TourData, informace zasílané zdarma do mobilních telefonů - technologie bluetooth)
- posilování vlivu v médiích a marketingového partnerství
- umožňovat hladký přístup k datům a jejich prostřednictvím řídit návštěvnost.

d) vytvořit nový jednotný vizuální a myšlenkový styl a slogan pro marketingové aktivity (svěží tvář historického odkazu spojenou s jedinečností přírodního bohatství). Důležité je, aby návštěvníci nacházeli přesně to, co hledají (co bylo propagováno) a ještě něco málo navíc.

e) zdůraznit atraktivitu daného místa - zaměřit se na tradiční pozitivní asociace spojované s místem (babička, Barunka, Božena Němcová), posílit znalost historického odkazu literárního díla i samotné spisovatelky v konfrontaci s realitou.

f) využít přírodní bohatství v ucelené koncepci, propagování ojedinělého krajinářsko-přírodního prostředí vhodného pro osvětu, vzdělávání, ale především pro relaxaci a odpočinek.

OPATŘENÍ C.3:

Vytvoření kvalitní nabídky turistických produktů a jejich vhodné umístění na trhu

Východisko:

V dané lokalitě cestovní ruch v základě funguje. Budoucím cílem je optimalizovat směr produktů cestovního ruchu, které by komplexně interpretovaly přírodní, kulturní a historickou jedinečnost dané lokality. Právě tyto produkty by mohly přinášet finanční prostředky na udržitelný rozvoj daného území. Babiččino údolí jako turistický produkt v současnosti není v nabídkách cestovních kanceláří (včetně zahraničních), což má za následek nižší návštěvnost (kromě měsíců červen až srpen). Za samostatný výletní cíl jej tradičně mají pouze školní zařízení, avšak i u této cílové skupiny je zaznamenán pokles návštěvnosti. V nabídce chybí zážitkové programy pro jednotlivce, celé rodiny a hlavně pro specifické cílové skupiny. Například ukázky lidových zvyků, řemesel, tradičního života i hospodaření venkovského obyvatelstva. Ty lze ideálně skloubit se stávajícími nebo novými expozicemi, které jsou věnovány šlechtickým rodům, životu a dílu Boženy Němcové (projekt „V zámku a v podzámčí“). Je třeba maximálně využívat výsledků různých celostátních soutěží (literární stopa), např. kniha Babička = 2. místo v anketě „Kniha mého srdce“; B. Němcová mezi deseti nejvýznamnějšími osobnostmi Česka.

Území NPP a NKP Babiččino údolí je naprosto unikátní a velmi vhodné k zážitkovému pobytu v přírodě, osvětovým i vzdělávacím aktivitám se specifickými tématy. Jedinečné přírodní hodnoty, rozlehlost lesů, přítomnost řeky, pestrá a bohatá flóra i fauna chráněného území, včetně nabídky turistických zajímavostí a kulturního i sportovního vyžití, umožňují udělat z této lokality atraktivní, společensko-relaxačně-oddechovou zónu (projekt „Vzdušné lázně“). Šetrný cestovní ruch je třeba rozvíjet tak, aby jeho aktivity podporovaly trvale udržitelný život v daném území.

Cíle opatření:

- spolupráce na zvýšení nabídky produktů k podpoře celoročního nárůstu návštěvnosti a koordinace výtěžku z podnikatelských aktivit
- společný dlouhodobý destinační management a marketing
- přeorientování turistiky na zážitkovost a šetrnost k místnímu prostředí
- oslovování specifických cílových skupin (zlepšení dostupnosti a srozumitelnosti pro zahraniční návštěvníky)
- dlouhodobá kvalitní a rovnocenná spolupráce s obchodními partnery (prodejci produktů)

Aktivity naplňující opatření

- a) připravovat produkty založené na tradici ve vztahu k české historii, při jejich tvorbě spolupracovat s dalšími subjekty (obcemi, podnikateli, školami, NNO)
- b) aktivně spolupracovat na funkčním propojení s okolními atraktivitami a subjekty CR (např. v rámci výuky dějepisu kombinované návštěvy BÚ a blízkého pevnostního systému v Josefově)
- c) umožnit využití lokality jako vzdušných lázní a vhodného místa pro provozování ekologické turistiky a agroturistiky
- d) podchytit růst zájmu o produkty zahrnující prvky kultury a historie (animace expozic)
- e) posílit uvědomění si potenciálu zahraniční klientely a zároveň jejich specifických nároků
- f) reagovat na růst poptávky návštěvníků po kvalitě, pohodlí a zážitcích
- g) hledat partnery pro vytváření kombinované nabídky turistických produktů a jejich společnou propagaci.

Každý turista chce, aby se v době jeho návštěvy v údolí „zrovna něco dělo“. Zaplníme kalendář drobnými akcemi nejrůznějšího ražení. Můžeme vybrat cokoli - vážnou hudbu, obnovení lidových slavností, výuku lidových tanců, dny otevřených dveří v jinak nepřístupných objektech, přednášky na nejrůznější témata, představování nových vizí, procházky s průvodcem, malá ožívování.

Vzhledem k oblíbenosti lokality pro opakované návštěvy je třeba stále nových nápadů. „Stále je co objevovat!“ Není třeba se bát ani levných nápadů. Využijme například systém geocashingu (hráči - vlastníci GPS pátrají v krajině po „pokladech“) k přitažení lidí na neobvyklá místa. Nepřetržitě hledejme drobné zajímavosti a označujeme je v terénu třeba jen krátkodobými informačními tabulkami. Mohou být nenápadné, někdy dokonce ukryté. Najde je sice jen zlomek návštěvníků, ale za tu radost z objevování to jistě stojí. Vyvolávejme touhu jít dál, hledat, objevovat, vyprávět a vracet se!

OPATŘENÍ C.4:

Užití marketingu jako nástroje návštěvnického managementu

Východisko:

Nabídka kvalitních společenských a aktivizačních programů, pořádaných v Babiččině údolí, má vždy velký ohlas u jeho návštěvníků. Tradičně zavedené akce, jako jsou např. červnové „Oživé postavy“, „Advent v Ratibořicích“ či zámecké koncerty a divadelní představení, přilákají do Ratibořic stovky, ba i tisíce zájemců. Nesmíme však opomenout, že do Ratibořic chodí lidé nejen za kulturou a návštěvou památek, ale jedním z důležitých důvodů je i pobyt ve volné přírodě - relaxace a sportovní vyžití (pěší turistika, cykloturistika, běžecké lyžování, vodní sporty a rybaření). Tento druh návštěvníků sem míří celoročně a lidé rádi využívají k pobytu i pohybu celé území Babiččina údolí. K tomu však musí být zabezpečena kvalitní doprovodná infrastruktura a nabídka služeb pro návštěvníky.

V rámci studie je navrženo stávající historické budovy, včetně pozemků, využívat jako skanzen, který celoročně ukazuje život „V zámku a v podzámčí“ z období 19. - 20. století. Marketingové aktivity by měly podporovat tuto myšlenku a jejich nabídka programů a produktů by měla tematicky pokrývat všechna roční období. Další významnou cílovou skupinou jsou lázeňští hosté z nedalekých lázeňských měst (Velichovky, Lázně Bohdaneč, Kudowa Zdrój, ...). Pro ně je třeba celoročně uspořádat např. prohlídky v dobových kostýmech (včetně nočních) i s malým stylovým občerstvením. Oblíbené koncerty, konané pro širokou veřejnost, je třeba rozšířit o hudební programy spojené se společenským setkáním, včetně slavnostního pohoštění (např. firemní akce, slavnostní setkání, akce pořádané pro uzavřenou společnost). „Mikrofestivály“, tedy malé systematicky vytvářené a nabízené programy, které by zajišťovaly „pokaždé něco nového“ opakovaným návštěvníkům a příjemné neočekávané zpestření náhodným kolemjdoucím.

Cíle opatření:

- celoroční využívání vysokého potenciálu BÚ s důrazem na šetrnost cestovního ruchu
- formou a vhodným zacílením nabídky regulovat časově i geograficky pobyt návštěvníků
- vhodnými programy a produkty vytvářet představu života „V zámku a v podzámčí“
- rozšiřování osvětové a vzdělávací nabídky i do okrajových částí BÚ (přírodní zajímavosti)
- provázání celoroční nabídky programů s nabídkou expozic
- zajišťovat a zkvalitňovat nabídky doprovodných služeb pro CR (celoročně)
- zaměřovat nabídku na specifické cílové skupiny (lázeňští hosté, zahraniční klientela, firmy, mladé kolektivy...)

Aktivity naplňující opatření:

- a) celoročně podporovat sportovně-relaxační pobyty v dané lokalitě, a to vhodnou infrastrukturou a celoroční nabídkou doprovodných služeb
- b) navrhnout nové marketingové aktivity, založené na asociacích k danému místu a to ve spolupráci s renomovanými odborníky
- c) kostýmované programy pořádat vícekrát do roka (podchytit roční období, svátky ...)
- d) využívat prostory zámku, zámeckého parku i kuchyňské zahrady ke společenským setkáním (s programem a speciálním občerstvením, např. piknik, raut, posezení při čaji...)
- e) usilovat o další rozšiřování nabídky atraktivních kulturních a společenských akcí (velkých i drobných – téměř každodenních)
- f) celoročně nabízet turistické tematické pobytové balíčky (vzdušné lázně)
- g) propagaci směřovat nejen na území Česka, ale zaměřovat ji i na zahraniční zákazníky, využít historicko-společenských vazeb (majitelé a významní hosté ratibořického zámku Rakousko, Polsko, Litva, Německo)
- h) umístit propagační tabule na hlavním tahu Česká Skalice – Náchod, Česká Skalice – Jaroměř a menší tabulky s upřesňujícími informacemi podél tras
- i) vzájemná propagace BÚ formou spotů nebo propagačních panelů v infocentrech (minimálně v rámci regionu)

- j) distribuovat plakáty a letáky do infocenter v rámci celého Královéhradeckého kraje i do vytipovaných míst, která jsou hojně navštěvována turisty (šířit pouze cílené a aktuální materiály, nejlépe je pravidelně obměňovat)
- k) inspirace lidovým krojem a zámeckou módou se může stát součástí odívání zaměstnanců, průvodců (i návštěvníků). Není třeba bát se vyjádřit svoji sympatii k jednomu z nejvýznamnějších turistických cílů v širém okolí.

Podporovat koordinaci a spolupráci všech klíčových aktérů působících v BÚ

Problémové okruhy:

- a) chybějící rozvojové dokumenty pro NKP a pro dané území jako celek
- b) chybějící zastřešující organizace sídlící přímo v BÚ (spolupráce, flexibilita, ochrana)
- c) aktivity zahrnuté do závazného plánu péče pro NPP BÚ se nestačí všechny zrealizovat (např. revitalizace sadu naproti Starému bělidlu)
- d) nejednotný pohled na krajinný ráz BÚ od zainteresovaných institucí.

Popis priority:

Studie předpokládá zintenzivnění spolupráce zainteresovaných institucí i dobrovolných neziskových organizací, kvalitnější plánování a soulad při koordinaci jednotlivých rozvojových činností i nalézání nových finančních možností podporujících údržbu, ochranu a obnovu Babiččina údolí. Podporuje smysluplné využívání specifík dané oblasti (přírodních, kulturních, sociálních i ekonomických) a doporučuje je zpracovat do podnikatelského záměru (zážitkové projekty). Realizovat tyto záměry tak, aby poskytovaly návštěvníkům neopakovatelné prožitky.

Na toto jedinečné harmonické území je třeba pohlížet jako na celek, který je chráněn, jak z pohledu NPP, tak i NKP. Zároveň ho vidíme jako lokalitu, kterou lze výborně využívat v rámci rozvoje šetrného cestovního ruchu.

Opatření:

OPATŘENÍ D.1: Výběr právního subjektu, jako garanta spolupráce a nositele vize rozvoje šetrného cestovního ruchu v NPP a NKP BÚ

OPATŘENÍ D.2: Rozvíjení dlouhodobé spolupráce a partnerství, profesionalizace činností

OPATŘENÍ D.3: Navržení společného finančního modelu – Fond na rozvoj šetrného cestovního ruchu v BÚ (Destinační fond)

OPATŘENÍ D.4: Intenzivnější využívání prostředků z evropských fondů pro rozvoj CR

OPATŘENÍ D.1:

Výběr právnického subjektu, jako garanta spolupráce a nositele vize rozvoje šetrného cestovního ruchu v NPP a NKP BÚ

Východisko:

Z analýzy Studie vyplývá, že v současné době svojí činností ovlivňují stav Babiččina údolí následující subjekty a organizace:

- a) Národní památkový ústav (Správa zámku v Ratibořicích) - správce NKP Babiččino údolí, územní odborné pracoviště Josefov
- b) SCHKO Broumovsko, správce chráněného území NPP Babiččino údolí, se sídlem v Polici nad Metují
- c) Město Česká Skalice – územní působnost
- d) Obec Žernov – územní působnost
- e) Královéhradecký kraj (samospráva) – Babiččino údolí turisticky významná destinace
- f) Lesy ČR s.p. – správce lesů na území NPP BÚ
- g) Pozemkový fond – majitel části pozemků v BÚ
- h) Branka o.p.s. (destinační management na území Kladského pomezí)

Na území Babiččina údolí, kromě výše jmenovaných profesionálních subjektů, aktivně vyvíjejí svoji činnost i dobrovolné neziskové organizace například: Společnost pro záchranu Babiččina údolí, Centrum rozvoje Česká Skalice, Společnost Boženy Němcové, o.s. Ratibořice 2006, o.s.A-Rocha, MAS Mezi Úpou a Metují. Spolupráce těchto různorodých subjektů přesto vyústila do několika společných projektů (urbanistická studie, Utváření místa v srdci BÚ, osvětové akce v Babiččině údolí). Činnost jednotlivých spolků v rámci Babiččina údolí však není centrálně koordinována, což má za následek slabou komunikaci mezi působícími subjekty, názorové střety a nízkou spolupráci s dalšími subjekty a organizacemi.

V NPP a NKP Babiččino údolí v současné době neexistuje jednotná koncepce, která by koordinovala činnosti všech subjektů působících na daném území. Je také omezena vzájemná komunikace, což má někdy za následek nejednotný postup při snahách o revitalizaci, rekultivaci, obnovu, způsob hospodaření a rozvoj daného území. Dostupné dotační programy na rozvoj území jsou čerpány pouze v omezené míře a jednostranně, chybí komplexní plán záchranných a podpůrných činností. Ukazuje se, že při současném způsobu spravování má Babiččino údolí malou šanci na promyšlený, koncepční, společně plánovaný, ekonomicky využitelný, úspěšný a zdravý rozvoj.

Cíle opatření:

- fungující profesionální organizace (lokální management), která bude nositelem vize rozvoje ŠCR v BÚ (dále jen Koordinátor), na jejíž činnosti se budou partnersky podílet subjekty se vztahem k NPP a NKP BÚ i ostatní zainteresované subjekty
- stanovení společné vize, zajištění rovnováhy mezi přírodním, kulturním, sociálním a ekonomickým aspektem
- zajištění finanční stability (samofinancování) činnosti Koordinátora a jeho pravomoc k získávání a přerozdělování prostředků pro udržitelný rozvoj Babiččina údolí
- přijetí dlouhodobé koncepce rozvoje ŠCR, rozdělení do konkrétních cílů a úkolů a určení jejich priorit

Aktivity naplňující opatření:

- a) definování a volba nového právnického subjektu (doporučujeme o.p.s.) nebo vznik zvláštní organizační jednotky pod některou ze stávajících institucí (dodavatelská smlouva)
- b) systematická koordinace, spolupráce a partnerství všech zainteresovaných subjektů
- c) příprava a vytvoření organizačních předpokladů (zakládací listina, stanovy, definice kontrolních mechanismů, členství, řízení organizace ...)
- d) stanovení akčního plánu činnosti, se střednědobými a dlouhodobými cíli a opatřeními
- e) návrh činností např.: poradenská činnost; získávání finančních prostředků; vzdělávání, výchova a osvěta; pořádání kulturních a společenských akcí; služby cestovního ruchu; pronájem nemovitostí; marketing, reklama, propagace, prezentace

OPATŘENÍ D.2:

Rozvíjení dlouhodobé spolupráce a partnerství, profesionalizace činností

Východisko:

V současné době probíhá spolupráce jednotlivých subjektů působících na území Babiččina údolí nekonceptně a nahodile. Vznikem nového subjektu (Koordinátora) se předpokládá zásadní změna v koordinaci, spolupráci a partnerství při činnostech vyvíjených ve prospěch území NPP a NKP BÚ.

Práce profesionálního managementu, koordinace a systematická spolupráce všech zainteresovaných subjektů (současných i nových partnerů, včetně zahraničních) i větší možnost získávání dalších finančních zdrojů, by napomohla zkvalitnit a zejména zrychlit záchranné a podpůrné činnosti při rozvoji ŠCR v Babiččino údolí. Hlavní podmínkou úspěchu je však vůle k novému způsobu spolupráce a partnerství, včetně komplexně přijatých vnitřních pravidel pro činnost nového managementu na území NPP a NKP Babiččino údolí.

Cíle opatření:

- navázání dlouhodobé spolupráce se všemi aktéry působícími v dané oblasti
- společný zájem o komplexní udržitelný rozvoj ŠCR na území NPP a NKP BÚ
- definování smluvních vztahů a přijetí vnitřních pravidel pro danou činnost
- finanční kapitál pro práci managementu v BÚ (destinační fond, grantová politika)
- zajištění celoživotního vzdělávání pracovníků, profesionalizace

Aktivity naplňující opatření:

- a) navrhnout společnou vizi, pravidla, plán spolupráce, smluvní vztahy s vytipovanými subjekty, například:
 - Město Česká Skalice (pronájem pozemků, zážitkové programy, služby, rozvojové projekty)
 - Obec Žernov (pronájem pozemků, stavby, programy a projekty)
 - MAS Mezi Úpou a Metují (pronájem, rozvojové projekty, programy, fin. zdroje Leader)
 - Královéhradecký kraj (poskytovatel dotací na rozvoj cestovního ruchu)
 - NPÚ Josefov – Správa zámku Ratibořice (budovy, pozemky, programy, rozvojové projekty)
 - SCHKO Broumovsko (pozemky, programy, rozvojové projekty, plán péče)
 - Povodí Labe (řeka Úpa, pozemky, rozvojové projekty)
 - Pozemkový fond (pronájem pozemků)
 - Lesy ČR s.p. (pozemky, služby, podnikání, programy, rozvojové projekty)
 - Branka o.p.s. (destinační management Kladského pomezí)
 - Centrum rozvoje Česká Skalice (agentura rozvoje)
 - turistická informační centra (propagace)
 - cestovní kanceláře a agentury (nabídka programů, zprostředkování)
 - podnikatelé (služby, podnikání, programy, rozvojové projekty)
 - hotely, penziony, restaurace a pohostinství (nabídka programů, zprostředkování)
- b) partnerstvím a spoluprací zkvalitňovat služby CR na daném území i v jeho okolí
- c) získávání finančních prostředků k podpoře rozvoje ŠCR na území NPP a NKP BÚ
- d) zvyšování odbornosti pracovníků v CR, formou celoživotního vzdělávání a příklady „dobré praxe“
- e) spolupráce s univerzitou (zprostředkování studijního materiálu a možnosti praxí, brigád a pracovních míst pro studenty a absolventy – získání důvěryhodných nezávislých prací a studií, získání kvalitní pracovní síly s možností dalšího vzdělávání)

OPATŘENÍ D.3:

Navržení společného finančního modelu - Fond na rozvoj šetrného cestovního ruchu v BÚ (Destinační fond)

Východisko:

V současné době není pro území Babiččina údolí definován žádný finanční model, který by strukturoval potenciální příjmy a nutné výdaje, zaručující udržitelný rozvoj ŠCR v NPP a NKP Babiččino údolí.

Navrhujeme zřízení nového společného finančního zdroje (destinačního fondu), jako nástroje pro rozvoj ŠCR na tomto území. Do fondu by měli přispívat všichni zainteresovaní aktéři i nahodilí dárci, sdružené finanční prostředky budou základem pro spolufinancování rozvojových projektů a grantů.

Hlavní témata projektů financovaných z destinačního fondu:

- rozvoj šetrného cestovního ruchu v BÚ
- interpretace harmonie přírodního a kulturního dědictví
- tvorba marketingové strategie, plánování, realizace činností, analýza
- přijaté zážitkové projekty (V zámku a podzámčí; Vzdušné lázně BÚ) zpracovávat do konkrétních úkolů a činností
- propagace a publikační činnost
- tvorba a koordinace dalších zážitkových programů, turistických nabídek a aktivit

Destinační fond by měl spravovat nezávislý subjekt (Koordinátor). Fond musí být založen na partnerství místních obcí, krajské samosprávy, státní správy, podnikatelů i neziskových organizací (všichni zainteresovaní aktéři) a spravován na základě pravidel určujících sdílení příjmů, nákladů a odpovědností.

Destinační fond pro BÚ bude určen pro společné financování rozvoje šetrného cestovního ruchu na daném území. Hlavní hodnotou destinačního fondu by měl být dlouhodobý závazek příslušných veřejných institucí ke spolupráci a podpoře zvolených činností.

Cíle opatření:

- shoda a zájem všech zainteresovaných aktérů na založení a chodu destinačního fondu
- nastavení dlouhodobě udržitelného modelu, definování smluvních vztahů a přijetí vnitřních pravidel pro jeho činnost
- společný zájem o naplňování vize udržitelného rozvoje ŠCR na území NPP a NKP BÚ
- profesionální a zodpovědná práce subjektu, spravujícího destinační fond

Aktivity naplňující opatření:

- a) stanovení pravidel pro získávání prostředků a hospodaření s nimi
- b) definice potenciálních oblastí příjmů destinačního fondu, např. členské příspěvky
 - dotace (např. Královéhradecký kraj - programy na rozvoj cestovního ruchu)
 - granty např. Strukturální fondy EU, Norské fondy
 - příjmy z vlastní podnikatelské činnosti
 - příspěvky od přilehlých obcí (místní poplatky, povolení k vjezdu...)
- c) definice nákladů, nutných pro udržitelný rozvoj např. provozní náklady; investiční náklady; náklady na aktivity a programy
- d) stanovení akčního plánu pro příjmy z aktivního fundraisingu
- e) destinační fond využívat pro spolufinancování projektů
- f) vyhledávání dotačních programů, komunikace s ministerstvy, krajským úřadem

OPATŘENÍ D.4

Intenzivnější využívání prostředků z evropských fondů pro rozvoj CR

Východisko:

Pro naplnění plánované studie v NPP a NKP Babiččino údolí, je třeba využít možností, kterou nám dávají **Evropské fondy**. Je zapotřebí maximálně využít výjimečnou situaci, kdy min. do roku 2015 budou proudit peníze ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti k realizování projektů, kterými lze přispět k rychlejšímu rozvoji NPP a NKP Babiččino údolí. Rozvoj cestovního ruchu je podporován především v rámci jednotlivých regionálních operačních programů. Velkou roli při získávání dotací hraje připravenost projektů, profesionalita a aktivita „hospodářů“ v oblasti rozvoje dané lokality, marketing, propagace a podpora kvality služeb.

Podle zákona o krajích je podpora z **Regionálního operačního programu** pro rozvoj cestovního ruchu přímo v kompetenci jednotlivých krajů. V rámci NUTS II Severovýchod, kam patří i destinace BÚ, je pro osu 3 určeno 22 % z celkové alokace programu (144 mil. Eur) a tvoří ji dvě oblasti podpory:

Prioritní osa 3.1. (92 % z celkové alokace) - rozvoj základní infrastruktury a doprovodných aktivit v oblasti CR.

Prioritní osa 3.2. (8 % z celkové alokace) - marketingové a koordinační aktivity v oblasti CR.

Je třeba mít na zřeteli, že oprávněnými žadateli z ROPu mohou být kraje, obce, svazky obcí, organizace zřizované nebo zakládané krajem nebo obcemi, neziskové organizace, podnikatelské subjekty a zájmová sdružení právnických osob. Proto je velmi důležité nastavení komplexně zaměřené práce managementu (Koordinátora), s podporou funkce destinačního fondu. Po roce 2013 (+ dva roky, kdy bude ještě dobíhat finanční cyklus 2007–2013) se dá očekávat, že se ještě rozeběhne nové období pro čerpání fondů EU. O alokaci na nové období se nyní začíná debatovat na evropské úrovni.

Pro **oblast státní správy** kulturních památek (NKP) je určen **Integrovaný operační program**, schválený Evropskou komisí v roce 2007, kde se předpokládá čerpání až do výše téměř 6 mld. Kč. Velkou možností, jak získat finanční prostředky na rozvoj BÚ pro Národní památkový ústav Josefov tak i SCHKO Broumovsko, je čerpání prostředků z **Finančních mechanismů EHP/Norska**.

Cíle opatření:

- koordinace a spolupráce mezi všemi majiteli a správci objektů a pozemků v NKP a NPP BÚ na žádostech o dotace, které by naplňovaly záměry studie
- usilování o maximální využívání prostředků z Finančních mechanismů EHP/Norska (speciálně zaměřené na kulturní a přírodní dědictví)
- podporování vzniku nového subjektu „Koordinátora“, jehož činnost by otevírala další cesty k získávání finančních zdrojů
- intenzivní spolupráce se všemi dalšími neziskovými organizacemi, které ve své činnosti podporují rozvoj BÚ
- profesionální práce při podpoře rozvoje ŠCR v BÚ

Aktivity naplňující opatření:

- a) zvolenou marketingovou koncepci rozvoje ŠCR v BÚ naplňovat pomocí předkládaných projektů, jejich realizaci chránit, obnovovat, smysluplně využívat a posilovat ojedinělost tohoto území
- b) komplexně interpretovat a formou projektů naplňovat cíle dvou základních zážitkových projektů „**Život v zámku a v podzámčí**“ a „**Babiččino údolí – vzdušné lázně**“
- c) intenzivněji využívat čerpání prostředků z evropských fondů pro rozvoj ŠCR v BÚ
- d) destinační fond využívat jako zdroj pro povinnou spoluúčast na předkládaných projektech
- e) získávání finančních prostředků do destinačního fondu (fundraising)
- f) systematicky koordinovat, partnersky spolupracovat se všemi zainteresovanými subjekty
- g) profesionálně vykonávat práci managementu (Koordinátora)

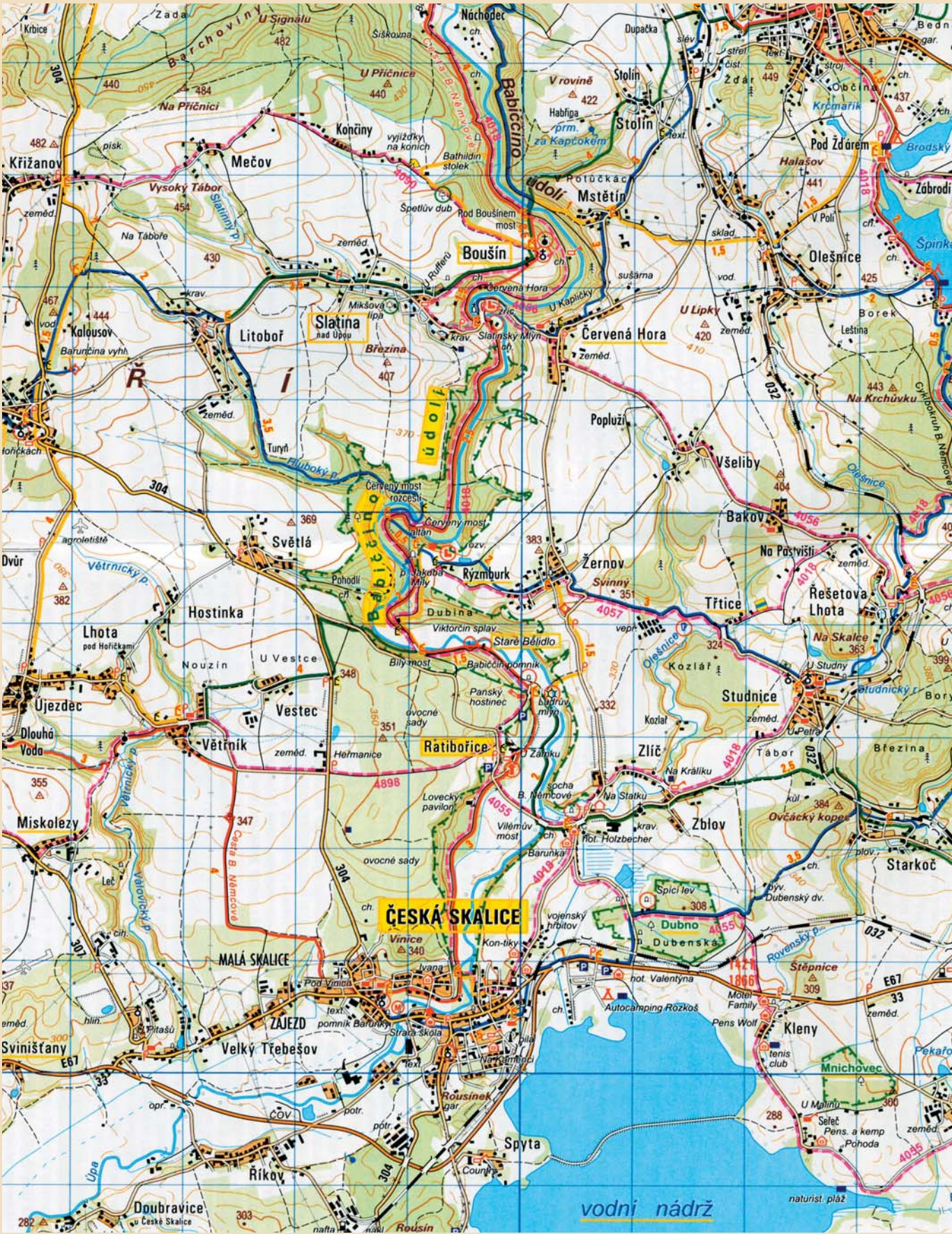
I I. kapitola - ZÁVĚR STUDIE

Předkládaná Studie rozvoje šetrného cestovního ruchu, jako dokument nemůže být úspěšná „sama od sebe“. Rozhodujícím faktorem úspěchu jsou lidé (zástupci samospráv, státní správy, odborných organizací, podnikatelů i neziskových organizací), kteří přijmou navrženou studii jako základ pro dlouhodobou koncepci rozvoje území NPP a NKP Babiččino údolí. Při plánování a realizaci aktivit se budou o tuto studii opírat, snažit se její myšlenky uskutečňovat a stanou se jejími uživateli. Výslednou podobu a možnosti její realizace také významně ovlivní konkrétní součinnost všech relevantních subjektů, které projeví společnou snahu a zájem rozvíjet aktivní regionální politiku v oblasti podpory šetrného cestovního ruchu nejen v Babiččině údolí, ale v celém Královéhradeckém kraji.

Samotná ochrana kulturního i přírodního dědictví v Ratibořicích je velmi významná a pro samotné území zcela jistě přínosná. Pokud dochází k řešení určitých problémů, je zapotřebí zohlednit dopad řešení na obě dvě strany. Kulturní i přírodní ochrannářský aspekt by neměl být v rozporu, ale naopak by měl přispívat ke společnému a lepšímu řešení, jež by vedlo k zhodnocení daného území. Je zapotřebí vést zájmy obou zastoupených skupin tak, aby nebyly tzv. „jablkem sváru“, ale aby sledovaly obecné a dané aspekty území a zároveň vedly k i souladu obou zainteresovaných skupin.

PŘÍLOHA I - MAPA VYMEZUJÍCÍ OBLAST ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Projekt „Harmonie kulturní krajiny na území NPP a NKP Babiččino údolí“

Dotazník pro místní šetření rok 2008

1) Odkud jste k nám přijeli?

- 1) Z České Skalice a blízkého okolí.
- 2) Mimo toto okolí, ale z východních Čech.
- 3) Z ostatních „koutů naší země.“

2) Jste v Babiččině údolí poprvé?

- 1) Ano.
- 2) Ne, už jsem zde jednou byl(a).
- 3) Ne, jezdím sem pravidelně.

3) Čím bylo ovlivněno Vaše rozhodnutí navštívit BÚ

- 1) Babiččino údolí mi doporučili známí.
- 2) Dozvěděl(a) jsem se o Babiččině údolí z internetu a jiných médií.
- 3) Místo znám ze školy, přečtení knihy Babička od B.N.
- 4) Přečetl(a) jsem si o BÚ v knižním průvodci, letáku.
- 5) Jiný důvod.

4) Jakého dopravního prostředku jste využili pro návštěvu BÚ

- 1) Přišel jsem pěšky.
- 2) Kolo.
- 3) Auto.
- 4) Autobus, vlak.

5) Jak vnímáte společnou trasu pro chodce a cyklisty ?

- 1) Nevadí mi to.
- 2) Vadí mi to, trasy by měly být odděleny.

6) Doplnili byste nabídku místních služeb pro turisty ?

- 1) Ne
- 2) Ano - jaké

7) Jakým směrem by se měla podle Vás ubírat koncepce rozvoje cestovního ruchu v BÚ ?

- 1) Stavět nové objekty a více rozšiřovat služby, nabídky a zajímavosti pro návštěvníky BÚ.
- 2) Maximálně využít pro nabídku služeb stávající objekty, venkovní prostor zachovat přírodní.
- 3) Doporučuji, aby kulturní památky a přírodní prostředí bylo minimálně narušováno službami.

8) Vyhovuje Vám zdejší informační značení ?

- 1) Ano, je dostačující.
- 2) Je zapotřebí zlepšit.

9) Víte, že Babiččino údolí je kromě NKP i navíc NPP?

- 1) Ano
- 2) Ne

I 0) Kolik dní bude trvat Váš pobyt v České Skalici?

- 1) 1 den
- 2) do 3 dnů
- 3) více dní.

I 1) S čím jste byli v Babiččině údolí nejvíce spokojeni?

I 2) S čím jste byli v Babiččině údolí nejméně spokojeni?

I 3) V případě, že jste zde navíc dní, kde jste ubytováni?

- 1) V kempu.
- 2) V soukromí.
- 3) V hotelu.

I 4) Jak celkově hodnotíte návštěvu Babiččina údolí?

- 1) Je tu nádherně!
- 2) Líbilo se mi tu.
- 3) Čekal(a) jsem, že to bude lepší.
- 4) Nelíbilo se mi tu.

I 5) Do jaké věkové kategorie patříte? Jakého jste pohlaví?

1) do 30 let	M muž
2) 30 – 60 let	Ž žena
3) 60 a více let	

Děkujeme za Váš čas, věnovaný vyplnění tohoto šetření.

Shrnutí:

Místního šetření v Ratibořicích v roce 2008 (v měsících červenec a srpen) se zúčastnilo celkem 100 dotázaných osob (muži a ženy odpovídali v přibližně vyrovnaném počtu, nejčastěji ve věkovém rozmezí 30 - 60 let).

Návštěvníci byli převážně z jiných krajů, než-li z východních Čech (60 %) a 12 % dotázaných bylo přímo z České Skalice. Jedna třetina návštěvníků byla v BÚ poprvé, další třetina sem jezdí pravidelně (byli zde alespoň 2x) a zbývající třetina dotázaných zde byla již 1x.

Zhruba čtvrtina dotázaných odpověděla na otázku, že jim návštěvu Babiččina údolí doporučili známí a čtvrtina dalších že znají toto místo ze školy (po přečtení knihy „Babička“ od Boženy Němcové) a toto byly jejich hlavní důvody, proč se rozhodli navštívit BÚ. Dalších 22 % návštěvníků odpovídali na dotaz, „čím bylo ovlivněno Vaše rozhodnutí navštívit BÚ“, že se o tomto místě dozvěděli z internetu a jiných médií, či z knižních průvodců a různých letáků. Překvapivě ale třetina dotázaných uváděla důvody jiné: nejčastěji zmiňovanými bylo předání tradic dětem (vzali mě sem moji rodiče, proto sem vezmu i svoje děti), pěkné místo pro vycházku (hlavně lidé z České Skalice), touha po poznání tohoto kraje, ...

Nejčastěji návštěvníci využívají automobilu, jakožto dopravního prostředku pro návštěvu BÚ (55 %), čtvrtina dotázaných přijela na kolech a 10 % místních především z České Skalice a okolí i část turistů (ale velmi zřídka) přišli pěšky. Stejná část (10 %) využila k návštěvě hromadného dopravního prostředku (vlak, autobus). Na otázku „Jak vnímáte společnou trasu pro chodce a cyklisty?“ odpovědělo 42 % dotázaných, že jim společné trasy nevyhovují, a že je zapotřebí s tímto problémem něco udělat - trasy oddělit.

46 % dotázaných by doplnilo nabídku místních služeb pro turisty o následující produkty: více odpadkových košů, více restaurací, využít Panský hostinec, více toalet po BÚ, více suvenýrů, podávat informace o ochraně přírody celoročně, více stojanů na kola, půjčovnu a úschovnu kol, prodej květin (jiřiny), pořádat zábavy v Panském hostinci, vylepšit značení pro turisty, zavést prodej map, možnost koupání v řece Úpě - uzpůsobit pro děti, více popisků u stromů v parku, přírodní divadlo, hotel, turistickou ubytovnu, telefonní budku, restaurace se zahrádkou, lepší posezení, více možností levnějšího stravování, více zmrzliny, společné vstupné pro více zámků v kraji (bonusy - slevy), možnost kratšího okruhu pro cestu s dětmi.

Podle odpovědí, získaných od 100 dotázaných návštěvníků, by se koncepce rozvoje cestovního ruchu v BÚ měla ubírat tímto směrem: maximálně využívat pro nabídku služeb stávající objekty a venkovní prostor zachovávat přírodní (44 %) či kulturní památky a okolní prostředí minimálně narušovat službami (42 %). Pouze 14 % dotázaných by zvolilo koncepci, kde se staví nové objekty a více se rozšiřují služby, nabídky a zajímavosti pro návštěvníky v BÚ.

44 % dotázaných mělo problém se zdejším informačním značením (špatně se dostávali do Ratibořic z České Skalice) a domnívají se, že je zapotřebí to zlepšit. 65 % návštěvníků ví, že je Babiččino údolí NPP i NKP.

Třetina dotázaných se zdrží v ČS pouze 1 den, čtvrtina je zde ubytována do 3 dnů a čtvrtina zpovídaných je zde ubytována na delší dobu, 14 % odpovědí nešlo vyhodnotit, jednalo se především o místní návštěvníky z České Skalice.

Na otázku „S čím jste byli v BÚ nejvíce spokojeni?“, odpovídali dotázaní nejčastěji: se vším, se zámkem, mlýnem, se splavem, celkově krásně, s výkladem průvodce, pěkné, čisté prostředí, s počasím, klidem, krásnou přírodou, WC levné - čisté, s péčí o místní park, dobrými službami, jezírkem, možností relaxace, pohodou, s koupáním u splavu, s ovceci, příjemnou obsluhou, Starým Bělídem. Na otázku „S čím jste byli v BÚ nejméně spokojeni?“ odpovídali návštěvníci následovně: se značením, cenami - jídlo dost drahé, klíštěty, počasím, cestou směr zámek-mlýn - kořeny na cestě, vybetonovaným splavem, u 63 % nejčastěji zmíněnou odpovědí však bylo s *ničím nejsem nespokojený*, dále pak často převažovala nespokojenost s Panským hostincem a zchátralými budovami na dvoře.

Návštěvníci využívají nejčastěji ubytování v soukromí, dále pak v kempech a méně v hotelích, 41 % dotázaných nevyužívá této služby vůbec. Téměř všem návštěvníkům se v Babiččině údolí líbilo, 68 % návštěvníků hodnotilo návštěvu slovy „je tu nádherně!“

PŘÍLOHA 3 - VÝSTUP Z MÍSTNÍHO ŠETŘENÍ INFOSTÁNEK V RATIBOŘICÍCH ROK 2009

Projekt „Harmonie kulturní krajiny na území NPP a NKP Babiččino údolí“

Dotazník pro místní šetření rok 2009

1) Považujete složku cestovního ruchu v BÚ za důležitou, nepotlačuje zde příliš místní genius loci („duch místa“)?

Cestovní ruch je zde důležitou složkou, nenarušuje místní prostředí.

Cestovní ruch zde nepříznivě narušuje genius loci.

2) Příklad Vám zde dostatečně zajištěná infrastruktura pro cestovní ruch?

Ano.

Ne. Chybí mi zde

3) Jak kvalitní je zde poskytování služeb (občerstvení, toalety, zázemí)?

Dostatečné, kvalitní.

Nelíbí se mi, chybí mi zde

4) Všímate si, pozastavujete se na místech s výhledem do krajiny?

Ano, líbí se mi

Ne, nevšiml jsem si.

5) Dostačuje Vám množství zde nabízených propagačních (i cizojazyčných) materiálů?

Ano.

Ne, chybí mi zde

6) Využíváte webových stránek ke zjištění turistických informací o BÚ?

Ano, využívám.

Ne, nevyžívám.

7) Víte o pravidelně se opakujících akcích v BÚ, navštěvuje je?

Ano, znám, navštěvuji tyto akce

Ne, nevím

8) Čtete si, zajímají Vás informace na panelech naučné stezky v BÚ?

Ano.

Ne.

9) Jak byste si přáli, aby lidé vnímali Babiččino údolí (BÚ)?

Shrňte Vaše dojmy z tohoto místa.

Přál bych si vnímat toto místo jako.....

Děkujeme Vám za vyplnění tohoto dotazníku, který poslouží jako podklad k připravované „Studii rozvoje šetrného cestovního ruchu v Babiččině údolí“, v rámci projektu Blokovaného grantu s názvem: „Harmonie kulturní krajiny na území NPP a NKP V Babiččině údolí“.

Více informací i propagační letáky zdarma získáte v infostánku před ratibořickým zámkem.

Celkový počet dotazníků = odpovědí: 200

Shrnutí:

Cestovní ruch do Babiččina údolí neodmyslitelně patří. Vyjadřuje to více jak 90 % všech dotázaných respondentů dotazníkového šetření v Ratibořicích, konaného v VII / VIII 2009 při aktivitě Infostánek projektu Blokového grantu. Zbývající část dotázaných se nad tímto tématem podrobněji zamýšlí a obává se, aby při dalším nárůstu cestovního ruchu nedocházelo k poškozování neopakovatelné atmosféry místa, tzv. génia loci.

Zdejší infrastruktura turistům postačuje. Někteří z dotázaných (15 %) však v této oblasti spatřují určité rezervy. Uvítali by např. zlepšení služeb pro vodáky sjíždějící řeku Úpu (chybí jim molo, či odstavná místa pro lodě). Jako podstatný problém se z dotazníkového šetření jeví nedostatečné značení příjezdových cest a komunikací (zmíněno ve směru od Nového města nad Metují). Negativně byla hodnocena i chybějící místní kyvadlová doprava, přepravující turisty z České Skalice do Ratibořic. Dotázaní cyklisté nenalézají vhodná místa pro zaparkování či úschovu kol, byla zmíněna i potřeba rozšíření parkoviště či sítě cyklostezek. Pohled na „údolí“ kazí i dosud neobnovený Panský hostinec. Z odpovědí na dotazníkové šetření vyplývá i potřeba rozmístit po údolí vyšší množství odpadkových košů a v neposlední řadě toalet. Celkový dojem z místa, některým turistům, kazí rozpadající se lavičky a přístupové cesty zarůstající nálety a plevellem. Turisté by také rádi uvítali více dětských hřišť, koutků pro děti a zmíněn byl i např. vláček provázející turisty údolím.

Při možnosti doplnění nabídky zázemí a služeb Babiččina údolí by turisté v první řadě uvítali vyšší počet kvalitnějších toalet, dále spatřují velké mezery v nedostatku možnosti se stravovat v klasické restauraci (obnovení Panského hostince), chybí již zmiňované odpadkové koše a možnost posezení na lavičkách při vyšším počtu návštěvníků, především v letní sezóně.

Existuje možnost vyhlídky, je zde vyhlídková věž? Jak se dostaneme na Rýzmburk, je terén schůdný? Takto reagovali dotázaní na otázku „Všimáte si, zastavujete se na místech s výhledem do krajiny?“ Vyhlídky (vyhlídková místa a rozhledny) návštěvníkům Babiččina údolí chybí. Velmi se jim však líbí zdejší klid, pohled na pestrobarevnou přírodu - měnící svou paletu barev hlavně na podzim, řeka Úpa, staré stromy, nedotčená příroda, rozkvetlé louky, údolí, splav, šum vody, rovinatý terén, pohled na pasoucí se ovce, aleje, sady a skály. Na tato místa se lidé v Babiččině údolí rádi dívají a zastavují se na nich. Ta také táhnou množství návštěvníků. Je zapotřebí o ně pečovat a zachovávat je i pro další generace.

Lidé v dotazníkovém šetření ocenili dostatek nabízených informačních a propagačních materiálů, které je možné získat v Regionálním informačním centru v České Skalici. Výběr v samotném centru dění, v Ratibořicích, některé z dotázaných (asi 8 %) zklamal. Turisté nenalézají dostatek informací o místní přírodě. Snahou Infostánku v létě r. 2008 a r. 2009 bylo tato fakta doplňovat. Respondenti se však domnívají, že nabídka informací by měla být celoroční záležitostí a mohla by být i více rozšířena. Dále byly u odpovědí na tuto otázku zaznamenány chybějící kvalitní cizojazyčné průvodce (anglický jazyk) a zájem byl projeven i o širší nabídku turistických propagačních materiálů (nízká nabídka sortimentu upomínkových předmětů). Dotázaní se domnívají, že nabídku suvenýrů je třeba rozšířit, aby nebyl tolik pocíťován zákaz fotografování a natáčení na kameru v prostorách této Národní kulturní památky.

Internetových stránek ke zjišťování podrobnějších turistických informací využívá více jak polovina všech dotázaných, 45 % však na internetové stránky nezavítá. Zájem o internet je značný a bylo by ho možné i lépe využívat v marketingu tohoto území.

Pravidelně opakující se akce v Babiččině údolí navštěvují především místní obyvatelé a také lidé z blízkých regionů (zhruba 17 % dotázaných). Najdou se však i výjimky. Nejčastěji respondenti zmiňovali

návštěvu těchto akcí: Oživé postavy (červen), hudební i divadelní představení, Advent v Ratibořicích.

Překvapivý byl rovněž i celkový počet kladných odpovědí na otázku, zda-li turisté čtou informace na panelech naučné stezky. Pouze 13 % dotázaných tyto informace nevyhledává, nepozastavuje se u nich. Oprava desek naučné stezky v rámci projektu přináší jistě svůj význam a upoutá tak ještě více návštěvníků údolí.

„Čím si přejete, aby pro Vás nadále zůstaly Ratibořice, Babiččino údolí?“ Historickou, přírodní a kulturní památkou, vzpomínkou na knihu Babička a její autorku Boženu Němcovou, krásnou nedotčenou přírodou, zachovaným odkazem budoucím generacím, místem k odpočinku, relaxaci, krásným krajem, vyjádřením filmového zpracování knihy Babička, přírodní rezervací, dvojitou národní památkou, připomínkou mého mládí i školních výletů, krásným místem pro procházky s dětmi, se psy, místem, kde zapomínám na všední starosti i přetechizovaný svět, oázou klidu, místem, kde vídám oživé postavy z knihy Babička, tradicí, balzámem na duši, atmosférou dovolené, neuvěřitelným spojením historie s krajinou, údolím **literární tvorby, prostě nostalgií.**

I přes určité výtky si lidé tohoto místa velmi cení a obdivují jej. Touto otázkou došlo ke shrnutí místního šetření 2009.

PŘÍLOHA 4 - VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ 15.4.2010 ŽERNOV

Účast: 54 respondentů.

1)

Preferujete využití stávajících budov před novou výstavbou k zajištění infrastruktury?

Téměř naprostá většina dotázaných odpověděla kladně, u čtyřech záporných odpovědí byly tyto doplňující poznámky: rozšíření infrastruktury provést v souladu se současným vzhledem a nová výstavba by měla vycházet z architektonické soutěže.

2)

Doporučujete odstranění nevhodných provizorních objektů (kiosky, mobilní WC...)

Více jak dvě třetiny odpovědí souhlasí s tímto názorem, zbývajícím dotázaným současný stav nevádí. Komentují: navrhnout objektům nové architektonické řešení, dnes jsou potřebné, po obnově původní výstavby souhlasím s názorem s odstraněním. Všechna řešení přesto požadují, aby nové objekty lépe zapadaly do místní krajiny. Dva názory respondentů navrhují umístit tyto objekty již před vstup do samotného BÚ.

3)

Kde spatřujete kritická místa střetu (třecí plochy) automobilové dopravy, cyklistů a pěších turistů ?

Více jak polovina všech odpovědí se odvolává na fakt, že respondent nezná dobře místní prostředí pro odpověď. Zbýající dotázaní uvádí následující kritická místa střetu, řazeno dle nejčastějších odpovědí:

- Křižovatka z Bažantnice / vstup do zámeckého parku
- Trasa: Mandl, Mlýn –Viktorčín splav
- Cesta v Bažantnici
- Křižovatka k Panskému hostinci - prostor kolem pomníku „Babičky“
- Bílý most – Rýzmburk
- Parkoviště
- Trasa: Česká skalice - Zlích - Ratibořice
- Přístupové komunikace do BÚ

4)

Domníváte se, že je zapotřebí vybudovat nové návštěvnické a vzdělávací centrum ?

75% dotázaných souhlasí s vybudováním nového centra (návrhy - umístění návštěvnického centra do Loveckého pavilonu, na Rýzmburk). Ostatní komentují svůj rozdílný názor např. slovy: RIC v České Skalici nám stačí, využil bych spíše naučné panely, chybí ukázka obhospodařování pozemků.

5)

Jakou náplň tematických pobytových programů byste upřednostnili ?

Odpovědi řazené sestupně dle získaného počtu bodů:

1. pobytové programy dle čtyř ročních období (tradice a zvyky)
2. pobytový program s tématem - historie, dědictví předků
3. s ekologickou výchovu
4. o zajímavostech z regionu
5. pobytový program s průvodem

Ostatní komentáře k položené otázce:

Skloubit kulturní dědictví a přírodní dohromady, tematicky neoddělovat, ale propojit.

Je zapotřebí spíše komplexní činnost koordinátora EVVO.

Vytvořit naučnou expozici s prvky, které zaujmou děti, umístěnou v Loveckém pavilonu.

Zajistit nabídku celoročních možností pro cestovní ruch.

Poukázat na klasické formy využití krajiny.

6)

Šetrné obhospodařování BÚ, názorná péče o přírodu a údržbu pozemků. Měla by být tomuto tématu věnovaná samostatná expozice ?

Téměř všichni navrhuji vytvoření této expozice.

Respondenti s odpovědí NE (17 %) uvádí, že je třeba vše začlenit do jedné celostní expozice.

7)

Jakou tradici byste v BÚ rádi obnovili ?

Odpovědi řazené sestupně dle získaného počtu bodů:

1. chov ovcí
2. včelařství
3. bylinná zahrádka u Starého Bělidla
4. funkční zavlažovací přerónový systém
5. celoročně, tradičním způsobem obhospodařované pozemky
6. kuchyňská užitková zahrada

Ostatní nápady z odpovědí :

Hudební koncerty u Panského hostince.

Přenášky o fauně – původní čeká květena.

Výroba mouky ve mlýně - funkční využití mlýna.

Obnovit splav na Pohodlí.

8)

Je podle Vás v současnosti dostatečně vyzdvížen odkaz a život Boženy Němcové ?

Téměř všichni respondenti souhlasí s tímto názorem, přibližně 13 % odpovědí je jiného názoru: Je třeba více vyzvednout její dílo – láska k přírodě, rodný kraj, vlastenectví, návrat trvalých hodnot – rodina, láska apod. Používat k interpretaci nejen knihu Babička.

9)

Čím byste oživilí rýzmburský vyhlídkový altán ?

Odpovědi řazené sestupně dle získaného počtu bodů:

1. vytvořením nové expozice věnované báchorkám a pověstem
2. za nabídkou místních produktů (prodej medu, ovoce, bylin – spojeno s občerstvením)
3. ukázky řemeslných tvůrčích dílen

Ostatní komentáře k otázce:

Poukázat na historii českých hradů (Červená Hora, Vízmburk)

Báchorky a pověsti uvést na produkty (etikety)

Ekologické téma

Žádná expozice není zapotřebí.

10)

Jaké kulturní programy podle vás patří do prostředí BÚ ?

Odpovědi řazené sestupně dle získaného počtu bodů:

1. Oživé postavy
2. Řemeslné trhy
3. Folklorní představení
4. Programy s historickou tematikou
5. Koncerty
6. Divadelní představení

Ostatní komentáře k otázce:

Otevření míst jinak nepřístupných

Život na hospodářském dvoře

11)

Na jakou cílovou skupinu by měla být podle Vás propagace nejvíce zaměřena?

Odpovědi řazené sestupně dle získaného počtu bodů:

1. rodiny s dětmi
2. mládež a ZŠ
3. návštěvníci od jinud
4. zájmové organizace

Ostatní komentáře:

BÚ promlouvá ke všem generacím, cílové skupiny se zformují sami.

12)

Slyšeli jste již o propagaci, která upozorňuje na ojedinělé „krajinářsko-přírodní prostředí BÚ“?

1/3 dotázaných o propagaci ještě neslyšela, ostatní uvádí, že ano.

13)

Domníváte se, že by mohly dostatečně posílit image místa následující projekty, „V zámku a podzámčí“ a projekt „Vzdušné lázně“ ?

Dotázané více zaujal projekt „V zámku a v podzámčí“, který by měl zachycovat život šlechty a poddaných (o 1/3 více, nežli projekt „Vzdušné lázně“).

S realizací projektu „V zámku a podzámčí“ nesouhlasí 5 respondentů, s druhým „Vzdušné lázně“ – který podporuje pobytové programy pro zdraví a sportovně relaxační vyžití, 18 respondentů (1/3 všech dotázaných).

14)

Patří podle Vás agroturistika a pobyty v přírodě do Ratibořic ?

60 % dotázaných odpovídá ano, ostatní nesouhlasí – někteří připojují poznámku o potřebě regulace těchto aktivit vzhledem k šetrnosti a ohledu k místní přírodě.

15)

Využíváte BÚ k procházkám, relaxaci a odpočinku ?

Více jak dvě třetiny všech účastníků tohoto šetření znají a navštěvují Babiččino údolí.

Zřídka BÚ navštěvuje polovina dotázaných, velmi často 1/3. Ostatní Babiččino údolí nevyužívají k relaxaci, procházkám či odpočinku.

16)

Který druh suvenýru byste si rádi odnesli z BÚ a není prozatím k dispozici ?

Polovina všech odpovědí zní: suvenýrů je dostatek, nevím o dalším, který chybí. Někteří spatřují potřebu naučit návštěvníky odnášet si spíše zážitky z BÚ.

Druhá polovina navrhuje tyto suvenýry:

tradiční místní produkt – např. chléb z pece, z mouky ze mlýna, ovčí sýry, výrobky z vlny

vlastnoručně vyrobené výrobky

kniha s tradicemi, zvyky a pověstmi z doby Boženy Němcové, více výtisků Babičky,

chaloupku, pomník Babičky

kapesní kalendář, poznámkový blok

obrázek s tematikou BÚ

17)

Domníváte se, že je současná propagace dostatečná ?

Více jak 1/3 dotázaných se domnívá, že propagace BÚ je dostatečná (pozn. z odpovědí: BÚ další propagaci již nepotřebuje.)

Další část respondentů (cca 1/3) navrhuje zlepšení současné propagace (pozn.: více propagace pro místní obyvatele Českoskalicka). Zbývajících respondenti se k této problematice nevyjadřují.

18)

Jakou nabídku propagace preferujete ?

Odpovědi řazené sestupně dle získaného počtu bodů:

1. Internet
2. Tiskoviny
3. CD, DVD
4. Veletrhy

Ostatní komentáře:

Razítka, články v časopisech, rozhlas

19)

Uvítali byste založení nového koordinátora sídlícího v BÚ ?

Se založením nového subjektu, u kterého se počítá se zastoupením samosprávy a všech zainteresovaných organizací, souhlasí polovina všech respondentů. Druhá polovina zaujímá nesouhlasné stanovisko, nebo se k otázce nevyjadřuje.

Ostatní připomínky od respondentů dotazníkového šetření:

- Propojit více cestovní ruch BÚ s aktivitami města Česká Skalice.
- Sekat louky celoplošně a najednou, krvavec roste i jinde.
- Odstraňovat nálety v BÚ. Osekávat větve ze stromů v Bažantnici. Udržovat průhledy.
- Více odpadkových košů a laviček do BÚ.
- Odkoupit Lovecký pavilon od Lesů ČR – NPÚ.
- Podél stezky v bažantnici - v louce vytvořit novou cyklostezku.
- Zapojit rýzmburský altán do šetrného cestovního ruchu.
- Zvýšit tlak na LČR - na řádné hospodaření v lesích, udržovat pořádek v lese.
- Školy v přírodě, škola hrou, průvodce – přivést do BÚ.
- Výroba vlastních suvenýrů – řemeslné dílny, chybí v BÚ.
- Místa, kde je možné si sednout na deku...
- Dostatek stolů, židlí a stan pro nepřízeň počasí – pro divadlo a koncerty.
- Byt Panklových! - zvelebit.
- Úprava jezírka v parku.
- Umožnit vstup do Loveckého pavilonu.
- Propagovat dobrovolnictví pro BÚ.
- Jak vypadal život v typ. obydlích dříve – ukázka v BÚ.
- Zvýraznit originalitu – zachovat klidná místa pro meditaci, pohodu, unik z ruchu, stresu a povinností.
- Údržba a inovace zámeckého parku, zvýraznit dendrologické poznatky – stezka.
- U studánek odpočívadlo – meditační koutek, Dětský koutek.
- V období kvetení rododendronů – zahrádkáři – nalákat tyto návštěvníky do BÚ.
- Výstava nerostů, betlémů, amatérských malířů, fotografií
- Výroba vlny, ukázky práce na kolovratu.

Příloha A:

Navrhnutá SWOT analýza BÚ v projektu Utváření místa v srdci Babiččina údolí

Silné stránky

- udržování tradic
- kulturní aktivity pro návštěvníky
- historická a románová provázanost
- osobnost Boženy Němcové
- klidná lokalita
- genius loci místa
- výjimečnost území
- čistá příroda
- znalost území (i reálií)
- čisté ovzduší
- výsadba a údržba zámeckého parku
- NKP a NPP
- řeka Úpa (s náhony)
- vysoká návštěvnost
- zpřístupněné a udržované objekty
- pohodlné cesty (v rovině i lesem)
- mediálně známé
- letitá výsadba stromů
- výhled do krajiny
- dostupné pro vozíčkáře

Slabé stránky

- nízká komunikace mezi subjekty (správa + vlastníci)
- pravomoční a zájmové střety
- špatně udržované travnaté plochy v Babiččině údolí
- vylidnění Ratibořic
- chybějící ubytovací a stravovací služby (restaurace)
- chybějící místní doprava: Česká Skalice – Babiččino údolí
- malý zájem města Česká Skalice o Babiččino údolí
- veřejné WC
 - žádné značení – směrovky
- nedostatečná propagace
- chybějící cyklostezky (jen pro cyklisty)
- volně pobíhající psi
- neupravené volné plochy přístupné veřejnosti
- nevyužitý přírodní zdroj vody (studánky)
- špatně udržovaná zahrádka u Starého bělidla
- rozpadající se budovy v Babiččině údolí
- málo parkovacích ploch
- osvětlení
- pitná voda (vodovod)
- nedostatečná údržba cest a pěšin
- nízká morálka návštěvníků
- nezájem škol (hlavně místní)

Příležitosti

- **údržba pozemků - vypásání ovce**
- **rekonstrukce a využití chátrajících objektů**
- **zprovoznit ubytovací a restaurační zařízení (Panský hostinec)**
- **Babiččino údolí – krajinářský park volně přecházející do přírody**
- **zkvalitnit komunikaci mezi organizacemi**
- zlepšení propagace a medializace
- zavedení šetrné místní dopravy Babiččino údolí – Česká Skalice
- vybudovat samostatné cyklo a pěší stezky
- orientační a směrové značky na hlavních trasách
- více ploch pro děti
- propagovat komplexně kulturní aktivity v Babiččině údolí
- živý mini skanzen české vesnice
- muzeum tradičních řemesel (historicky místních)
- byty pro trvalé obyvatele Ratibořic
- využít přírodní zdroj vody
- vybudování moderního veřejného WC
- budování vztahu se školami (fakultami)
- oslovit děti, mládež odborné zmapování a prezentace
- přírodního bohatství
- nastavit dopravní systém (cesty)
- nový mobiliář v celém Babiččině údolí

Hrozby

- **nedostatek finančních prostředků, promarnění období peněz z EU**
- **nezájem dotčených subjektů o spolupráci (organice + vlastníci)**
- **převládne komerce (vytratí se genius loci místa)**
- **neochota znovuosídlení Ratibořic**
- **byrokratické překážky**

Příloha B:

SWOT ANALÝZA Babiččina údolí po vyhodnocení plánování s veřejností v rámci projektu Harmonie kulturní krajiny na území NPP a NKP BÚ (číslo určuje počet bodů)

Silné stránky

- genius loci místa (atmosféra) – 25
- osobnost Boženy Němcové – 22
- udržování tradic – 15
- výjimečnost území – 13
- kulturní aktivity pro veřejnost – 11
- historická a románová provázanost – 10
- NPP a NKP (statut území) – 8
- zpřístupněné objekty (kulturní památky) – 8
- rovinatý terén, dostupný všem (i vozíčkářům) – 8
- klidná lokalita – 8
- letitá výsadba stromů, krajinný ráz – 6
- čistá příroda a ovzduší – 6
- mediálně známé místo – 5
- řeka Úpa – 5
- vícedenní plánování dovolených (více lokalit v okolí) – 3
- zámecký park – 3
- výhled do krajiny, naučná stezka – 2
- oblíbené místa u veřejnosti – 2
- dostupnost automobilem – 1
- vysoká návštěvnost – 1

Slabé stránky

- rozpadající se nevyužité budovy v Babiččině údolí – 23
- chybějící ubytovací a stravovací služby veřejné WC, ostatní služby pro CR – 22
- slabá komunikace mezi subjekty (správa + vlastníci + organizace) – 17
- zájmové střety – 15
- vylidnění Ratibořic – 9
- nedostatečné (nekomplexní-koordinované) udržování zelených ploch – 9
- nedostatečná propagace – 8
- nedostatečné značení – směrovky – 8
- chybějící cyklostezky a in-line – 5
- volně pobíhající psi – 5
- chybí panely s plánem cyklotras – 5
- nedostatečná údržba cest a pěšin – 4
- chybějící infrastruktura (vodovod, plyn, studánky, osvětlení) – 4
- malá spolupráce a zájem škol (místní, regionální) – 3
- nízká morálka návštěvníků – 3
- město Česká Skalice uplatňuje malý vliv na dění v BÚ – 3
- málo parkovacích ploch – 3
- chybějící místní doprava (Česká Skalice – Babiččino údolí) – 2
- nevyužité volné plochy přístupné veřejnosti – 2
- špatně udržovaná zahrádka u Starého Bělidla – 1

Příležitosti

- zrekonstruovat chátrajících objekty a využít – 24
- zprovoznit Panský hostinec i se zahrádkou – 22
- BÚ udržovat jako krajinářský park volně přecházející do přírody – 15
- zvířata v Ratibořicích (vypásání ovce) – 12
- zkvalitnit komunikaci mezi organizacemi a institucemi – 9
- vybudovat moderní zázemí pro CR (WC, úschovna, IC...) – 7
- posílit cyklostezky, pěší trasy, in-line – 6
- celoročně pořádat kulturní aktivity v BÚ – 5
- byty pro trvalé obyvatele BÚ – 5
- zlepšení propagace – 5
- oživení statku – 4
- více BÚ využít pro odpočinek a rekreaci – 4
- odborné zmapování a prezentace přírodního a kulturního bohatství – 4
- spolupracovat se školami, NNO, spolky – 3
- nastavit dopravní systémy a režim údržby – 3
- nový mobiliář v celém území NKP BÚ – 2
- využít přírodní zdroj vody – 2
- vybudovat skanzen – oživení statku („V zámku a podzámčí“) – 2
- pro volné plochy navrhnout využití (děti, senioři...) – 1
- zavedení šetrné místní dopravy – 1
- muzeum tradičních řemesel (historicky místních) – 1
- sjednotit značení na daném území – 1

Hrozby

- převládne komerce (zmizí genius loci) – 25
- nedostatek finančních prostředků (státní, krajské) – 25
- byrokratické překážky – 24
- nezájem o spolupráci dotčených organizací, institucí a vlastníků – 21
- nepřipravenost k dosažení finančních prostředků z EU 2007–2013 – 7
- BÚ pro kraj a ministerstva nebude prioritou – 4
- nezájem obyvatel o bydlení – 3

Půdní poměry nejsou příliš různorodé. Převládajícím půdotvorným substrátem jsou svahoviny, které z míst výše položených byly na území parku naplaveny přebytky povrchových vod. V horních polohách parku vytvářejí i vrstvy o mocnosti několika metrů. V některých případech jsou svahoviny promíseny terasovitými štěrky. Posloupnost půdních horizontů byla v minulosti porušena vlivem lidské činnosti (navážkami a ryglování) v roce 1811 v souvislost s přestavbou zámku a statku. Průměrný roční úhrn srážek, podle srážkoměrné stanice umístěné v ratibořickém parku za posledních 10 let (léta 1967 – 1976), činí 662 mm, průměrná roční teplota podle Atlasu podnebí ČSSR dosahuje 7 stupňů Celsia.

Je překvapivé, že park a okolí, které byly tolikrát vděčnými inspiracemi malířů a spisovatelů, stály dlouho stranou botanického zájmu. Založením parku a jeho historickým vývojem se poprvé podrobněji zabýval Zdeněk Wirth v knize „Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese náchodském“ z roku 1910. Inventarizaci dřevin provedl na území ratibořického parku K. Hieke a výsledky své práce shrnul v souborné práci o východočeských parcích, vydané v roce 1967. F. Dobrkovský společně s K. Hiekem vydali v roce 1973 přehlednou mapu zahrad a parků Východočeského kraje, v níž kromě základních charakteristik jsou uvedeny přehledy pozoruhodných druhů dřevin, které však nejsou druhově vyčerpávající.

Geobotanické zařazení území parku není obtížné, protože park ve své jižní části souvisle přechází do lesních porostů, jen s minimálně změněnou porostní skladbou. I v samotném parku nacházíme rostliny mající charakter rostlinných indikátorů, např. měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*), je možné tedy usuzovat, že převládajícími skupinami lesních typů jsou zde jasanové javořiny (typologická nomenklatura byla použita dle „brněnské školy“ prof. Zlatníka).

Celému údolí dominuje klasicistní zámek, jež byl počátkem 19. století doplněn o dendrologicky velmi cenný park a krajinářské úpravy lučních ploch (nenásilně je zde umocněn půvab domácí krajiny). Je zde zachován i unikátní hřebenový systém závlah a odvodnění luk. Tento systém projektoval prof. Dunkelberg z Nassau švýcarským přeronomým způsobem umožňujícím regulovat vlhkost půdy libovolně podle potřeby. Tato, ve své době špičková zemědělská stavba v Evropě, zvýšila sklizeň sena na dvojnásobek, byla však bohužel z velké části zničena melioračními zásahy. Anglický zámecký park tvaru elipsy (5,58 ha) přechází plynule na severním a jižním okraji do volného lesního porostu, východní a západní hranici parku tvoří úpatí příkrého svahu nad úpskou nivou. Původním záměrem bylo vytvoření druhové skladby hlavně ze severoamerických druhů (záměr prvního zahradníka Gottlieba Bosse) a tento fakt byl znovu vzat v úvahu i při rekonstrukci parku v roce 1972. Odolnější dřeviny byly vybírány s ohledem na podhorské podnebí, v němž park leží (300 m n. m.).

Prvním zámeckým zahradníkem v Ratibořicích byl Čech Karel Binder. Jeho pomocníkem se stal roku 1817 pozdější vrchní zahradník Gottlieb Bosse, Němec z Oldenburgu v Dolním Sasku. Jemu je připisován hlavní podíl na vybudování parku. Vzhledem ke zdejšímu podhorskému podnebí se původně počítalo jen s výsadbou severoamerických dřevin, ale později se tato koncepce změnila v pestrou směs dřevin z různých oblastí světa. Ze severoamerických dřevin roste v parku např. jasan americký (*Fraxinus americana*), liliovník tulipánokvětý (*Liliodendron tulipifera*), nahovětec dvoudomý (*Gymnocladus dioica*), borovice vejmutovka (*Pinus strobus*), jedlovec kanadský (*Tsuga canadensis*) a sazaník květnatý (*Calycanthus floridus*). Tento čin nebyl náhodný, Severní Amerika, díváme-li se na očima Evropana počátku 19. století, byla dosud zemí obestřenou řadou romantických představ, ale byla i vlastí rostlin, které pro drsnější podmínky vrchovin střední Evropy vyhovovaly většinou lépe, jak rostliny tropické i subtropické. Přírodně krajinářský charakter si park udržel dodnes, o čemž svědčí i jeho nenásilná vazba na lesy v okolí. Síť parkových cest dovoluje návštěvníkovi přehlédnout louky a najít ty esteticky nejpůsobivější pohledy na zámek.

Roku 1972 byl park rekonstruován v duchu zakladatelské koncepce. Východní svah pod průčelím zámku byl očištěn a proměněn na travnatý svah skupinovitě porostlý keři. Při podrobném dendrologickém průzkumu v letech 1976–77 zde bylo popsáno 127 druhů a kulturních variet dřevin, z toho 16 cizokrajných jehličnatých druhů, 1 kulturní varieta domácího jehličnatého druhu, 62 cizokrajných listnatých druhů, 10 kulturních variet domácích listnatých druhů, 4 druhy jehličnatých a 34 druhů listnatých dřevin domácího původu. Od té doby řada vzácných dřevin uhynula nebo byla poškozena povětrnostními vlivy.

Z význačných severoamerických dřevin dochovaných z původní výsadby je nutno zmínit jasan americký (*Fraxinus americana*), který však trpí více mrazy a polomy větví, než náš druh jasanu. Další zajímavou dřevinou je kaštanovník setý (*Castanea sativa*), jehož přirozený areál výskytu je v jižní Evropě. I přes tuto okolnost na území ratibořického zámku kvete i plodí, když jeho semeno je asi o 2/3 menší než u jedinců z jižní Evropy. Počet významných dendrologických druhů a uspořádání dobře udržovaného parku činí z tohoto objektu jeden z nejvýznamnějších ve východních Čechách.

výňatek z Urbanistické studie Státního ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů

PŘÍLOHA 7 OTEVÍRACÍ DOBA A CENÍK VSTUPNÉHO V RATIBOŘICÍCH

ZÁMEK:

duben	10:00 - 15:00	soboty, neděle a svátky prohlídky každou celou hodinu, ve všední dny pouze po předchozím objednání
květen a červen	10:00 - 16:00	úterý - neděle
červenec a srpen	9:00 - 17:00	pondělí* - neděle
září	10:00 - 15:00	soboty, neděle a svátky, ve všední dny prohlídky každou celou hodinu
říjen	10:00 - 15:00	soboty, neděle a svátky prohlídky každou celou hodinu, ve všední dny pouze po předchozím objednání

* v pondělí otevřeno od 10:00 do 16:00 - prohlídky každou celou hodinu

MLÝN A STARÉ BĚLIDLO:

duben	10:00 - 15:00	soboty, neděle a svátky, ve všední dny pouze po předchozím objednání
květen	10:00 - 16:00	úterý - neděle
červen	10:00 - 17:00	úterý - neděle
červenec a srpen	9:00 - 17:00	úterý - neděle
září a říjen	10:00 - 15:00	soboty, neděle a svátky, ve všední dny pouze po předchozím objednání

MANDL:

duben	11:00 a 14:00	soboty, neděle a svátky
květen	10:00 - 16:00	úterý - neděle
červen	10:00 - 17:00	úterý - neděle
červenec a srpen	9:00 - 17:00	úterý - neděle
září	10:00 - 15:00	soboty, neděle a svátky
říjen	11:00 a 14:00	soboty, neděle a svátky

Pro všechny objekty platí:

- zavíracím dnem je pondělí (není-li uvedeno jinak)
- polední přestávka od 12:00 do 12:30
- poslední prohlídka začíná v čase označeném jako konec otevírací doby

CENÍK VSTUPNÉHO:

Zámek

- 60,- Kč plné
- 40,- Kč zlevněné (senioři nad 65 let)
- 30,- Kč zlevněné (děti od 6 do 15 let, studenti, držitelé průk. TP/ZTP)
- 10,- Kč organizované skupiny předškolních dětí
- 10,- Kč bezbariérová expozice v přízemí

Za rezervaci hromadných prohlídek je účtována přírážka 10 % z ceny vstupného.

Mlýn*

- 20,- Kč plné
- 15,- Kč zlevněné (senioři nad 65 let)
- 10,- Kč zlevněné (děti od 6 do 15 let, studenti, držitelé průk. TP/ZTP)

* vstupenka platí i pro Staré bělidlo

Mandl

- 5,- Kč jednotné

Rajonizace CR

Základním nástrojem marketingových aktivit v oblasti cestovního ruchu je turistická rajonizace, která geograficky vymezuje a definuje destinace cestovního ruchu. Rajonizace tvoří rámec pro všechny další marketingové aktivity, především tvorbu turistických produktů, prezentaci území na veletrzích, vydávání propagačních materiálů i certifikaci tradičních regionálních produktů. Rajonizace by měla být dlouhodobá, protože patří mezi nejvýznamnější prostředky tvorby image turistických destinací.

Organizace cestovního ruchu by se měla přizpůsobovat stávající rajonizaci, která v současné době (od 6/2007) vyústila do podoby pětice TVÚ (viz předchozí kapitola), jakožto přirozených a velikostně srovnatelných celků. Na národní a středoevropské úrovni nyní doporučujeme propagovat jednotlivá turisticky významná území (5 územních celků) pod hlavičkou Královéhradeckého kraje a na evropské a globální úrovni pak tato TVÚ prezentovat ve spolupráci s organizací CzechTourism přímo pod hlavičkou České republiky.

Pro výběr nosných forem cestovního ruchu pro jednotlivá TVÚ Královéhradeckého kraje byly použity jako jeden ze zdrojů výsledky dotazníkového šetření mezi zástupci OCR v kraji, kteří očíslovali jednotlivé formy od 1 do 10 vzestupně podle rostoucího významu pro dané území. Na prvním místě se umístila rodinná cykloturistika, která dostala ve všech TVÚ známky vyšší než 5. S malým odstupem následuje pěší resp. horská turistika a poznávací turistika zaměřena na historické památky. Tato trojice aktivit má podle názoru zástupců TVÚ zcela dominantní pozici v Královéhradeckém kraji, mj. i proto, že lze provozovat prakticky na celém území kraje.

Další turistické aktivity následují již s velkým odstupem. Čtvrté místo obsadila opět poznávací turistika (se zaměřením na technické památky a vojenskou historii), v závěsu s kulturní turistikou, která má silnou pozici na Hradecku a Podzvíčinsku. Následují zimní sporty, přičemž lyžování a snowboarding je klíčovou aktivitou v Krkonoších a Orlických horách, ale nedostalo pochopitelně body v TVÚ s nevhodnými přírodními podmínkami – Českém ráji a Hradecku. Pokud bychom vážili body v jednotlivých TVÚ jejich návštěvností, hrály by zimní sporty nejvýznamnější roli ze všech turistických aktivit.

Poněkud podceněný se zdá též význam vojenské historie, která je jediným společným rysem jinak turisticky velmi heterogenního území Královéhradeckého kraje a může hrát důležitou roli při propagaci regionu na evropské úrovni (viz např. Bitva „tří císařů“ u Slavkova v Jihomoravském kraji). Tato forma cestovního ruchu je klíčová pro rozvoj spolupráce mezi TVÚ, kraji a také přeshraniční spolupráce s regiony na polské straně.

Je však důležité si uvědomit, že Královéhradecký kraj nemá žádnou vysoce dominantní a světoznámou atraktivitu, na které by mohl postavit propagaci. Jeho síla spočívá ve velké rozmanitosti charakteru krajiny a široké škále nabízených historicko-kulturních a jiných společenských atraktivit. Mimořádně cennou devizou je unikátní sepetí přírodních a kulturních krás.

Královéhradecký kraj má již v dnešní době poměrně propracovaný systém prezentace území formou propagačních materiálů a účasti na domácích i evropských veletrzích cestovního ruchu. Na národní a středoevropské úrovni je v AP doporučováno propagovat aktivity, ve kterých je KHK nejvíce konkurenceschopný – tedy profilovat se jako kraj s nejkompaktnější nabídkou zimních i letních sportů, vynikajícími podmínkami pro pěší a horskou turistiku i cykloturistiku (napojení na evropskou síť cyklostezek). Jedinečné postavení KHK je i v jeho výsadním postavení v oblasti geologie a na to navazující možnosti geoturistiky (geopark, skalní města a útvary).

Pro domácí turisty jsou cennou devizou literární, hudební a jiné kulturní odkazy na slavné osobnosti a památky. Na evropské a globální úrovni propagace sportovní turistiky nestačí, protože region může jen obtížně konkurovat evropským regionům s příznivějšími přírodními podmínkami a rozvinutější turistickou infrastrukturou (zejména alpským regionům). Z hlediska kulturně historických památek je KHK zase ve stínu Prahy a krajů bohatých na památky UNESCO.

Mimo to by měl KHK usilovat u nějaké památky (pravděpodobně Kuks nebo město Hradec Králové) o získání statutu UNESCO. Řešením nastíněné situace, je výše zmíněná orientace na sepjetí krajiny a historických památek, resp. důraz na krajská specifika, mezi které patří zejména vojenská historie, lidová architektura, Diezenthofery barokní památky a tradiční regionální řemesla, umění a produkty (např. řemeslné a sochařské zpracování kamene).

Z hlediska přírodního se ale může Královéhradecký kraj pyšnit Geoparkem UNESCO Český ráj, který je významným geo územím v rámci celé Evropy. Je zcela však nezbytné propojovat památky a přírodní atraktivitu regionálního a národního významu do tématických okruhů, které vytvoří alternativu návštěvy světoznámých UNESCO památek v jiných krajích, umožní prohloubit spolupráci mezi OCR a zapojit podnikatelské subjekty do rozvoje cestovního ruchu.

výňatek ze studie Program rozvoje cestovního ruchu KHK pro období 2007 – 2013

PŘÍLOHA 9 - JÍZDNÍ ŘÁD ČESKÁ SKALICE - RATIBOŘICE

<i>Jízdní řád autobusů k zámku v Ratibořicích (So, Ne, svátky)</i>			
Česká Skalice, žel.st.	9:40	14:40	
Česká Skalice, nám.	9:45	14:45	
Č.Skalice, Ratibořice, zámek	9:52	14:52	
Č.Skalice, Ratibořice, zámek			15:12
Česká Skalice, nám.			15:20
Česká Skalice, žel.st.			15:25
<i>Odjezdy vlaků do České Skalice (možnost přestupu na autobusy na zámek):</i>			
Z Prahy: 6:10, 12:10 (přímé rychlíky do Č.Skalice každé 2 hod.)			
Z Hradce Králové: 8:04, 14:04 (rychlíky)			
Z Trutnova: 8:20, 13:20 (každou hodinu rychlík nebo os. vlak)			
Z Náchoda: 9:03, 14:03 (vlak každou hod., přestup ve stanici Starkoč)			

Babiččino údolí v Ratibořicích je skvělým příkladem harmonie přírodních a kulturních složek krajiny. Je obklopeno a chráněno lesy, meandrovité koryto řeky se proplétá loukami, oáza klidu v uspěchané době. Člověk údolí citlivě doplnil o kulturní složku – formoval krajinu ovocnými sady, alejemi a stavbami, od vznešeného venkovského sídla šlechty přes Gutfreundův pomník po skromné Staré bělidlo. Nejcenější devizou tohoto koutu je ale něco jiného. Je to příběh, jehož děj sem zasadila Božena Němcová. Babička jako obraz vysněného idylického dětství se zde střetává s tvrdou realitou prožívanou ve sklepním bytě. Moudrá stařenka sršící optimismem a nešetřící trefnou radou je zde cítit na každém kroku, zároveň se neubráníme myšlenkám na nemanželskou Barunku, která se ve svých sedmnácti vdávala za člověka, kterého ani neznala. Je to místo, které vychovalo největší českou spisovatelku. Příběh je tou tajemnou silou, která přitahuje takové množství návštěvníků z celé republiky.

Hlavním cílem našeho snažení je tento příběh uchovat a střezit, zachránit jej před záplavou komerce. Pivo, párky a pohlednice nesmí být to hlavní, proč do údolí lidé rádi chodí. Vodítkem nám byly historické fotografie, které zachycují neopakovatelnou atmosféru místa. Nikoho by nepřekvapilo, kdyby se zpoza rohu vynořila Magdaléna Novotná, nejslavnější prarodič. Dnešní doba s sebou přinesla množství nových potřeb, od laviček, odpadkových košů, stojanů na kola po značky a naučné cedule. Rádi bychom tento moderní nános zkultivovali do takové podoby, která příliš nenaruší atmosféru oné doby, kdy se tu potulovala pomatená Viktorka a další nesmrtelné postavičky.

Pohyb chodců údolím by měl mít absolutní přednost před pohybem cyklistů a automobilů. V úseku mezi pomníkem a Starým bělidlem se budou pohybovat pouze pěši, cyklisté musí slézt z kola a vykonat tuto pout' pěšky. Automobily se do údolí dostávají jen výjimečně, kvůli zásobování a potřebám místních obyvatel. Maximum automobilů bude soustředěno na hlavním parkovišti u vstupu do zámeckého areálu. V případě nedostatku parkovacích míst se vedlejší parkoviště mohou zřídit v blízkosti obcí Zlích a Žernov. Docházková vzdálenost je v obou případech do dvaceti minut. Pokud bude ve večerních hodinách uzavírán zámecký park, musí být řešena bezpečná pěší komunikace od Loveckého pavilonu podél cesty k parkovišti.

Údolí bylo pracovně rozděleno na tři základní funkční zóny – přírodně-rekreační, kulturně-historickou a obslužnou. Obecně platí, že funkce obsažené v obslužné zóně by neměly zasahovat do zbylých dvou. Hlavní páteří území je kulturně-historická zóna, na ní jsou „navěšeny“ nejdůležitější objekty. Od jihu k severu postupně Lovecký pavilon, zámek s parkem, mlýn, památník, Staré bělidlo a Viktorčin splav. To je trasa, kterou zpravidla absolvuje každý návštěvník údolí. Na tuto část plynule navazuje zóna přírodně-rekreační, louky s řekou na dně údolí a lesy na úpatí kopců. Tráva na loukách bude po částech spásána ovci, vzácný druh modráška nebude provozem v údolí ohrožen. Obě tyto zóny by se měly obejít bez přebytných atrakcí, budou maximálně očištěny od rušivých elementů. Hlavním lákadlem budiž nerušené vnímání kvalit prostředí. Obslužná zóna v západní části je zbylými dvěma obtočena. Předpokládáme rekonstrukci stávajících historických staveb, které nabídnou alternativu k provizorním a dočasným stánkům s občerstvením a suvenýry. Ty budou postupně odstraněny. Bude obnoven provoz Panského hostince na hlavní údolní „křižovatce“, hostinec by měl obsahovat i hygienické zázemí pro běžné návštěvníky. Místo dnešního stánku s rychlým občerstvením může zaujmout demontovatelné pódium pro kulturní akce. Největší potenciál vnímáme u dnes nevyužívaného objektu Panského dvora. Ten by se měl stát jakýmsi nástupním místem do areálu, bude obsahovat infocentrum, školící místnosti, výstavní prostory, občerstvení, prodejnu suvenýrů, administrativu, veřejné záchodky, zázemí personálu a případné ubytování. Z dnes opuštěné a chátrající stavby se stane nejživější část údolí, pulsující srdce údolí. Mezi obslužnou zónou a zónou kulturně historickou probíhá hranice stavební uzávěry, jakákoliv nová výstavba se musí odehrát pouze v zóně obslužné.

Priority návrhu jsou tedy následující: posílení genia loci údolí, zamezení vpádu nevhodných komerčních aktivit do kulturně-historické a přírodně-rekreační zóny, vyřešení nekolizního provozu chodců, cyklistů a automobilů (příčemž chodec by měl být absolutním pánem), a v neposlední řadě rekonstrukce stávajících historických budov, do kterých se soustředí funkce z provizorních stánků.

MgA. Viktor Vlach

Dívám se na Babiččino údolí třema svýma očima. Za prvé očima dítěte, které sem jezdilo poměrně často ještě s rodiči a se školou a pro které byly nejdůležitější zmrzlinové stánky a suvenýry. Za druhé očima čtenáře Babičky, sice nepříliš důsledného, ale přeci jen snad vnímajícího prosté půvaby venkovského života a příběhů obyčejných lidí. A za třetí očima architekta, které se snaží dekodovat funkční a provozní vztahy v území, jejich kolize a křížení. Očima, které odhalují průšvihy a váží si dochovaného a dobře spravovaného.

Přírodní a kulturně historický rámeček údolí jsou jistě jeho obrovskou devizou a zaslouží si nemalou pozornost ze strany návštěvníků i odborníků památkářů, přírodovědců a dalších. Pro mě je však nejdůležitější ona neviditelná nit příběhu, vysněné dětství největší české spisovatelky (viz. bankovky) ve střetu s méně idylickou realitou. Duch místa, který je nutno mít stále na očích a podřizovat mu další rozhodnutí ohledně údolí. Snad vyšší princip. Právě proto sem jezdí ta masa lidí z celé republiky. Chtějí si představovat a vidět Babičku s vnoučaty.

Rád bych, aby dno údolí a na něj navazující nejcennější prostory a objekty zůstaly co nečistší a nejpůvodnější. Pouze louky, stromy, voda, sochy a domy. Tak, aby je poznala Barunka i Adélka, Vilém i Jan, Sultán i Tyrl. Myslím si, že dnešní množství moderního nánosů a „naplaveniny“ (všemožné cedule informativní i reklamní, zákazové i dopravní, mapy, plůtky, lavičky, odpadkové koše a podobně) se dá redukovat do rozumných prvků parteru. Třeba tak, že se lavička, koš i informativní popis integruje do jednoho lapidárního tělesa a takové se nechají „ležet“ na zajímavých místech. Hortenzie by se při cvalu na koni neměla praštit o ceduli ukazující ke splavu.

Nevidím důvod dělat z údolí noční mrtvou zónu, v omezené míře by měli i v historických objektech žít lidé. V ideálním případě nadšenci, kteří se dovedou obejít bez satelitu a dokážou zaparkovat auto do kůlny. Možná by pomohlo i jisté nastavení pravidel, možná by zde mohli bydlet zaměstnanci. Okna by měla v noci svítit. Vize pana Česky, že by se v údolí provozovaly lidové zvyky a slavnosti v průběhu roku i za aktivní účasti veřejnosti mi přijde skvělá, celoroční život je v tomto případě hrozně důležitý. Navíc se tu ideálně snoubí život šlechty a venkovského obyvatelstva, dá se ukazovat obojí.

Páteř území se zámkem, mlýnem a bělidlem by měla být částí pouze obsluhovanou, zóna okolo silnice a parkoviště zónou obslužnou. Je smutné, že namísto rekonstrukce a znovu uvedení do provozu zchátralých objektů v této zóně se přikročilo k budování provizorních, bujících vždy kousek vedle. Přitom objekty panského dvora a panského hostince by kapacitně pokryly potřeby všechny potřeby návštěvníků, obsáhly by doprovodné provozy. Panský dvůr infocentrum, prodejny se suvenýry, občerstvení, záchodky, zázemí průvodců, expozice a třeba i ubytování, může se stát jakýmsi místem srazu, centrálním bodem. Panský hostinec obsáhne restauraci i ubytování, spolu se starým kioskem u náhonu ohraničí příjemné venkovní posezení. Dočasné westernové bary, záchodky, prodejny lístků a další nevábne budky by mohly být smeteny z povrchu, údolí uklizeno. Ideální vize za ideálních podmínek. Snad jednou.

MgA. Viktor Vlach

Ratibořice tvoří zcela mimořádný a po generace už i chráněný celek, mající pět významových pater. Především je to krásná přírodní partie při řece Úpě. V první polovině 19. století ji zahradníci, působící hlavně ve službách kněžny Kateřiny Vilemíny Zaháňské, přiblížili tehdy oblíbenému stylu anglických parků. Krása Babiččina údolí je zajímavá nejen na jaře, když kvetou louky i stráně, v barvách podzimu, když je pokryje sníh, i ve dnech jarního tání. Ráno, za plného slunce, v dešti, za bouře, ve chvílích stmívání i v noci. Je zde i vzácná vegetace chráněná jakožto národní přírodní památka.

Za druhé, tedy v druhém patře, má úpské údolí hodnotu jakéhosi skanzenu, o němž by historici umění mohli říci, že je to skanzen in situ, protože nevznikl sestěhováním či přemístěním objektů z různých míst, ale přirozenou cestou. Téměř všechny budovy tohoto údolí se nejpозději v polovině předminulého století staly součástí panského letního sídla, které mělo centrum v zámku či spíše empirovém zámečku vilového typu, vybudovaném v dnešní podobě na počátku 19. století. Etnograficky bychom asi mohli zdejší skupinu budov v souhrnu označit za panský velkostatek. I mlýn a hospoda, jež tu byla od konce 16. století, přešly totiž v polovině předminulého století do panských rukou. Některé hospodářské objekty, o nichž se nyní hlavně mluví, byly počátkem 19. století přeloženy od zámku ke mlýnu. Do tohoto mikroregionu patří ovšem i rýzmburský altán, který je také už léta zpustlý.

Lidé ale přicházejí do Ratibořic hlavně proto, že jsou dějištěm Babičky Boženy Němcové, našeho literárního evergreenu, který navzdory všem pochybovačům žije. Němcová totiž zalidnila toto údolí několika podivuhodně živými postavami, které kdekdo zná a které jsou kdekomu i blízké a milé. Návštěvníci sem přicházejí s úmyslem jít chvíli po jejich stopách. Nevábí je snad jen babička a její vnoučata, ale i Viktorka, Kristla, Jakub, pan otec, tedy mlynář, rýzmburský myslivec, rodina Kudrnovic. A samozřejmě i paní kněžna a komtesa Hortenzie. I konec konců Sultán a Tyrl, dva u nás patrně nejznámější psi. Hlavní posty románu tu navíc připomíná i krásná Gutfreundova plastika odhalená v červenci 1922. Je zajímavé, že Němcová v románě v podstatě naplnila panské sídlo lidovým živlem.

Někteří návštěvníci hledají při procházce údolím ale i samu autorku románu. To je už čtvrté významové patro. Leckdo, poučen literárními historiky hledá, co je v románě dílem fantazie a co by se tu snad dalo ještě dnes spatřit. Přinejmenším není nezajímavé vidět, kde Barunka Panklová bydlela, když z údolí chodila do skalické školy. Nakonec ale asi nejvíce o Němcové a jejím díle poví neopakovatelná atmosféra údolí, kterou se víceméně nedotčenou podařilo uchovat do dalších dnů.

Všechna zmíněná patra se snad u většiny lidí, když sem zavítají, prolínají, tvoří významový celek, z něhož si návštěvník může průběžně vybírat podle své povahy, zájmu, nálady, podle svých znalostí. Proto je také už po generace Babiččino údolí chráněno. Nelze přehlédnout ale ani to, že sami obyvatelé této oblasti se vždy snažili a snaží údolí chránit. Po celé 20. století nebyl v Babiččině údolí snad zbořen jediný významný objekt a nebyla tu postavena ani jediná nová stavba. To něco říká.

Konečně je tu ještě jedno patro, které však už více než deset let dělá starost všem, jimž nejsou lhostejná předchozí čtyři patra. Totiž Ratibořice jako prostor lidského podnikání. Až do konce druhé světové války využíval vlastně celé údolí knížecí rod Schaumburg-Lippe. Zhruba od roku 1900 se tu rozvíjel turistický ruch. Obě tato podnikání nebyla Babiččině údolí ke škodě. V devadesátých letech minulého století se však stalo něco, co vážně narušilo celek, či jinak řečeno odpovědnost za celou památkovou rezervaci. Město Česká Skalice odprodalo několik hospodářských budov, které byly v nedobrému stavu, i panský hostinec, o němž by se dalo sotva říci totéž, narychlo vzniklé firmě Podzámčí, s. r. o., kterou zastupuje František Wolf. Nový majitel neudělal nic, ač se prý i k leccemus zavázal. Uzavřel už před lety dokonce bývalý panský hostinec, dříve vždy prosperující. Objekty dále pustly. Dokonce vznikl dojem, že by komusi mohlo být docela příjemné, kdyby se časem samy položily, protože pak by se zřejmě snáze dala získat povolení k aktivitám, které by nás jednou možná i vydělaly. Je tedy velmi dobře, že se ministerstvo kultury rozhodlo přikročit k nápravě neutěšeného stavu. **Budoucnost nás nebude posuzovat jen podle toho, co nového vytvoříme, ale i podle toho, zda jsme byli schopni určité hodnoty uchovat pro příští generace.**

Prof. PhDr. František Černý

DUBEN

3. - 5. 4. KERAMIKA A UMĚLECKÁ TEXTILIE - KRÁSA V RUKOU ZROZENÁ

Výstava v prostorách běžně nepřístupných barokních zámeckých sklepů.

Pořádá Správa NKP SZ Ratibořice.

17. 4. MEZINÁRODNÍ DEN PAMÁTEK A SÍDEL

V rámci Mezinárodního dne památek bude mimořádně zpřístupněn areál Panského dvora v Ratibořicích.

Vstup z parkoviště.

Pořádá Správa NKP SZ Ratibořice.

KVĚTEN

1. 5. ZELENÉ RATIBOŘICE

Slavnostní ukončení projektu a zahájení edukačního programu pro školy.

Projekt vznikl za spolupráce Národního památkového ústavu a Academie Mercurii z Náchoda

7. - 9. 5. KVĚTINY A SLADKÉ POKUŠENÍ aneb čemu dáma neodolá

V zámeckých interiérech je možné shlédnout slavnostní květinovou výzdobu z různých historických období, doplněnou ukázkami sladkých dezertů a výrobků z čokolády v dobovém aranžmá.

Pořádá Správa NKP SZ Ratibořice.

22. 5. IV. CÍSAŘSKÉ MANÉVRY V RATIBOŘICÍCH

Připomínka časů napoleonských válek, návštěvy ruského cara alexandra I. a dnů, kdy se Ratibořice staly centrem evropské politiky. Výcvik a manévry vojenských jednotek v zámeckém parku doprovodí vojenská hudba a vystoupení skupiny Kantoři.

Pořádají: Správa NKP Státního zámku Ratibořice ve spolupráci s Komitétem 1866 a občanským sdružením

Babiččino údolí 2006

29. 5. „DĚTI DĚTEM“ v Babiččině údolí - „Staré pověsti české - aneb bylo nebylo“

Muzikál v provedení dětského souboru.

Pořádá Správa NKP SZ Ratibořice.

ČERVEN

7. - 13. 6. 22. „OŽIVENÍ“ POSTAV Z BABIČKY BOŽENY NĚMCOVÉ

Tradiční setkání se známými postavami z díla B. Němcové v zámeckém parku, Rudrově mlýně a na Starém bělidle.

Pořádá: Kulturní agentura Anny Řehákové ve spolupráci se Správou NKP SZ Ratibořice.

ČERVENEC

3. 7. VIKTORKY V ZÁMECKÉM PARKU

Koncert hudební skupiny.

Pořádají: Správa NKP SZ Ratibořice ve spolupráci s občanským sdružením Babiččino údolí 2006.

5. 7. POHÁDKA O POPELCE

Odpolední divadelní představení pro děti i dospělé na zahradě Rudrova mlýna, divadlo jednoho herce s marionetami.

Účinkuje Jarmila Vlčková

Pořádá: Správa NKP SZ Ratibořice

17. 7. POPRASK NA LAGUNĚ, C. Goldoni

Večerní divadelní představení pro dospělé v zámeckém parku - klasická italská komedie v podání členů amatérského divadelního souboru Jiráskova divadla v Hronově. Režie M. Lelek.

Pořádá: správa NKP SZ Ratibořice.

30. 7. RATIBOŘICKÉ NOCTURNO

Netradiční koncert v zámeckém parku - v podání Souboru lesních rohů z Hradce Králové zazní hudba z 18. a 19. století.

Pořádá: správa NKP SZ Ratibořice.

SRPEN

7. 8. AUTOMOBILOVÍ VETERÁNI A BIG BAND DVORSKÝ V RATIBOŘICÍCH

Deváté setkání majitelů historických motorových vozidel v celém areálu zámeckého parku v Ratibořicích, doprovázené koncertem swingové hudby v podání BIG BANDU DVORSKÝ ze Dvora Králové nad Labem.

Pořádají: Veteran Car Club Dvůr Králové, správa NKP SZ Ratibořice a občanské sdružení Babiččino údolí 2006.

13. - 14. 8. NOČNÍ PROHLÍDKY ZÁMKU

„Karneval na dvoře vévody Petra Birona“. Veselý i vážný pohled do života ratibořického panstva na konci 18. století. Během letních večerů ožijí známé postavy Petra Birona vévody Kuronského, jeho krásné manželky Dorothea a jejich dvořanů i služebnictva.

Pořádá: Správa NKP Státního zámku Ratibořice ve spolupráci se souborem CAMPANELLO z třeboňského zámku a jeho hosty.

28. 8. LUCERNA, A. Jirásek

Večerní divadelní představení v zámeckém parku - klasická česká pohádková hra v podání členů amatérského divadelního souboru Jiráskova divadla v Hronově. Hra je uváděna k připomenutí 80. výročí úmrtí Aloise Jiráska. Režie Ing. M. Houštěk.

Pořádá: správa NKP SZ Ratibořice.

ZÁŘÍ

1. - 30. 9. MĚSÍC ZÁŘÍ - RATIBOŘICE PRO SENIORY

Přijďte si prohlédnout interiéry ratibořického zámku a Babiččino údolí v klidu a v pohodě! Vychutnejte si beze spěchu jedinečnou podzimní atmosféru Ratibořic. Pro předem objednané kolektivy seniorů (nad 10 osob) nabízíme mimořádnou slevu na vstupném!

Pořádá: správa NKP SZ Ratibořice.

11. 9. DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2010 - SLAVNOSTNÍ KONCERT

Účinkuje soubor MUSICA PER QUATTRO.

Pořádá: správa NKP SZ Ratibořice.

ŘÍJEN

22.-24. 10. PODZIM V RATIBOŘICÍCH aneb barvy a vůně podzimu v zámeckých interiérech

Navštivte Ratibořice na konci turistické sezony! Kouzlo podzimní výzdoby zámeckých interiérů můžete s rodinou či přáteli zhodnotit při posezení u kávy, svařeného vína a štrůdlu ve vstupní hale zámku!

Pořádá: správa NKP SZ Ratibořice.

PROSINEC

2. - 5. 12. ADVENT V RATIBOŘICÍCH

Při prohlídce adventně a vánočně vyzdobených interiérů vás přijme paní kněžna a zámečtí úředníci a služebnictvo vás seznámí s adventními a vánočními zvyky první poloviny 19. století na panském sídle.

V Babiččině údolí budou k vidění svátečně vyzdobené objekty Starého bělidla a Rudrova mlýna. V budově vodního mandlu se bude konat malý sváteční trh, kde můžete posedět ve stylové hospůdce s bohatým sortimentem občerstvení.

Pořádá: správa NKP SZ Ratibořice.

11. 12. VÁNOČNÍ KONCERT

Účinkuje soubor TRIO OD SVATÉHO JAKUBA Brno.

Pořádá: správa NKP SZ Ratibořice.

PŘÍLOHA Č.14 - PREZENTACE BLOKOVÉHO GRANTU

Powerpointové shrnutí projektu Blokovaného grantu realizovaného v BÚ 2008 – 2010 - na CD.

POUŽITÉ PRAMENY

Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraj pro období 2007 - 2013:

Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví podle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, včetně hodnocení vlivů koncepce na lokality soustavy NATURA 2000.

Zpracoval CitiPlan spol.s.r.o. Praha

Hradec Králové, Krajský úřad Královéhradeckého kraje, 2007. 111 s.

- dokument schválený pro období 2007-2013 Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje dne 19. června 2008

Utváření místa v srdci Babiččina údolí. Zpracovalo Centrum rozvoje Česká Skalice.

Česká Skalice, 2008

-pilotní projekt v rámci Sítě vzdělávacích a informačních center v chráněných krajinných oblastech

Urbanistická studie. Zpracoval Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů.

Hradec Králové, 1990

Hospodaření v Národní památce Babiččino údolí. Zpracovalo Centrum rozvoje Česká Skalice. Česká Skalice, 2007.

- pilotní projekt Centra rozvoje Česká Skalice v rámci Sítě vzdělávacích a informačních center v chráněných krajinných oblastech

Projekt Modrý pás Úpy. Zpracovalo Studio A91, Praha.

Česká Skalice, Svazek obcí Úpa, 2006.

VANĚK, František: Plán péče NPP Babiččino údolí. Autor:... a kol.

Praha, AOPK, 2006

- plán péče schválený Ministerstvem životního prostředí dne 1. 6. 2006

Atlas dřevin parku Státního zámku Ratibořice. Zpracovali Klára Páslerová, Petra Zezulková, Adam Sárička a kol. Metodické vedení Eva Malinová. Odborný poradce Bedřich Mertlík
Náchod, Academia Mercurii, 2008.

ČERNÝ, František: Pět pater Babiččina údolí: toulky rodným krajem.

Rodným krajem : vlastivědný sborník kraje Aloise Jiráska, Boženy Němcové a bratří Čapků. Červený Kostelec. Č. 31, (2005), s. 19-21

Zákon č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny

VLACH, Viktor: texty k Babiččinu údolí

Webové stránky

www.priroda-nachodska.wz.cz

www.npu.cz

www.zamekratiborice.cz

www.broumovsko.ochranaprirody.cz

www.czechtourism.cz

www.kudyznudy.cz

www.133premier.cz

www.kr-kralovehradecky.cz

www.kladskepomezi.cz

www.ceskaskalice.cz

www.muzeumbn.cz

www.hrady-zamky.cz

www.pruvodce.com

www.turistik.cz

www.akce.cz

www.cestovnik.cz

Studii zpracovalo:

o. s. Centrum rozvoje Česká Skalice 2008 – 2010

Fotografie: Petr Tuček, Ivan Češka, Jan Holý, Milan Horký, Luboš Imlauf, Vladimír Prachař,
David Linek, archiv Centra rozvoje Česká Skalice, *Grafická úprava:* Vladimír Prachař

**norway
grants**

**eea
grants**
Iceland Liechtenstein Norway

nadace rozvoje
občanské společnosti

**CENTRUM
ROZVOJE**
Česká Skalice

**PODPOŘENO GRANTEM Z ISLANDU, LICHTENŠTEJNSKA A NORSKA V RÁMCI FINANČNÍHO MECHANISMU EHP
A NORSKÉHO FINANČNÍHO MECHANISMU PROSTŘEDNICTVÍM NADACE ROZVOJE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI.**